

Bijbelstudie: De eerste brief van Paulus aan de gemeente in Korinte

[Geef de ondertitel van het document op]

Winter en voorjaar 2019
Christengemeente Bethel
Arno van Oeveren

Inleiding

Dit is de tekst van de bijbelstudie over de eerste brief van Paulus aan de gemeente in Korinte, die in de winter en het voorjaar van 2019 is gegeven in Christengemeente Bethel in Boskoop. De weergegeven tekst is niet een exacte weergave van wat er tijdens de bijbelstudieavonden is besproken, maar ze vormen er de basis van. Dit document is een samenstelling van wat ik voor mijzelf heb geschreven ter voorbereiding op de bijbelstudieavonden. Door dit bij elkaar te voegen is het mijn doel om anderen mee te laten kijken in mijn bevindingen. Ik hoop dat u er iets aan heeft.

De lijn die door de studie heen is gevolgd, is grotendeels gebaseerd op het commentaar van Gordon Fee in de serie New International Commentary on the New Testament (NICNT), wellicht het beste commentaar op dit bijbelboek. Zijn theorie is dat het conflict tussen Paulus en de gelovigen in Korinte gaat om de vraag wat het betekent om geestelijk te zijn. De Korintiërs zagen dit anders dan Paulus, omdat ze zich hadden laten beïnvloeden door hun eigen cultuur en de Griekse filosofie van die tijd. Paulus beroept zich op het onderwijs van Jezus en op het Oude Testament. Niet elke bijbelwetenschapper of commentator deelt deze aanpak van Gordon Fee, maar ik wel. Daarom heb ik dit als basis genomen en daar zelf op verder gebouwd.

De relevantie van dit bijbelboek voor onze tijd ligt enerzijds voor de hand. In elke gemeente en in elke tijd zijn er conflicten. De brief van Paulus geeft ons handvatten om hier mee om te gaan en deze te voorkomen. Anderzijds vind ik deze brief extra relevant voor een pinkstergemeente. De pinksterbeweging heeft de persoon en het werk van de heilige Geest voor deze tijd, weer centraal gesteld en dat vind ik terecht. Maar er is ook een keerzijde aan een te eenzijdige nadruk hierop. Het gevaar hiervan voor onze tijd is dezelfde als die in de tijd van Paulus. Namelijk dat we teveel gericht zijn op het spectaculaire aspect van het werk van de Geest. Het gevolg daarvan kan zijn dat we het uiterlijke belangrijker gaan vinden. Ervaring, beleving en populariteit gaan dan de boventoon voeren. Paulus brengt balans aan door te stellen dat alles wat we doen, vanuit de liefde moet gebeuren. Dit is een innerlijke houding. Dan gaat het niet meer alleen om wat we beleven en of iets goed werkt. Maar ook of het vanuit de liefde komt. Dat heeft weer te maken met het omkijken naar elkaar, op de ander gericht zijn, de praktijk van liefde. Dat staat in tegenstelling tot de egocentrische, gevoelsbevredigende en op het uiterlijk gerichte samenleving waar wij nu in leven. Deze houding zien we helaas ook terug in kerken van onze tijd. Het zou naïef zijn om te denken dat onze gemeente hier niet aan ten prooi valt.

Als gelovigen zijn we mensen van de Geest. Dat betekent dat we Gods liefde voor ons, aan de ander doorgeven. Niet dat we beter zijn dan een ander, maar dat we alles hebben ontvangen in genade en dit met elkaar mogen delen.

De eerste twee lessen gingen over de manier waarop ik de bijbel interpreteer en over de achtergronden van de gemeente in Korinte. Veel hiervan heeft namelijk invloed op hoe we de tekst interpreteren. Ik noem dit contextuele interpretatie.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Inhoudsopgave	3
Les 1 en 2 Introductie	5
Inleiding	5
1. Bijbelinterpretaties	5
2. Paulus en Korinte	9
3. De stad Korinte	12
4. De relatie tussen Paulus en de gelovigen in Korinte	15
5. De structuur van de brief	18
Les 3 Het evangelie als ware wijsheid 1:1-2:16	19
Inleiding	19
1. Groet en dankzegging 1:1-9	19
2. Verdeeldheid in de gemeente 1:10-2:16	21
Les 4: Leiderschap 3:1-4:21	27
Inleiding	27
1. Leiderschap en de gemeente 3:1-3:23	28
2. Leiderschap van Paulus 4:1-21	30
Les 5: Immoraliteit en procesvoering 5:1-6:20	34
Inleiding	34
1. Geval van incest 5:1-5	35
2. Gevaar van 'vrijheid' 5:6-13	37
3. De rechtbank 6:1-11	38
3. Vrijheid en discipline 6:12-20	39
Les 6 Huwelijk en seksualiteit 7:1-8:13	43
Inleiding	43
1. Inleidende opmerkingen	43
2. Huwelijk en aanverwante zaken 7:1-40	45
3. Eten van offervlees 8:1-13	47
Les 7 Eten van offervlees 9:1-11:1	49
Inleiding	49
1. Het voorbeeld van Paulus 9:1-27	49
2. Voorbeeld van Israel 10:1-22	52

3. Samenvatting en conclusie voor de praktijk 10:23-11:1	56
Les 8 De samenkomst 11:2-34	57
Inleiding.....	57
1. Hoofdbedekking van de vrouw 11:2-16	57
2. Avondmaal 11:17-34	60
3. Inleiding H12-14	62
Les 9 Geestelijke gaven en geestelijke mensen 12:1-14:20.....	64
Inleiding.....	64
Structuur.....	64
1. De gaven van de Geest 12:1-31.....	65
2. De hogere weg 13:1-13	67
3. Profetie en tongentaal 14:1-40	70
Les 10 Opstanding en afsluiting 15:1-16:24	73
Inleiding.....	73
1. De opstanding 15:1-58	73
2. De collecte 16:1-4.....	75
3. De afsluiting 16:5-24	77
Literatuurlijst	80
Bijlage A: Handoplegging en impartatie	81
Bijlage B: Ethiek en praktijk omtrent huwelijk, scheiding en hertrouwen in de gemeente.....	85
Bijlage C: Genadegaven en bedieningen.....	88

Les 1 en 2 Introductie

Inleiding

In deze eerste les gaan we kijken naar verschillende bijbelinterpretaties. Omdat onze manier van interpreteren kan leiden tot verschillende conclusies die we uit de bijbel trekken. Vervolgens gaan we kijken naar een paar achtergronden die invloed hebben op de manier waarop we de eerste brief aan de Korintiërs lezen.

1. Bijbelinterpretaties

Door de jaren heen ben ik in best wat geloofsdiscussies terecht gekomen. Meningsverschillen over het geloof kunnen soms best hoog oplopen. En kan zelfs tot pijnlijke conflicten leiden. De reden dat we tot verschillende meningen over het geloof komen, is onder andere de manier waarop we de bijbel lezen. De bijbel zien we als hoogste gezag met betrekking tot geloof en leven. Dus hoe we de bijbel lezen en interpreteren, heeft een grote invloed op onze geloofswaarheden. Onze bijbelinterpretatie is als het ware de bril, van waaruit onze leringen voort komen. Als we dus meningsverschillen hebben, is het belangrijk om eerst te kijken wat onze bijbelinterpretatie is, voor we naar de details van het geloof gaan kijken.

De bijbel is een verzameling van oude teksten met woorden en verhalen die we moeten interpreteren. Dat betekent dat we proberen om de oude woorden betekenis te geven. Wat betekent de tekst voor vandaag? Op die vraag zijn veel verschillende antwoorden. Die worden bepaald door een heel scala aan invloeden die er op ons als mensen zijn. Bijvoorbeeld ons wereldbeeld, cultuur, opvoeding, traditie, opleiding, enz. We kijken naar drie veel voorkomende bijbelinterpretaties in de evangelische kerken. We kijken naar wat de interpretatie inhoudt, waar het vandaan komt en in welke periode en/of beweging dit veel voor komt.

1.1 Allegorische interpretatie

Deze manier van bijbelinterpretatie wordt ook wel 'geestelijk lezen' genoemd. Men zegt dat God geest is en dat we daarom de bijbel 'geestelijk' moeten lezen. De allegorische interpretatie vindt zijn oorsprong in de Griekse filosofie. Plato (427-347 v. Chr.) was van mening dat er twee werelden bestonden. De materiële, zichtbare wereld, die echter beperkt en imperfect is. En de geestelijke, onzichtbare wereld, die perfect is. Alles wat wij om ons heen zien en aan kunnen raken is een imperfecte schaduw van een perfect idee of vorm in de geestelijke wereld. Onze zichtbare wereld is dus een soort slechte kopie van de onzichtbare wereld. Deze filosofie van Plato heeft veel invloed gehad op de wereld van die tijd en in de eeuwen daarna.

Plato was ook van mening dat teksten bij de materiële imperfecte wereld behoorde. Daarom moest men een geestelijke waarheid achter de tekst ontdekken. Dat is wat we allegorie noemen: een woord in de tekst heeft eigenlijk een andere betekenis (een metafoor) en dit wordt dan door het hele verhaal zo gezien. Zo was er iemand die van mening was dat alle bergen in de bijbel, eigenlijk demonen waren. Overal waar het woord 'berg' stond, interpreteerde hij dat als 'demon'.

Deze manier van interpretatie was populair in de eerste eeuwen van onze jaartelling. Ook veel Joden en christenen gebruikten het bij het lezen van de bijbel en uitleg van het geloof. Het gevolg is dat tijdens de Middeleeuwen, deze bijbelinterpretatie erg veel voorkwam. Ook in de twintigste eeuw is deze interpretatie in bepaalde groepen populair geweest. Met de opkomst van de pinksterbeweging in 1906, werd ook deze lezing weer populair. Dit kwam onder andere door het wereldbeeld dat men had. Er lag veel nadruk op een geestelijke wereld en demonen. De allegorische lezing past daar goed bij en kwam dus ook weer terug. Met name de pinksterbeweging Kracht van Omhoog, onder leiding van Jo van den Brink, maakte veel gebruik van deze bijbelinterpretatie.

1.2 Letterlijke interpretatie

Bij deze interpretatie hoort de uitspraak 'Je moet lezen wat er staat'. De tekst van de bijbel moet zo letterlijk mogelijk genomen worden, want men ziet de bijbel als het onfeilbare Woord van God. De woorden, uitspraken en verhalen die we lezen hebben in onze tijd dezelfde betekenis als in die tijd, ongeacht taal en cultuurverschillen.

Deze manier van lezen is met name ontstaan als gevolg van de opkomst van de wetenschap. Na de Middeleeuwen kwam er steeds meer ruimte en geld voor wetenschappelijk onderzoek. Ook was de bijbel voor iedereen leesbaar geworden, doordat er vertalingen ontstonden. Tot die tijd werd de bijbel gelezen door de kerk in de Latijnse taal. Maar door onderzoeken van de wetenschap, ontstond er kritiek op de kerk en op de bijbel. De tendens van die tijd was dat wat men niet kon bewijzen, ook niet waar kon zijn. Verhalen over wonderen, zoals genezingen en de opstanding van Christus werden afgedaan als onzin. Hierdoor ontstond er een strijd tussen de kerk en de wetenschap. De wetenschap schoof de kerk en het geloof van zich af. De kerk ging zich vervolgens verzetten tegen de wetenschap. Een van de manieren waarop de kerk omging met de kritische vragen van de wetenschap, was de bijbel zo letterlijk mogelijk lezen. Door bijvoorbeeld de evolutietheorie, ging de kerk de schepping in zes dagen nog harder verdedigen. Alles werd letterlijk gelezen en er was geen enkele ruimte voor kritische vragen.

Deze manier van lezen heeft vooral veel invloed gehad op de orthodox-protestantse kerken, zoals de Gereformeerde Gemeente, maar ook in de evangelische beweging, zoals Baptisten, Vergadering van Gelovigen en de pinksterbeweging.

1.3 Contextuele interpretatie

Deze interpretatie is gericht op de context, het verband waarin iets zich bevindt. Anthony Thiselton schreef het boek *The Two Horizons* waarin hij stelde dat er twee horizons aan het werk zijn als wij de bijbel interpreteren. De eerste is die van de tijd van de bijbel. We moeten ons daarin verdiepen om te begrijpen wat er in die tijd bedoeld werd. De tweede horizon is onze eigen tijd. Wij lezen de bijbel vanuit een bepaald verlangen, verwachting, cultuur, normen en waarden, traditie, enz. Hij gebruikte het woord 'horizon', omdat het iets is, dat telkens verandert naarmate je dichterbij denkt te komen. Zo is het ook met de bijbel. Wanneer we denken te weten hoe het in die tijd was, ontdekken we weer iets nieuws, wat invloed heeft op de betekenis van de tekst van die tijd. Maar dat geldt ook voor onze interpretatie van nu. Ook onze tijd verandert, net zoals wij dat als individu doen.

Bij de contextuele interpretatie gaat het er om, uit te zoeken wat er in de tijd van de bijbel met de tekst bedoeld werd. Dan komt de boodschap die God en de schrijvers voor ogen hadden naar voren. Het is de boodschap die vervolgens naar vandaag de dag wordt gebracht en toegepast in het leven. Het verschil tussen de letterlijke en contextuele interpretatie, is dat de letterlijke in plaats van de boodschap, de tekst van toen naar vandaag overbrengt.

De manier waarop men de boodschap van de bijbel ontdekt, is door verschillende aspecten te bestuderen die daar invloed op kunnen hebben. Dat zijn de soort literatuur, de taal, de persoon van de schrijver, de persoon of groep waaraan de tekst is geschreven en de aanleiding van het schrijven. Dit is gericht op de communicatie tussen de schrijver en lezer van toen. Daarnaast is het belangrijk om de cultuur, economische, sociale en politieke omstandigheden te kennen. Verder is het belangrijk om een deel van de tekst in zijn directe verband te zetten. Een woord krijgt betekenis in de zin waarin het staat. Zo ook een zin die in een alinea staat, die in een hoofdstuk staat, die in een bijbelboek staat, die vervolgens in de hele bijbel staat. Alles krijgt betekenis, door de context waar het in geschreven is. Door de hele context te bestuderen, komt de boodschap als het ware naar boven drijven.

Deze interpretatie was er al aan het begin van de kerkgeschiedenis. Maar de allegorische interpretatie was echter populairder en daarom is het verdwenen. Dit was de strijd tussen de Alexandrijnse (allegorische) school en de Antiocheense (contextuele) school.

	Allegorisch	Letterlijk	Contextueel
Argument	God is geest, dus moet je geestelijk lezen	De bijbel is het onfeilbare woord van God	Een oude tekst moet je in zijn eigen context lezen
Uitspraak	Je moet door geestelijk inzicht, de geestelijke betekenis vinden	Je moet lezen wat er staat	Je moet lezen wat er bedoeld wordt
Oorsprong	Griekse filosofie van Plato	Strijd tussen kerk en wetenschap	Wetenschappelijk onderzoek van de bijbel en balans met het christelijk geloof
Periode	300 v. Chr. – 1500 na Chr. en twintigste eeuw	Vooral na de opkomst van wetenschap rond 1600	Sinds begin twintigste eeuw
Kerk	RKK, Pinksterbeweging, m.n. Kracht van Omhoog	Orthodox-protestant en evangelische beweging	In alle kerken in opkomst

Er bestaan naast deze drie interpretaties nog veel meer manieren van lezen. Maar deze drie komen in de evangelische en pinksterbeweging het meeste voor. Elke interpretatie heeft ook verschillende variaties, combinaties en extremen. Het is dus niet mogelijk om uit dit kleine overzicht al te veel

conclusies te trekken. Maar het geeft wel inzicht, waarom en hoe we soms tot meningsverschillen komen.

In de volgende paragrafen gaan we verschillende achtergronden bekijken, die invloed hebben op het interpreteren van de eerste brief van Paulus aan de Korintiërs. We gaan kijken naar:

1. Paulus en zijn relatie met de stad en de gemeente in Korinte
2. De cultuur en geschiedenis van de stad Korinte
3. Het probleem dat er speelde in de gemeente in Korinte
4. De invloed van de cultuur van de stad op de gelovigen in Korinte
5. De opbouw en structuur van de brief van Paulus aan de gelovigen in Korinte

2. Paulus en Korinte

Het is lastig om een goede reconstructie te maken van de relatie tussen Paulus en Korinte. De informatie die we hebben over zijn verblijf aldaar en de relatie met de gelovigen nadien, is niet uitgebreid opgeschreven. Er zijn wel verschillende korte vermeldingen in verschillende bijbelboeken. De informatie lijkt elkaar soms tegen te spreken of vragen op te roepen die niet beantwoord worden. Het is belangrijk om te beseffen, dat er geen plek in de bijbel is om de exacte historische achtergrond te vermelden. We moeten het dus doen met korte, verspreide vermeldingen. Als die bij elkaar gebracht worden, is er een beeld te vormen dat invloed heeft op hoe we de verhouding tussen Paulus en de gelovigen in Korinte kunnen duiden. Daarmee kunnen we ook een beter beeld vormen van de achtergrond van de eerste brief aan de Korintiërs. Het onderstaande is een goede mogelijkheid over wat er is gebeurd.

2.1 Reis naar Korinte

De eerste zendingsreis van Paulus was in het zuiden van wat nu Turkije is (Hand. 13:1-14:28). Het eerste deel van zijn tweede zendingsreis was in het zuiden en westen van wat nu Turkije is (Hand. 15:36-16:8). Maar als hij in Troas is krijgt hij een visioen, waaruit Paulus opmaakt dat hij moet oversteken naar Europa (16:9-10). Hij steekt het water over en begint in Filippi, waar hij de eerste gemeente van Europa sticht, voor zover bekend (16:11-40). Vervolgens trekt hij verder naar Tessaloniki en Berea (17:1-15). In deze drie steden preekt hij eerst in de synagoge en als hij daar niet meer mag spreken keert hij zich tot de heidenen. Dit is een gebruikelijk manier van evangeliseren voor Paulus. Onder de heidenen heeft Paulus meer succes, maar hij wordt vervolgens achterna gezeten door de Joden (17:5-8, 13). Zo trekt Paulus, samen met Timoteüs en Silas verder. In Berea laat Paulus zijn reisgenoten achter en gaat hij alleen naar Athene (17:14-15, 18:5). Daar heeft hij echter weinig succes, maar wordt hij eerder uitgelachen en bespot (17:16-34). Daarom gaat hij door naar Korinte (18:1). Dit was de hoofdstad van de provincie Achaje en waarschijnlijk de derde stad van het Romeinse Rijk na Rome en Alexandrië. Toen Paulus naar Korinte ging, hadden twee dingen ongetwijfeld invloed op hem. Hij was niet meer samen met Timoteüs en Silas. Hij was dus alleen en het ontbrak hem aan steun van hen. Daarnaast was zijn optreden in Athene niet succesvol. Deze stad was niet meer zo groot en imponerend als in de eeuwen daarvoor. Maar de inwoners hadden op hem neergekeken, hoewel hij een goed betoog had neergezet. Met die ervaringen trekt Paulus naar Korinte. Een stad die veel groter en machtiger was dan Athene in die tijd. Een stad die qua retoriek en sfeer heftiger was dan Korinte. Als hij het evangelie al niet kon bepleiten in Athene, hoe moest hij dat dan ooit in Korinte doen? Een stad die bekend stond om zijn populistische cultuur, van concurrentie en geldzucht. Niet vreemd dus dat Paulus met bijna knikkende knieën naar Korinte trok (I Kor. 2:1-5).

2.2 Paulus in Korinte

Paulus kwam in het voorjaar van 50 aan in Korinte en begon weer te spreken in de synagoge (Hand. 18:1 ev.). Net als in de meeste andere steden, ging dat goed tot hij over Jezus als de messias begon en de opstanding uit de dood. Paulus ging daarna naar het marktplein, de ontmoetingsplek van die tijd. Hij zette zijn werk voort onder de heidenen. Paulus verbleef ongeveer anderhalf jaar in Korinte, wat voor hem vrij lang was (18:1).

In Korinte ontmoette hij Aquila en Priscilla, een joods echtpaar dat uit Rome was verbannen (Hand. 18:2-3, I Kor. 16:9). In het jaar 49 had keizer Claudius alle joden uit Rome laten zetten. De reden hiervoor is niet zeker, maar waarschijnlijk omdat de joden probeerden heidenen te bekeren of omdat christenen heidenen probeerden te bekeren en alle joden hiervan de schuld kregen. De Romeinen maakten in die tijd nog geen verschil tussen joden en christenen, maar zagen het christendom als een joodse sekte. Het kan ook zijn dat er strijd ontstond tussen joden en christenen en dat dit voor rumoer in de stad zorgde. Hoe het ook zij, Paulus kreeg een goede band met Aquila en Priscilla, omdat ze joods waren en ook het beroep, tentenmaker deelden (18:3). Deze relatie en het werk waren ook goede manieren om het evangelie te verspreiden. De bekeerlingen naast Aquila en Priscilla waren Titius Justus, Stefanus, Sostenes, Chloë, Gajus en Crispus (Hand. 18:7-8, 17, I Kor. 1:11, 14-16).

Hoewel het evangelie in Korinte redelijk aansloeg, was er ook weerstand. De joden probeerden Paulus voor de proconsul Gallio te laten berechten voor het veroorzaken van oproer. Maar hier slaagde men uiteindelijk niet in (18:12-17).

2.3 Paulus en de gemeente in Korinte

Paulus vertrekt na anderhalf jaar, najaar van 51, samen met Aquila en Priscilla uit Korinte en gaat via Efeze terug naar Jeruzalem. Efeze zal tijdens zijn derde zendingsreis zijn nieuwe pastorale uitvalsbasis worden van 52-54 (Hand. 18:18). Als Paulus in Efeze verblijft, is Apollos in Korinte (Hand. 19:1). Het zou goed kunnen dat Paulus van Apollos gehoord heeft van een situatie in de gemeente in Korinte. Paulus schreef hierop een brief, die we niet kennen, maar die in lijkt te gaan op de omgang met ontuchtplegers, wat kennelijk speelde in de gemeente (I Kor. 5:9). Volgens sommigen is dit II Kor. 6:14-7:1, volgens anderen is hij verloren gegaan.

In het jaar 53 krijgt Paulus opnieuw nieuws vanuit Korinte. Ditmaal van mensen uit het huishouden van Chloë of haar gemeente (I Kor. 1:11). Min of meer tegelijkertijd ontvangt Paulus een brief vanuit Korinte met daarin vragen over het huwelijk en celibaat (I 7:1), over geofferd voedsel (I 8:1) en over de gaven van de Geest (I 12:1). Deze brief werd waarschijnlijk gebracht door Stefanus, Fortunatus en Achaïkus (I 16:17). Paulus schreef hierop een brief die wij kennen als I Korintiërs.

Na het sturen van de brief stuurde Paulus Timoteüs naar Korinte om orde op zaken te stellen (I 4:17, 16:10). Er breekt echter een nog grotere crisis uit, waarbij iemand uit de gemeente het apostelschap van Paulus direct aanvalt (II 2:5-11). Het lukt Timoteüs echter niet om dit probleem tot een goed einde te brengen. Hierop gaat Paulus vanuit Efeze zelf naar Korinte toe om de betrokken persoon uit de gemeente zelf te woord te staan. Dit heeft echter geen goede afloop en wordt door Paulus omschreven als een verdrietig bezoek (II Kor. 2:1). Hij voelt zich vernederd en gaat teleurgesteld terug naar Efeze.

Als reactie hierop schrijft Paulus opnieuw een brief, die soms de 'tranenbrief' wordt genoemd (II Kor. 2:4, 7:8-9). Volgens sommigen is dit II Kor. 10-13, volgens anderen is deze verloren gegaan.

Tijdens zijn derde zendingsreis verblijft Paulus lange tijd in Efeze. Als hij weer verder op reis gaat, probeert hij Titus, die vanuit Korinte kwam, in Troas te ontmoeten (II 2:13). Paulus vindt hem echter

niet en gaat zonder hem naar Macedonië (II 2:12). Later vinden ze elkaar toch en Titus verteld dat de problemen in de gemeente gesust zijn (II 7:6-16). Paulus schrijft hierop de brief die we kennen als II Korintiërs (of een deel daarvan, 1:1-6:13 of H1-9). Titus brengt deze brief naar Korinte. Vrij snel lijkt er op dat de situatie lastiger is dan Titus deed voorkomen. Er zijn toch tegenstanders van Paulus en die dreigen de gemeente over te nemen (II 10:10, 11:27, 12:6). Hierop schrijft hij II Kor. 10-13.

Later tijdens deze reis, in de winter van 57/58, komt Paulus zelf langs Korinte (Hand. 20:2). Over dit bezoek weten we maar weinig. Er zijn maar een paar korte opmerkingen hierover gemaakt in I Kor. 16:1-11, II Kor. 1:8-11, 15-18, 2:12-13, 7:5-7, 13-16, Rom. 15:22-31. Als Paulus voor de tweede keer in Korinte is schrijft hij de brief aan de Romeinen.

3. De stad Korinte

I Korintiërs is een bijbelboek, waar de achtergrond van de stad een grote invloed heeft op het begrijpen van de tekst. Daarom is het belangrijk om de geschiedenis en cultuur van de stad te kennen.

3.1 Geschiedenis

Korinte was in de Griekse oudheid een stadstaat op de istmus, een landengte van 6-9 kilometer breed. Deze lag tussen het Griekse vasteland en het schiereiland (Peloponessos) en daarmee tussen de belangrijke steden Athene en Sparta. Qua rijkdom was de stad de rivaal van Athene en Thebes. Dit kwam door de strategische locatie voor handel. De stad had twee havens: in het westen Lechaion en in het oosten Kenchreia (Hand. 18:18). Deze havens verbonden de handel tussen Italië en Azië. Schepen konden ook om het Griekse schiereiland en de kaap van Malea heen varen, maar dit was erg gevaarlijk. Er was dan ook een gezegde: 'zie Malea twee keer en sterf'. Het was voor zeelui dan ook beter om de goederen bij Korinte over te schepen. Kleine schepen werden soms zelfs op wielen gezet en naar de andere haven gereden (over de *diolkos*). Daarnaast was Korinte een doorgang voor de noord-zuid handel. Zo was de stad een kruispunt van handel waar belasting op geheven werd en dat mensen met geld aantrok. Korinte was dus een echte handelsstad.

De stad was ook de gastheer van de Istmische Spelen, de grootste na de Olympische Spelen. Elke twee jaar werden deze gehouden. Er waren wagenrennen, boksen, worstelen, muziek en poëzie-wedstrijden. Atleten uit Griekenland en Italië kwamen deelnemen en mensen uit het Romeinse Rijk kwamen kijken. De Spelen trok toerisme aan en handelaren probeerden daar op in te spelen.

In 146 v. Chr. kwamen enkele Griekse stadstaten (Achaean League) in opstand tegen de Romeinen. Onder leiding van de Romeinse Lucius Mummius werd deze opstand neergeslagen en Korinte werd belegerd, ingenomen en als straf met de grond gelijk gemaakt. Alle mannen werden gedood en de vrouwen en kinderen als slaven verkocht.

In 44 v. Chr. werd de stad echter herbouwd door Julius Gaius Caesar. De locatie van de stad was te strategisch om niet herbouwd te worden. Caesar maakte er een Romeinse kolonie van. Dit betekende dat er voormalige Romeinse soldaten kwamen te wonen. De stad Rome was overbevolkt en potentiële lastige mensen werden verhuisd naar Korinte. Verder had de stad een Romeinse bouw, wetten en cultuur. De bevolking was erg divers met Romeinen, Grieken en Joden en de stad was typisch Romeins.

De welvaart van de stad kwam ook door de grote hoeveelheid natuurlijke grondstoffen. Er was een waterbron (Peireense fonteinen), zodat de stad bij een belegering lang kon overleven. Ook voor het vervaardigen van producten was dit water nodig. Men maakte bakstenen, potten, dakpannen en stenen beelden. In de grond bevonden zich marmer, klei, zandsteen en lijmsteen. Korinte was dus ook een industriestad. Als laatste werd de stad gekenmerkt door de berg de Akrokorint van 570-575 meter hoog, met een fort daarop. Deze hoogte gaf een militair strategisch voordeel. Hierdoor was de veiligheid van de stad gewaarborgd en was het in vele opzichten een goede plek om te verblijven, te werken en te investeren.

3.2 Cultuur

De achtergrond van de stad had een grote invloed op de cultuur. Er was veel concurrentie en onderlinge strijd door de handel en Istmische Spelen. De handel en toerisme trokken mensen aan die geldzuchtig waren en prostitutie. De stad was een samenkomen van mensen, waardoor men kon werken aan het sociale en economische netwerk. Nieuwe ideeën en initiatieven werden gedeeld en uitgetoetst.

Door het zelfvoorzienende aspect van de stad, heerste er een ambitieuze en zelfgenoegzame cultuur. Mensen met invloed lieten beelden van zichzelf neerzetten, met inscripties dat ze het zelf betaald hadden. Men roemde op geld en invloed. Een voorbeeld is het monument van Babbius. Hij had zich als vrije slaaf omhoog gewerkt en kon een monument van zichzelf neerzetten met de tekst dat hij het zelf betaalde en goedkeurde.

Doordat de stad vernietigd was en later weer herbouwd, was er geen aristocratie aanwezig. De nieuwe mensen die kwamen bepaalden met elkaar de nieuwe normen en waarden, gebaseerd op Romeinse gebruiken. Ex-militairen, zeelui, probleemmakers uit Rome, atleten, handelaren, Romeinen, Grieken en Joden, vormden de bevolking en elk nam zijn eigen gewoonten en gedrag mee. De stad was een multiculturele kosmopoliet in dat opzicht.

Een belangrijke tempel in Korinte was die van Afrodite, de godin van de liefde. In vroegere tijden zouden hier wel duizend prostituees gewerkt hebben. Hoeveel dit er waren in de tijd van Paulus weten we niet. De stad stond, meer dan andere havensteden in het Romeinse Rijk, bekend om zijn seksuele immoraliteit. 'Korintiseren' was een bekend werkwoord, dat betrekking had op overspel. Hoewel deze naam verzonden was door de Atheners, die concurrenten van Korinte waren. Korinte werd wel gekenscherend de 'stad van de liefde' genoemd, wat eigenlijk ging over de seksuele immoraliteit.

Mensen kwamen in de tempels samen om elkaar te ontmoeten, te eten en te netwerken. Christenen wilden hier graag bij zijn, omdat het invloed gaf en een beter bestaan. 'Zwakke' gelovigen hadden er moeite mee, omdat er afgoden waren. Paulus geeft beiden pastoraal advies (8:1-11). Archeologen hebben in het Asklepion terracotta lichaamsdelen gevonden (denk aan het beeld van het lichaam in H12). Met deze lichaamsdelen werd de god van medicijnen en genezing (Asklepios) aanbeden.

Als Romeinse kolonie had de stad Romeinse gewoonten. Een daarvan was patronage. Dit was een hiërarchisch, informeel, maar onoverkomelijk systeem, waarbij rijke mensen de patron (beschermheer) van cliënten waren. De patron was een rijkere iemand die zijn of haar cliënten juridische, financiële en sociale bescherming bood in ruil voor stemmen, invloed of producten/diensten. Dit systeem zat diepgeworteld in de Romeinse cultuur en dus ook in de stad Korinte.

Een ander belangrijk aspect van Korinte was de retoriek. Als Griekse stadstaat en als Romeinse kolonie was de retoriek (welbespraaktheid) essentieel om invloed uit te kunnen oefenen. Er waren in het oude Griekenland twee soorten retoriek:

1. Klassieke retorica – Dit gaat terug op Aristoteles en werd onderwezen door bv. Cicero (106-43 v. Chr.) en Quintilian (40-95). Doel was overtuiging en het effectief communiceren van de waarheid.
2. Retoriek – Buiten Rome en Athene, o.a. Korinte was men vooral bezig met het krijgen van de waarheid/gelijk. In Korinte waren de 'Second Sophists' invloedrijk. Hun doel was bewondering verkrijgen, de waarheid was ondergeschikt. De scholen van Cicero, Quintilian en Seneca de oudere daarentegen waren gericht op het dienen van onderwijs, samenleving en waarheid.

Quintilian noemt deze laatste vorm van redeneren 'prostituees van de retoriek, media sterren en publieke sektaristen'. Het ging hen om applaus en niet de waarheid. Gevolg is ijdelheid en lege zelfgenoegzaamheid. Seneca zegt dat men bezig was zichzelf te winnen en niet de waarheid te dienen.

Er zijn veel Latijnse inscripties gevonden en weinig Griekse uit de periode van Paulus. Athene ligt dichtbij en daar is alles Grieks. Dit laat het Romeinse karakter van de stad zien. Dit Romeinse karakter heeft invloed op de tekst van I Korintiërs in bijvoorbeeld:

- I Kor. 6:1-8 – Burgerlijk recht werd sterk beïnvloed door partijdigheid en het kennen van de juiste mensen. Een invloedrijk patron kon een dure advocaat aanstellen of rechters omkopen. Daarom zegt Paulus dat men geen ongelovige rechtbank moet gebruiken voor zaken binnen de gemeente. Zo kan men geen misbruik maken van geld of invloed om te winnen of te manipuleren.
- 11:17-34 – Dit gaat over het avondmaal tijdens de samenkomst in een huisgemeente. Opgravingen van een villa laten een eetkamer zien waar gasten werden ontvangen en een gang (atrium). Volgens Romeins gebruik ontving men de hogere klasse in de eetkamer en kreeg men beter voedsel. Anderen, van lagere klassen moesten in het atrium staan om te eten.
- 11:1-16 – In de Romeinse samenleving droegen getrouwde vrouwen in het openbaar een hoofdsluier om te laten zien dat ze niet beschikbaar waren. Een fatsoenlijke, getrouwde vrouw, trouw aan haar man, zou niet zonder hoofddoek in het openbaar komen. Paulus is bezorgd om fatsoen en respect in de openbare ruimte.

De cultuur en geschiedenis van Korinte heeft veel invloed op onze interpretatie van de Korinte-brief. Veel teksten verwijzen indirect naar gebruiken van die tijd. Wij kennen deze niet en dan heeft de betekenis van de tekst ons soms weinig te zeggen. Daarom is kennis hierover belangrijk, zodat we de bedoeling van Paulus in deze brief beter kunnen begrijpen.

4. De relatie tussen Paulus en de gelovigen in Korinte

4.1 Twee conflicten

We zagen in de reconstructie van de relatie tussen Paulus en de gelovigen in Korinte, dat er veel spanningen en problemen waren. Wat was er nu precies gaande in Korinte, dat de verhouding tussen Paulus en hen zo moeilijk maakte? Hier zijn verschillende theorieën over. Helaas staat dit niet heel duidelijk in de brieven zelf. Wat we wel uit de brief kunnen opmaken is dat er sprake is van twee soorten van conflict:

1. Verdeeldheid in de gemeente van Korinte
2. Conflict tussen enkele leden van de gemeente in Korinte en Paulus

Deze twee conflicten hebben een verband met elkaar. Namelijk de verschillende visies op 'geestelijk zijn'. Leiders in de gemeente in Korinte hadden hier een andere mening over dan Paulus. Deze mening van de Korintiërs leidde er vervolgens ook toe dat er verdeeldheid ontstond.

4.2 Verdeeldheid in de gemeente

In de eerste plaats is er dus sprake van verdeeldheid in de gemeente (1:10-12, 3:4-5, 11:18-19). Waar die precies omdraait is niet met zekerheid te zeggen. Soms lijkt het erop dat er specifieke partijen tegenover elkaar staan. Dit wordt vooral in het begin van de brief gesuggereerd. Maar in het verdere verloop van de brief zien we hier weer minder van terug (H7-16). De verdeeldheid lijkt in eerst opzicht langs sociaaleconomische lijnen te lopen (11:17-34, cf. 1:26, 7:20-24, 12:13). Er zijn mensen die rijker zijn en zich verheffen boven de minder rijken. Een andere reden voor de verdeeldheid is dat men zich beroept en roemt op bepaalde leiders/leraren in de gemeente. Er was partijschap, waarbij men voor de ene of de andere leider koos. Wie deze leiders waren en waar ze voor stonden weten we niet. Paulus lijkt hierin geen partij te kiezen, maar hij is eerder strijdbaar tegen iedereen die bij het conflict is betrokken (7:1-40, 11:2-16). Hij kiest niet voor persoon A of B, maar hij is tegen verdeeldheid en voor eenheid.

4.3 Conflict over apostelschap

Een tweede probleem is een conflict tussen de gemeente en Paulus zelf. Deze is misschien nog wel belangrijker dan het interne conflict. Er waren mensen in de gemeente die het apostelschap van Paulus in twijfel trokken. Maar als het apostelschap van Paulus in het geding kwam, dan kwam ook het evangelie in het geding, omdat Paulus dit had gebracht. Als Paulus onbetrouwbaar is, dan ook het evangelie. Dat is waar Paulus zich het meest druk om maakt. Paulus moet dus zijn autoriteit als apostel herstellen. De visie van de mensen in Korinte op leiderschap hielp echter niet, omdat Paulus niet aan hun verwachtingen voldeed (3:5-9, 4:1-5).

4.4 Onderliggende probleem

De twee conflicten hebben met elkaar te maken. Ze zijn namelijk gedragingen die voortkomen uit leringen die in de gemeente in Korinte heersen. De Korintiërs zijn van mening dat ze speciaal zijn, omdat ze 'mensen van de Geest zijn' (*pneumatikos*). Het gevolg van dit 'geestelijk-zijn', volgens de Korintiërs is dat ze speciale wijsheid en kennis hebben ontvangen. Die wijsheid (*sophia*) en kennis

brengen hen verder dan het evangelie dat Paulus hen heeft gebracht. Ze zien het evangelie eigenlijk als een soort voedsel voor geestelijke baby's, als melk (2:6, 3:1). Ze vinden dat ze zelf verder zijn dan het onderwijs van Paulus. Het bewijs dat de Korintiërs 'mensen van de Geest' waren, was volgens hen het spreken in tongen. Want dat is in hun ogen de taal van engelen. Ze zagen zichzelf al als mensen die net als de engelen al in de hemel waren (14:23, 13:1).

Omdat de Korintiërs zichzelf mensen van de Geest vinden, kijken ze op Paulus neer. Paulus heeft namelijk niet de wijsheid en kennis die zij hebben. Ze vonden Paulus maar een zwakke man, die niet zo welbespraakt was (1:17, 2:1-5). Hij werkte daarnaast ook met zijn handen als tentenmaker (9:3-4, II 11:8-9, 12:13), wat ze als een zwakte zagen. Daarnaast liet hij zich niet financieel ondersteunen door de Korintiërs (II 11:7-15), waarmee het leek alsof hij zich boven hen stelde.

De gedachte van de Korintiërs dat ze mensen van de Geest waren en meer wijsheid en kennis hadden dan Paulus, maakte dat ze het apostelschap van Paulus niet erkende. Maar het leidde er ook toe dat er onderlinge strijd ontstond. Vanuit het denken van meer wijsheid en kennis dan de ander te hebben, ontstaat er automatisch verdeeldheid. Er wordt dan gekeken naar verschillen en niet naar overeenkomsten. Mensen gaan zich boven anderen stellen.

Een belangrijk onderliggend probleem was dus de visie op 'geestelijk zijn', die automatisch leidde tot interne verdeeldheid en het ontkennen van het gezag van Paulus als apostel van Jezus Christus.

4.5 De Griekse filosofie

Waar kwam dit idee van 'geestelijk zijn' vandaan? We vinden dit in de Griekse filosofie. Hierin wordt door sommige filosofen, waaronder Plato, onderscheid gemaakt tussen het materiële of aardse en het immateriële of geestelijke. Vanuit deze filosofie wordt er neergekeken op het materiële. Handwerk, lijden, moeite, ziekte en zwakte horen bij het materiële en worden als negatief gezien. Dit is echter wat past bij Paulus en hoe hij het evangelie verkondigde. Hij sprak over Christus die gekruisigd werd en die wij in zijn lijden moeten volgen. Die boodschap paste niet bij de Griekse filosofie en daarom keken de Korintiërs er op neer. Volgens Plato moest een god perfect zijn. Als een god kon lijden, dan zou hij veranderen en als hij zou veranderen zou hij niet meer perfect zijn of niet perfect zijn geweest. Dat staat in scherp contrast met het lijden van Jezus als Zoon van God. Voor de Griekse filosofen was het immateriële, het hemelse alleen belangrijk. Hierbij paste kracht, hogere wijsheid en kennis, spreken in tongen, welbespraaktheid. Een echte apostel was gericht op het immateriële, het geestelijke en niet op het materiële en het lijden, zoals Paulus.

De Griekse filosofie had een grote invloed op de gelovigen in Korinte en hier moest Paulus tegenin gaan. Hij moest duidelijk maken waar het evangelie van Jezus Christus wel om draait. De vermenging van de Griekse filosofie met het christelijk geloof, zorgde dus voor leringen die leidde tot verdeeldheid. Maar voor Paulus staat de gekruisigde Christus centraal, niet allerlei uiterlijke vertoningen van wijsheid en kennis.

4.6 De cultuur van Korinte

Naast de Griekse filosofie, had ook de cultuur van de stad een grote invloed op de Korintiërs. Zij verweten Paulus bijvoorbeeld geen geld van hen aan te nemen in zijn onderhoud. Zij namen hem dit kwalijk, omdat hij daarmee niet meeding in het patronagesysteem. Daarin was het de meerdere die de mindere van financiële ondersteuning voorzag. Het weigeren hiervan was een afwijzing van de autoriteit van de gelovigen in Korinte. Paulus wees dit dus logischerwijs af, omdat hij niet mee wilde gaan in hun manier van denken en niet van hen afhankelijk wilde zijn (II 11:7-15).

4.7 Reactie van Paulus

Paulus gaat in de brief op al deze problemen en achterliggende oorzaken in. Daarom heeft de brief ook 16 hoofdstukken, want het is nogal een complex probleem. Paulus gaat in ieder geval niet in tegen de claim van de Korintiërs dat hij zwak is. Hij geeft dat zelfs grif toe. Maar wat Paulus vooral doet is de definitie van 'geestelijk zijn' vaststellen. Voor hem betekent dit, dat de gekruisigde Christus centraal staat. Christus was juist zwak en daardoor behaalde hij de overwinning. Niet door kracht, wijsheid of kennis (zoals de Griekse filosofen dat zagen). Maar door te gehoorzamen in het lijden en de onderste weg te gaan. Dit staat lijnrecht tegenover de lering van de Korintiërs. Wijsheid, kennis en spreken in tongen zijn ook wel belangrijk zegt Paulus. Maar niet zo belangrijk als dat men in Korinte denkt. Het zijn gaven van de Geest en die zijn bedoeld ter opbouw van de gemeente, niet om verdeeldheid te zaaien en de gemeente af te breken. De gaven zijn bedoeld voor verscheidenheid in eenheid.

4.8 De theologie van de Korintiërs

Als we naar deze leringen kijken en de invloed van de Griekse filosofie en cultuur van de stad, zouden we kunnen zeggen dat er bij de Korintiërs sprake is van een bepaalde afwijkende theologie. We noemen dit een 'overgerealiseerde eschatologie'. Eschatologie heeft te maken met hoe we denken over het einde van deze wereld en de zaken die daarmee samenhangen. Bijvoorbeeld de rol van het lijden in deze wereld. 'Overgerealiseerd' betekent dat men te ver gaat in het denken over hoever de eindtijd al van toepassing is op deze wereld. De Korintiërs dachten namelijk dat ze al in de hemel waren. Dat lijden dus een zwakte was van mensen die nog niet 'geestelijk' waren. Ze dachten dat ze al dezelfde positie als de engelen hadden. Daarom zagen ze tongentaal als engelentaal.

De oorsprong van deze theologie ligt in de heidense achtergrond van de Korintiërs. De Griekse filosofie en de cultuur van de stad hadden meer invloed op hen dan het evangelie dat Paulus had gebracht. Dit is wat Paulus probeert recht te zetten in deze brief. Dit is dus de historische en culturele context van de brief. Die moeten we telkens voor ogen houden als we de tekst lezen. De structuur van de brief is er ook op gericht om deze boodschap op een goede manier over te brengen.

5. De structuur van de brief

De structuur van de brief is grotendeels gebaseerd op de berichten die Paulus heeft ontvangen. Hij ontving een brief uit de gemeente en hij ontving berichten via vrienden/huisgenoten van Chloë. Hieruit maakt hij een brief op die ingaat op de heersende vragen en problemen, maar ook op wat in zijn ogen het achterliggende probleem is. Dat komt naar voren in zijn inleiding, waarna hij de vragen en problemen uit de gemeente gaat behandelen.

1:1-9	Inleiding
1:10-6:20	Antwoord op verslagen
1:10-4:21	Een verdeelde kerk
5:1-6:20	Immoraliteit en procesvoering
7:1-15:58	Antwoord op de brief van de Korintiërs
7:1-40	Huwelijk en aanverwante zaken
8:1-11:1	Voedsel geofferd aan afgoden
11:2-16	Vrouwen en mannen in aanbidding
12:1-14:20	Geestelijke gaven en geestelijke mensen
15:1-58	Opstanding van de gelovigen
16:1-24	De afsluiting
16:1-4	Over de collecte
16:5-12	Toekomstplannen
16:13-18	Samenvattende vermaningen
16:19-24	Laatste groeten

Les 3 Het evangelie als ware wijsheid 1:1-2:16

Inleiding

We gaan in deze les kijken naar de eerste twee hoofdstukken van de eerste brief van Paulus aan de Korintiërs. In de vorige les hebben we de structuur van de brief gezien. Het eerste deel van de brief is een inleiding, 1:1-9. Daarna volgt vanaf 1:10-6:20, het gedeelte waarin Paulus in gaat op de berichten die hij kreeg van Chloe (1:11). Vervolgens gaat hij vanaf 7:1-15:58 in op vragen die door de Korintiërs zijn gesteld in een brief. Vervolgens sluit hij af met enkele opmerkingen in 16:1-24.

Het eerste deel van de brief (1:10-6:20) valt weer uiteen in twee delen; 1:10-4:21 en 5:1-6:20. In het eerste gedeelte gaat het over de verdeeldheid waar over bericht is. In het tweede gedeelte gaat het over andere zaken waar Chloe over bericht heeft.

De volgende drie lessen zullen gaan over de eerste 6 hoofdstukken, waarin Paulus ingaat op berichten uit het huishouden van Chloe (1:11).

1. Groet en dankzegging 1:1-9

Voordat Paulus ingaat op het onderwerp verdeeldheid (1:10-4:21), begint hij met een paar inleidende opmerkingen, zoals het gebruikelijk was in die tijd om een brief te beginnen. Maar als Paulus een brief begon met de gebruikelijke groet en dankzegging, dan voegde hij hier altijd opmerkingen aan toe die de toon van de brief zette. De rode lijn van de brief, die tussen alle verschillende onderwerpen doorloopt, begint hier in de groet en dankzegging al.

Het is goed om even de problemen in de gemeente van Korinte te herhalen, omdat Paulus hier op inhaakt. Er is sprake van een overgerealiseerde eschatologie. De gelovigen in Korinte dachten dat ze al in de hemel op aarde leefde. Ze maakte een vermenging van de Griekse filosofie met het christelijk geloof. Gevolg hiervan was dat ze dachten speciale wijsheid en kennis te hebben, die gewone gelovigen niet hadden. Hierdoor ontstond verdeeldheid in de gemeente, omdat er mensen waren die zich boven de anderen gingen verheffen. Een ander gevolg was dat men Paulus niet als ware apostel zagen. Omdat zijn doen en laten niet paste bij de manier die de Korintiërs als geestelijk zagen.

Op deze complexe mix van problemen gaat Paulus in de brief dus reageren en in zijn inleiding stipt hij meerdere zaken al vast aan.

1.1 Groet 1:1-3

Een van de problemen die er tussen Paulus en de gemeente in Korinte speelde, was zijn autoriteit als apostel (4:1-5, 9:1-23, 12:28, 15:8-9). Die titel was voor hem niet zo belangrijk, hij vindt zichzelf niet eens een goede apostel (5:9), maar wel dat daarmee ook de boodschap van het evangelie in gevaar kwam. Als hij geen echte apostel was, dan was het evangelie dat hij had gebracht ook niet echt waar en in welke mate had hij dan autoriteit om de Korintiërs nu dan ergens op aan te spreken? Daarom begint Paulus met te stellen dat hij een apostel is. Daar had hij niet zelf voor gekozen, maar God had hem daarvoor geroepen (1:1). Let op dat het woordje 'geroepen' nog belangrijk gaat zijn.

Paulus zegt dat de gemeente in Korinte is 'geroepen' en 'geheiligd'. Dat je bent geroepen, betekent dat je ook moet uitleven waar je voor geroepen bent. Dat je geheiligd bent, betekent dat je apart gezet bent, voor God. Maar ook dat je anders en heilig bent. Daar moeten we ons ook naar gedragen. De gelovigen in Korinte dachten dat ze heel geestelijk waren, maar daar gedroegen ze zich niet naar. Zo heilig waren ze dus eigenlijk helemaal niet.

Geroepen en geheiligd zijn, is niet anders dan het volgen van Jezus, dan discipelschap. Dit kost ons iets. Het gaat er om dat je wordt waar je voor geroepen bent. Dit gebeurt vooral in de kerk. Het samenkomen met elkaar, het dienen van elkaar, de ander opbouwen, bemoedigen en ook aanspreken, maken dat we kunnen groeien naar het beeld van Christus. Dit gaat in tegen de geest van de Korintiërs en tegen ons hedendaagse individualisme en kerkverlating. Paulus zegt zelfs dat hij als apostel ook hulp nodig heeft (3:9).

Paulus schrijft niet alleen aan de gemeente in Korinte maar ook aan: *'allen die de naam van onze Heer Jezus Christus aanroepen, waar dan ook, bij hen en bij ons'* (1:2). Dit betekent niet dat de brief per se aan iedereen is geschreven, maar Paulus wil hier vooral mee zeggen dat de gemeente in Korinte niet de enige gemeente is. Er zijn heel veel plekken waar gelovigen samenkomen. De Korintiërs moeten zich dus niet zo verheffen boven anderen, maar ze zijn onderdeel van een groter geheel.

1.2 Dankzegging 1:4-9

Paulus begint vervolgens te danken voor de genade die de gelovigen is geschonken. Dit lijkt heel voor de hand liggend, maar het staat lijnrecht tegenover de houding van de Korintiërs. Zij waren van mening dat ze gaven hadden bereikt, omdat ze een hogere wijsheid hadden ontvangen. Maar alles wat ze hebben is genade en dat maakt Paulus hier nog even duidelijk. Daarom spreekt Paulus ook over 'genadegaven', om de nadruk op de ontvangen genade te leggen, omdat je ze niet verdient, zoals de Korintiërs dat zagen.

Paulus dankt dan voor wat de Korintiërs zeggen en voor hun kennis. Hiermee verwijst hij naar de gaven van tongentaal en wijsheid. Het zijn juist deze twee gaven die het probleem vormen in de gemeente. Desondanks is Paulus er dankbaar voor. Dat is heel bijzonder. Eigenlijk zijn de gaven zelf niet het probleem, maar de manier waarop de Korintiërs er mee omgaan. Zij passen het toe in hun nieuwe syncretistische theologie, een vermenging van het evangelie met de Griekse filosofie. Hierdoor denken ze beter te zijn dan Paulus en anderen. Omdat ze de taal van engelen spreken en hogere wijsheid hebben. Paulus dankt dus toch voor die gaven. Hij zegt dat het gaven van God zijn. Hier zit lichte ironie in van Paulus. Hij dankt voor datgene waar de Korintiërs van vinden dat ze beter zijn. Paulus zegt namelijk dat ze alles hebben tot aan de wederkomst. Paulus zegt hiermee dat de gaven juist nodig zijn tot het moment van de wederkomst en hij is dankbaar dat de Korintiërs die gaven hebben. Maar de Korintiërs dachten juist dat ze de voleinding al in waren gegaan omdat ze de gaven hadden. Paulus herstelt hier al dus dit beeld van hen. De theologie van de Korintiërs zou je 'overgerealiseerde eschatologie' kunnen noemen. Men had de beloften voor na de wederkomst al teveel naar het heden gehaald.

Door een 'overgerealiseerde eschatologie' ga je te hoge verwachtingen maken. Hierdoor ontstaan veel problemen, zoals scheidingen, kerkscheuringen en kerkverlatingen. We hebben een te hoge verwachting van de kerk, van elkaar of van ons zelf. We denken (vaak onbewust) dat we al in de hemel zijn, dat de dingen perfect zijn. Een soort hemel op aarde. Maar zover is het nog niet. Mensen maken fouten, ook kerken, leiders en je partner. Tegelijkertijd is uitkijken naar de wederkomst een spanningsveld tussen lijden en hoop. Daarom is het goed om de wederkomst te verwachten. Maar hierbij hoort een nederige houding, niet een van arrogantie (8:1). Dit is een voorbereiding op wat Paulus gaat zeggen in 13:9-10.

2. Verdeeldheid in de gemeente 1:10-2:16

Nu volgt een gedeelte dat doorloopt tot het einde van hoofdstuk 6. Paulus gaat in op berichten die hij kreeg uit het huishouden van Chloe (1:11). Kennelijk waren dit verontrustende berichten. Paulus neemt veel ruimte om er op te reageren en de onderwerpen die voorkomen zijn ernstig; verdeeldheid, incest en misbruik maken van elkaar.

We zouden dit gedeelte kunnen opdelen als volgt:

- 1:10-4:21 – verdeeldheid in de gemeente
 - 1:10-17 probleemstelling: verdeeldheid
 - i. 1:18-25 de aard van het evangelie
 - ii. 1:26-31 de aard van roeping
 - iii. 2:1-5 de aard van prediking
 - 2:6-2:16 de wijsheid van het kruis is geopenbaard door de Geest
 - 3:1-17 de aard van de gemeente en rol van leiderschap
 - 3:18-23 conclusie
 - 4:1-21 autoriteit van Paulus als apostel
- 5:1-13 – incestgeval
- 6:1-11 – procesvoering tegen elkaar
- 6:12-20 – bezoeken van prostituees

2.1 Probleemstelling: verdeeldheid 1:10-17

Paulus roept de gemeente in Korinte op om eensgezind te zijn en scheuringen te voorkomen. Het Griekse woord voor scheuring is *schismata*. Dit woord wordt ook gebruikt voor het uiteen scheuren van een net of het uiteen reten van een lichaam (12:25). Dit is hele heftige taal van Paulus.

Waar de verdeeldheid over gaat wordt eigenlijk niet helemaal duidelijk uit de brief. De namen die Paulus noemt, wijzen er wel op dat het een politieke kwestie is. Waar het voor Paulus in eerste instantie om gaat is dat men eensgezind is. Het gaat er niet om wie er gelijk heeft of welke lering het probleem is. Maar men heeft dezelfde genade ontvangen (1:4-9), dus moet men dezelfde gedachten hebben. Dat moeten de gedachten van Christus zijn (2:16). Het gaat hier overigens niet om uniformiteit, maar om een niet-competitieve houding, die geen machtsspelletjes toestaat.

Hoewel we uit de brief niet direct kunnen opmaken waar de verdeeldheid over gaat kunnen we er toch het volgende over zeggen:

1. De verdeeldheid draait rondom leiders/leraren (1:10-12, 3:3-4, 21-23).
2. Heeft te maken met *sophia*, wijsheid. De Griekse grammatica laat zien dat dit een woord is van de Korintiërs, niet van Paulus.
3. Het veel voorkomen van zichzelf 'beroemen' (1:29-31, 3:21, 4:7) en 'opgeklopt' (4:6, 18-19). Men had een beeld van leiders als leraren van wijsheid.
4. Men roemt en klopt zich op rondom leiders in tegenstelling of in vijandschap met Paulus.

Overeenkomst van deze vier lijkt een Hellenistische invloed te zijn (Griekse cultuur van die tijd). Met name de Sofistische filosofie, waar de nadruk op welsprekendheid lag in plaats van inhoud. Die welsprekendheid zag men als wijsheid in tegenstelling tot het kruis en Paulus. De oorzaak van de verdeeldheid lag dus in een valse theologie, het kruis was vervangen door triomfalisme.

Paulus noemt een aantal namen en we zouden dan ook snel kunnen denken dat de verdeeldheid rondom deze personen draait. Dit lijkt echter niet het geval te zijn. In 4:6 spreekt Paulus ook weer over hem en Apollos en lijkt hij daarmee te verwijzen naar de verdeeldheid in de gemeente. Maar hij gebruikt in dat vers het Griekse woord *meteschematiza* (II Kor. 11:13-15, Fil. 3:21). Dit woord betekent zoiets als 'het veranderen/transformeren van een figuur/schema/uiteerlijk om iets te verhullen/vermommen'. Paulus gebruikt de namen van zichzelf en Apollos en dus ook van Petrus hier, als een soort vermomming voor de namen van andere leiders. De verdeeldheid draait dus om plaatselijke leiders, maar waarschijnlijk wil Paulus hen niet bij name noemen. Dus gebruikt hij namen van grote leiders in de vroege kerk als voorbeeld.

Deze gedachte past bij het patronage-systeem van het Romeinse Rijk. Het was namelijk zo dat de rijken een patron (beschermheer) konden zijn voor minder rijken of armen, de cliënten. In ruil voor politieke steun gaf een patron bescherming en hulp in bijvoorbeeld juridische gevallen. Bij deze patronage was het vervolgens gebruikelijk dat je de naam van je patron claimde. Daar liep je vervolgens mee te koop en was je trots op.

Paulus stelt vervolgens een aantal retorische vragen waarop de antwoorden uiteraard 'nee' zijn. Christus is niet verdeeld, dus jullie moeten dat ook niet zijn, want jullie moeten Christus weerspiegelen. Is Paulus gekruisigd? Nee, Christus en het moet daarom om Christus draaien en niet om leiders. Daarom worden we ook gedoopt in de naam van Christus. 'Gedoopt worden in de naam van Christus' betekend dat Hij de bron is dat we gedoopt worden, maar ook dat we zijn karakter moeten aannemen, ook al kost ons dat wat. Dat is sterven aan jezelf.

Paulus is dermate verontrust over de situatie dat hij blij is zelf geen mensen gedoopt te hebben. Anders zouden ze nog achter hem aan gaan lopen. Of hij wel of geen mensen heeft gedoopt vind hij zelfs zo onbelangrijk dat hij vergeet dat hij wel mensen heeft gedoopt. Wellicht heeft hij er zelfs nog meer gedoopt, maar hij houdt daar geen lijstje van bij. Om het simpele feit dat hij dit niet belangrijk vind. De verkondiging van het evangelie is namelijk veel belangrijker. Doop hoort daar uiteraard bij, maar dopen was niet het doel van Paulus toen hij naar Korinte kwam. Dat was de verkondiging van het evangelie.

In de laatste regel maakt Paulus een overgang naar de volgende paragraaf. Eerst zegt hij dat hij het evangelie niet met diepzinnige welsprekendheid heeft gebracht. De diepzinnige welsprekendheid waar Paulus het over heeft verwijst naar de Griekse retoriek die in Korinte populair was en vaak aan de Sofisten wordt toegewezen. Bij hen ging het niet om inhoud, maar om populistische retoriek over onbelangrijke dingen. Voor Paulus ging zijn verkondiging om de inhoud, namelijk het evangelie en niet de manier waarop hij dit bracht. Als we kijken naar de brieven van Paulus en zijn toespraken in Handelingen, dan moeten we de conclusie trekken dat Paulus zelf gebruik maakte van de Griekse retorica. Hij was geen slechte redevoerder. Maar hij doelt hier specifiek op de vorm die populair was in Korinte en wat de Korintiërs als maatstaf zagen voor apostelschap en de waarde van de boodschap. Dat is waar Paulus tegen is, omdat het de kracht van het kruis berooft. De kracht van het kruis zit hem namelijk in de bijzondere boodschap die God voor ons heeft. Een wijsheid die elk verstand te boven gaat. De boodschap van het kruis heeft geen opsmuk of retoriek nodig. Als dat wel zo is, dan wordt de boodschap zelf niet goed gebracht of niet goed begrepen. Hiermee maakt Paulus een verband met de volgende alinea, waar hij hier dieper op in gaat.

2.2 De aard van het evangelie 1:18-25

In de vorige alinea ging Paulus al over het kruis beginnen en daar gaat hij nu verder op in. De bril waardoor de Korintiërs kijken, heeft gevolgen voor de boodschap van het kruis. Twee dingen bepalen die bril in grote mate:

1. Diepzinnige welsprekendheid
2. Hogere wijsheid

Deze twee zijn nauw met elkaar verbonden, maar staan lijnrecht tegenover de boodschap van het kruis. Daarom gaat Paulus hier veel aandacht aan besteden. Het is belangrijk om op te merken dat zowel wijsheid als diepzinnige welsprekendheid begrepen moeten worden vanuit de context van de Korintiërs toen. We moeten dus niet te snel een verband met vandaag zoeken, maar dat doen via de culturele context. Anders zouden we bijvoorbeeld elke vorm van wijsheid of retoriek per definitie gaan afkeuren en dat is niet wat Paulus hier bedoeld.

Paulus bedoeld met wijsheid in dit gedeelte, de wijsheid van de Griekse filosofie, *sophia*, die hoger inzicht geeft en daarom goddelijke geheimen doet kennen. Via die nieuwe kennis ontvangt men dan verlichting en/of redding en nieuwe inzichten/openbaringen. Het gaat dus om een specifieke vorm van wijsheid die in de plaats gesteld wordt van het kruis met betrekking tot redding.

Paulus begint met te zeggen dat de boodschap van het kruis dwaasheid is voor wie niet geloven. Dat betekent dus niet dat het kruis dwaasheid IS, maar dat wie niet gered is, dit zo ziet. Als je wel gered bent, dan is het kruis juist de kracht van God. Als Paulus hier over kracht spreekt dan zet hij dat niet tegenover zwakte. Het is dus een andere soort kracht, namelijk een kracht die overtuigt, die effectief is in de verkondiging van het evangelie. De boodschap van het kruis pakt mensen, raakt hen en overtuigt hen om zich te bekeren en Jezus te volgen. Het heeft in die zin dus niks te maken met een show, charisma, manipulatie of wonderen. Het is niet kracht of macht ergens over hebben, maar kracht door of voor iets. In dit geval kracht in effectiviteit van de boodschap.

Paulus zegt vervolgens dat je nog zo geleerd kan zijn, maar dat je wijsheid je niet zal redden. Sterker nog de wijzen der aarden hadden niet door hoe God bezig was redding te brengen. Al die wijsheid kon niet vermoeden hoe God zou handelen en al die wijsheid zal niet leiden tot redding, enkel het kruis.

Er is niks mis met wijsheid, maar het zal ons niet redden. Het is juist Gods wijsheid dat we als mensen gered worden, zonder dat we daar wijsheid voor nodig hebben. Als we wel wijsheid nodig zouden moeten hebben voor onze redding, dan zouden velen per definitie buiten de boot vallen. Maar het evangelie is juist voor iedereen. Als we wel door wijsheid gered zouden kunnen worden, dan zouden de wijzen zich daar ook op kunnen beroemen. Precies wat de Korintiërs deden. Ze vonden zich geweldig, omdat ze dachten bijzondere wijsheid te hebben en stelde zichzelf boven anderen. Wat een wijsheid van God om op een tegenovergestelde manier te werken.

Voor Grieken is de gekruisigde Christus een *skandalon* (1:23), tenzij je het begrijpt. In de Romeinse cultuur was kruisiging voor de slaven, de nietsnutten. Het was brutaal en verschrikkelijk vernederend. Het woord was zelfs een taboe in de gewone taal. Heidenen die een goddelijk, gekruisigd figuur aanhingen en voor Joden om zo iemand als Messias te zien was belachelijk! Dit staat lijnrecht tegenover mensen die de heftigheid van de kruisiging proberen te verdoezelen of weglaten. Het christelijk geloof kan niet zonder het kruis met alles wat daar bij hoort. Larry L. Welborn zei: 'In het kruis van Christus, heeft God de verschoppelingen en nutteloze, erkend en bevestigd'. Als we het kruis weglaten, halen we de kern van het christelijk geloof weg. Dan ontstaat er een soort triomfalisme en zetten we het lijden weg, bagatelliseren we het of zien het als een probleem.

2.3 De aard van onze roeping 1:26-31

De omdraaiing in de vorige alinea gaat hier verder. Paulus zet drie keer een tegenstelling neer:

1. In de ogen van de wereld dwaas – door God uitgekozen om de wijzen te beschamen
2. In de ogen van de wereld zwak – door God uitgekozen om de sterken te beschamen
3. In de ogen van de wereld onbeduidend en veracht – door God uitgekozen om wat wel is teniet te doen

De reden hiervoor is net als hierboven, zodat niemand zich kan beroemen op het ontvangen van redding. Alleen door Christus worden we gered en het is God die zijn Zoon aan ons heeft gegeven. Wij hebben niks om trots op te zijn. Het één zijn met Christus, is juist de wijsheid van God. De manier waarop God er voor heeft gekozen om met ons weer relatie te hebben, kan door geen mens bedacht worden. Dit zou ons nederig moeten maken. De leer van de uitverkiezing heeft dit voor ogen, dat wij ons niet kunnen voorstaan op onze redding, maar dat het genade van God is.

In 1:30 zien we weer dat dit hele gedeelte gaat om onze redding. Dus niet om alle zaken in het leven. Dat blijft belangrijk, om te voorkomen dat we dit gedeelte op andere zaken van het geloof gaan betrekking. Alles begint bij Gods wijsheid, waardoor we gered zijn. Maar God geeft ons ook wijsheid om over Hem en het geloof na te denken.

Het opvallende van de eerste regel is dat Paulus stelt dat de meeste gelovigen in Korinte ook helemaal niet zoveel voorstelde. Vreemd eigenlijk dat ze zich nu boven anderen verheffen? Het was toch juist die wijsheid van God, die omdraaiing dat ze gered konden worden? Waarom keren ze zich nu tegen de wijsheid, die hen in eerste instantie heeft gered?

2.4 De aard van de prediking 2:1-5

Paulus gaat nu reageren op het verwijt dat hij krijgt op zijn eigen spreken. Omdat de Korintiërs de diepzinnige welsprekendheid van de Sofistische filosofie in een hoog vaandel hadden staan, vonden ze Paulus geen goede spreker en dus niet geschikt als apostel. Paulus was geen populist die retorische trucjes gebruikte om indruk te maken. Maar hij verkondigde de boodschap van het evangelie. Zoals al eerder gezegd, had Paulus een opleiding in de algemene Griekse retoriek, maar hij maakte geen gebruik van populisme. Maar dat was nu juist wat in Korinte zo populair was en wat men als criterium had voor het apostelschap. Daarom moet Paulus hier op ingaan.

De kracht van de prediking van Paulus lag in de boodschap van het evangelie. Die werd bemiddeld door de kracht van de Geest en niet op 'wijsheid'. Die kracht werd zichtbaar in het feit dat mensen de boodschap van het kruis aanvaardden en in het feit dat het de Geest is die overtuigd.

In onze tijd zie je dit ook in de praktijk. Moderne gemeenten die een spetterende show neer willen zetten, met een opzweepende preek die vooral inspeelt op de gevoelens en mensen weer naar huis stuurt met een fijn gevoel. Maar dit betekent lang niet altijd dat dit de boodschap van het kruis was. Vaak is het juist een lege boodschap en dus eigenlijk seculier.

Paulus zegt dat hij bij de Korintiërs kwam in zwakte, angst en onzekerheid. Hij zegt vergelijkbare dingen in Gal. 4:14 en II Kor. 10:10. Deze geven de indruk dat Paulus geen hele fitte man was. Dat weten we echter niet zeker. Maar het kan zo zijn dat hij daarom niet direct heel charismatisch overkwam. Wat Paulus hier in I Kor. zegt kan ook te maken hebben met zijn komst naar de stad zoals we in Handelingen lezen. We moeten dan bedenken dat Paulus alleen was, omdat zijn reisgenoten achtergebleven waren. Daarnaast was Paulus achterna gezeten door Joden die hem wilde vermoorden. Verder was hij net uit Athene gekomen, waarin hij na een prediking was uitgelachen. Rekening houdend met het feit dat Korinte als stad op dat moment imponerender was dan Athene en de retoriek in Korinte nog een stuk scherper was, zal dit ongetwijfeld invloed op Paulus hebben gehad, toen hij de stad naderde.

2.5 De wijsheid van het kruis is geopenbaard 2:6-16

De Korintiërs vonden zichzelf door de wijsheid en diepzinnige welsprekendheid hele volwassen gelovigen en keken op anderen neer als kinderen in het geloof. Daarom gaat Paulus op die gedachte nu verder in. Hij pakt hiermee het thema over wijsheid van 1:19-21 weer op. Wat een echte volwassene in het geloof begrijpt is de geopenbaarde wijsheid. Dat is dus niet de wijsheid van het menselijke intellect, maar geopenbaard door de heilige Geest. Alleen de Geest kan dit openbaren, want Hij is de Geest van God. Wij als mensen kunnen dat helemaal niet (2:11). De wijsheid die de Geest heeft geopenbaard is nog steeds de boodschap van het kruis, het evangelie van Jezus Christus. Wij hebben het daarom als mensen nodig om de Geest van God te ontvangen. We kunnen het evangelie niet begrijpen zonder de Geest. Alleen de Geest kan ons uitleggen hoe het zit met zaken van de Geest. Niet menselijke wijsheid of Griekse filosofie. Gods wijsheid is verborgen voor mensen die praten over wijsheid en denken geestelijk te zijn, maar de Geest niet bezitten. Het is dus geen geheime wijsheid per se, maar gaat over het evangelie.

Karl Barth zei hierover: 'Alleen God zelf, kan God openbaren' en Athanasius: 'Er is geen natuurlijke band tussen de Geest en mensen. De Geest is vanuit God.'

Wat Paulus hier zegt over de Geest is een inleiding op wat hij later zal zeggen in H12-14 over de Geest. Wat hij hier doet is een soort herdefiniëren van wat het betekent om 'geestelijk te zijn'. Voor de Korintiërs was dat hogere wijsheid en gaven. Voor Paulus gaat het eerst om het volgen van Jezus en het begrijpen van het evangelie.

De machthebbers van deze wereld waar Paulus over spreekt, kunnen demonische machten zijn, maar dat hoeft niet per se. Het kan ook gaan om menselijke politieke en sociale machten en systemen. Die twee sluiten elkaar ook niet uit overigens.

Wat betekent het dan wel om een volwassen christen te zijn? Het kennen van de gedachten van de Heer (2:16). De Korintiërs vonden zich volwassen door hun geestelijke gaven, maar dat is niet waar het om draait. Het draait om het kennen van de gedachten van Christus, dus het gaat om het volgen van Jezus. Pas daarna of daarin zijn er de gaven van de Geest, maar die zijn ter ondersteuning, een middel en geen doel. Je kunt zomaar, terwijl je geweldige gaven hebt, een hele onvolwassen christen zijn, omdat je de gaven misbruikt en niet bezig bent met Jezus te volgen, maar je eigen verlangens.

In 2:15 lijkt op basis van de Griekse grammatica naar een citaat te worden verwezen: 'Maar een mens die de Geest wel bezit, kan alles beoordelen, en zelf wordt hij door niemand beoordeeld'. Het lijkt alsof de Korintiërs zichzelf boven toetsing of kritiek vonden staan. Maar de toetsing is altijd het kruis en dat ontbreekt in hun theologie. Alleen dan kun je de gedachten van Christus kennen, niet door jezelf boven anderen te stellen. Dat gaat er juist tegen in. Maar als je werkelijk de Geest hebt, dan sta je boven die toetsing, want dan ken je de gedachten van Christus. Paulus citeert Jes. 40:13 in 2:16.

Dit tekstgedeelte is heel vaak misbruikt door mensen die een bepaalde spiritualiteit aanhingen of geloofden in bijzondere extra openbaringen. Maar deze tekst gaat juist tegen dat soort zaken in.

Les 4: Leiderschap 3:1-4:21

Inleiding

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien waar de verdeeldheid in de gemeente in Korinte om draait. Er zijn leiders/leraren die beweren hogere wijsheid te hebben. Wijsheid waarbij het niet meer gaat om de gekruisigde Christus, maar om openbaringen en leringen die buiten het evangelie om gaan. Het gevolg is dat men niet meer op een liefdevolle manier met elkaar omgaat. De mensen in de gemeente groeperen zich om deze leiders heen en beroemen zich op hen. Hierdoor gaat men tegenover elkaar staan. De leringen die de leiders/leraren verkondigen horen bij een overgerealiseerde eschatologie. Men denkt al in de hemel te zijn en gaat voorbij aan het feit dat er nog lijden is op deze wereld en alles wat daarbij hoort.

Paulus stelt hier tegen over dat het juist de gekruisigde Christus is die de wijsheid van God is. Daar begint alles bij en dit is de kern van het evangelie. Vervolgens legt Paulus uit dat dit evangelie zuiver gepredikt moet worden en dat het begrijpen hiervan door de Geest komt. Niet door hogere wijsheid, *sophia*.

De verdeeldheid draait dus voor een groot gedeelte om de leiders/leraren in de gemeente en hoe de gelovigen hiermee omgaan. Daarom gaat Paulus in hoofdstuk 3-4 in op deze twee onderwerpen: leiderschap en de gemeente. Deze twee onderwerpen lopen door elkaar heen in deze twee hoofdstukken, maar ze zijn dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De structuur van deze twee hoofdstukken ziet er als volgt uit:

3:1-23	leiderschap en de gemeente
3:1-4	oppakken van onderwerp verdeeldheid
3:5-9a	leiders/leraren als dienaren op Gods akker
3:9b-17	de gemeente als een bouwwerk van God
3:18-23	voorlopige samenvatting en conclusie
4:1-21	leiderschap van Paulus en de gemeente in Korinte
4:1-5	Paulus als dienaar van God
4:6-13	Dienen van de gekruisigde Christus
4:14-21	Paulus als vader voor de gemeente

Een andere structuur van het eerste deel van de brief zouden we als volgt kunnen zien:

1:1-3:23	Theorie van het evangelie in reactie op de problemen in Korinte
4:1-21	Autoriteit van Paulus herstellen als voorwaarde voor praktijk
5:1-6:20	Praktijk van problemen die ontstaan uit de theorie

1. Leiderschap en de gemeente 3:1-3:23

1.1 Heroppakken verdeeldheid 3:1-4

Paulus pakt hier weer het probleem van verdeeldheid in de gemeente van Korinte op. Hij begon hiermee in 1:10-17. In 1:18-2:16 ging Paulus dieper in op het onderwerp wijsheid en de gekruisigde Christus. Door de *sophia* en de geestelijke gaven vonden de Korintiërs zich 'geestelijke mensen', *pneumatikoi*, maar Paulus ziet dit juist heel anders. Ze worden namelijk gedreven door menselijke verlangens. Ze strijden onderling en gaan de competitie met elkaar aan. Volgens Paulus is dat kinderlijk en onvolwassen gedrag. Dat gedrag past bij mensen van het vlees, ze denken en handelen als aardse mensen, die de Geest niet hebben. De Korintiërs moeten niet denken mensen van de Geest te zijn, terwijl ze ruzie maken en onderling verdeeld zijn. De oproep van Paulus is dus om zich te gaan gedragen als mensen van de Geest. Wat betekent dat er geen afgunst en verdeeldheid hoort te zijn. Echte mensen van de Geest gedragen zich anders (Rom. 8:9, Ef. 4:20).

1.2 Leiders/leraren als dienaren op Gods akker 3:5-9a

In de komende paragrafen gaat Paulus drie beelden gebruiken:

1. 3:5-9 (de akker) – Hoe moet de geloofsgemeenschap zijn leiders/leraren zien? Een apostel is een dienaar met zijn eigen inbreng. Het is God echter die doet groeien, alles is van God. Roemen op een leider/leraar slaat dus nergens op.
2. 3:10-15 (gebouw) – Paulus spreekt hier de leiders/leraren aan. Ze moeten de gemeente bouwen met materialen van goede kwaliteit, net zoals het fundament, Christus.
3. 3:16-17 (aard van het gebouw - De gemeente is Gods tempel in Korinte. Die mogen ze niet vernietigen, wat men nu doet.

De gelovigen in Korinte zetten hun leiders op een voetstuk, vanwege hun hogere wijsheid. Dit heeft alles te maken met het patronagesysteem van Korinte en andere Romeinse steden. Mensen hoorden bij een rijk iemand, een patron. Men kon dan roemen op de naam van die persoon, alsof men daar waarde uit haalde. De Korintiërs deden dit dus ook bij hun leiders/leraren. Men vond dat bepaalde leiders/leraren geestelijke wijsheid hadden. Maar dit gedrag leidde juist tot conflicten en ruzie en daarom zegt Paulus dat ze geen mensen van de Geest zijn, zolang ze dit blijven doen.

God is degene die belangrijk is, want wat een leider ook doet, God zorgt voor de groei. God is de blijvende, stabiele en betrouwbare factor. Paulus wil daarmee niet zeggen dat leiders onbelangrijk zijn. Ze zijn onmisbaar voor de groei van de gemeente. Paulus heeft wel degelijk geplant en Apollos wel degelijk water gegeven (3:6). Het is daarom ook belangrijk om goed voor je leiders te zorgen, juist omdat ze door God gegeven zijn. Als we teveel van leiders vragen of hen niet waarderen, raken ze uitgeput en maken we de bronnen waardoor God ons laat groeien kapot. Leiders ontvangen ook een roeping om leiding te geven en dat maakt hun inzet niet vrijblijvend (3:5).

Paulus maakt gebruik van de metafoor van de akker. De gemeente is Gods akker, wat betekent dat de gemeente van God is (1:2). Een akker moet bewerkt worden, beplanten en bewateren. Het is daarbij belangrijk om te luisteren naar de eigenaar van de akker, God. Als we luisteren naar God, kan de akker vrucht dragen of juist kaal en leeg blijven.

1.3 De gemeente als bouwwerk van God 3:9b-17

In dit gedeelte maakt Paulus gebruik van een ander beeld, namelijk de gemeente als bouwwerk van God (3:9b), waarvan Christus het fundament is (3:11). Dat fundament is gelegd door Paulus en gaat om de gekruisigde Christus. Dat mogen de Korintiërs dus niet veranderen.

Andere mensen bouwen vervolgens verder op dat fundament. De vraag is hoe dat gedaan wordt. Hier spreekt Paulus de leiders/leraren aan op de kwaliteit van hun onderwijs. Is het gemaakt van goud, zilver en edelstenen of van hout, hooi en stro. Dit beeld van een gebouw gaat over de kwaliteit van het onderwijs en of dit staande blijft bij het oordeel. Een gebouw van hout en stro verbrand bij vuur, een beeld van het oordeel.

In die tijd kregen bouwers een boete als ze hun werk niet goed deden. Ontslag kreeg je niet zo snel. Men werd niet uit het team gezet, maar moest betalen. Dit zien we bij God ook. Slechte leiders horen nog steeds bij de gemeente, maar God zal hun wel oordelen op hun werk in de gemeente.

De gemeente is ook een tempel van de heilige Geest (3:17). De gelovigen vormen samen de tempel, waar de Geest in woont. Dit beeld gaat over de gemeente en niet de gelovige als individu overigens. In Korinte stonden tempels van Afrodite en Apollo. Hun beelden stonden in die tempel, die de goden vertegenwoordigden. Zo ook is de Geest een vertegenwoordiger van God, die in de gemeente, de tempel woont. Het roemen op zichzelf of leiders, is een bedreiging voor de heiligheid van die tempel. De gelovigen zijn heilig door het kruis (1:30) en door de Geest (3:16-17). Zondigen tegen elkaar is daarom zondigen tegen Gods tempel. Door ruzies te veroorzaken, beschadigen we de tempel, de gemeente en daarmee God en onszelf.

1.4 Voorlopige samenvatting en conclusie 3:18-23

Met deze alinea komt Paulus met een voorlopige conclusie van de eerste drie hoofdstukken. Deze alinea bestaat uit twee delen (3:18-20 en 3:21-23), die te herkennen zijn aan de woorden: 'Laat niemand...' (3:18, 21). In beide delen brengt Paulus voorgaande zaken tot een einde:

1. Ruzie maken in de naam van leiders/leraren (3:21-23),
2. De ruzie vermommen in de vorm van wijsheid (3:18-20).

Paulus begint met de waarschuwing jezelf niet te bedriegen. Dat is iets dat we makkelijk doen. We moeten niet teveel vertrouwen op ons eigen inzicht (Spr. 3:5-7). Socrates zei al dat als je niet veel weet, je wat kunt leren. Deze waarschuwing corrigeert ook de arrogantie van mensen en het verhogen van leiders/leraren. Als je weet dat je nog veel moet leren, voorkomt dat arrogantie. Andere mensen weten ook veel en die worden ons door God aan elkaar gegeven. Hun wijsheid en kennis is ook voor jou beschikbaar. Dat zien we later terug bij de gaven van de Geest.

Met de herhaling van het thema wijsheid/dwaasheid grijpt Paulus terug op 1:18-31. Wij moeten eerst dwaas worden om het evangelie te kunnen begrijpen en daarna kunnen we vanuit die kennis, wijs in Gods ogen worden. God kent onze gedachten heeft er voor gekozen dat menselijke wijsheid, niet zijn wijsheid is (3:20).

Wijze mensen moeten nederig zijn, omdat ze nog veel moeten leren (3:18). Vaak schuiven leiders zichzelf naar voren, omdat ze zich wijs vinden. In Korinte kwam dit omdat ze een verkeerde kijk op leiderschap hadden (3:5-9). Leiders moeten niet zoeken naar erkenning van mensen, maar naar die van God. Dat zal vanzelf komen. Voor God gaat het echter niet om de leiders, maar om het kruis van Jezus Christus.

Ruzie over wijsheid of gaven in de gemeente heeft geen enkele zin, want alles is van de gelovigen. We hoeven dus niet de strijd met elkaar aan te gaan, maar elkaar dienen met wat we gekregen hebben. We hebben alles gekregen, maar we zijn wel van Christus. Dus wat we hebben moeten we inzetten voor Hem. Wij zijn van Christus, net zoals Christus van God is. Jezus was gehoorzaam aan zijn Vader tot de dood er op volgde. Zo ook moeten wij gehoorzaam zijn aan Christus en Hem volgen in plaats van met elkaar te vechten.

2. Leiderschap van Paulus 4:1-21

Er was verdeeldheid in de gemeente als gevolg van de overgerealiseerde eschatologie van de Korintiërs. De theologie van deze leer heeft Paulus in de eerste drie hoofdstukken aangepakt. Maar een ander probleem was het leiderschap van Paulus. Door hun theologie zagen ze Paulus niet als een echte apostel. Voor Paulus was de titel niet belangrijk, maar twee andere dingen. In de eerste plaats de inhoud van het evangelie dat hij gebracht had. Als zijn autoriteit niets voor stelde, dan was de inhoud van het evangelie ook niks waard. In de tweede plaats zou hij de Korintiërs niet op hun gedrag aan kunnen spreken als hij geen autoriteit zou hebben. Daarom gaat Paulus, voordat hij naar de meer praktische problemen gaat, zijn autoriteit herstellen.

2.1 Paulus als dienaar van God 4:1-5

De Korintiërs vonden Paulus geen goede apostel. Men vond zijn prediking geen wijsheid (1:17), ze vonden hem zwak (2:3), zijn prediking was melk voor kinderen (3:2). Dit laat de spiritualiteit van de Korintiërs weer zien.

Paulus ziet de apostel als een rentmeester van een huishouden, die mysteriën heeft ontvangen. Paulus hoort wel bij de Korintiërs, maar hij hoeft geen verantwoording aan hen af te leggen. Wat hij moet tonen is betrouwbaarheid (4:2). Zijn evangelie moet betrouwbaar zijn en dat kunnen de Korintiërs niet beoordelen, maar alleen God. Paulus is een rentmeester van Gods mysteriën en niet van de Korintiërs. Wat zij dus over Paulus zeggen is niet relevant. Paulus vindt de wederkomst relevant, want dat is het moment, waarop leiders door God geoordeeld zullen worden. Dan zal Hij niet alleen Paulus beoordelen, maar ook de Korintiërs. Hiermee legt Paulus de verantwoordelijkheid bij de Korintiërs terug. Denken jullie mij te kunnen oordelen? Pas op, dat God jullie zelf niet zal oordelen. Dan zullen hun motivaties, leringen en gedragingen aan het licht komen, want God kun je niet voor de gek houden.

Paulus wil echter niet zeggen dat hij boven elke kritiek staat. Hij zegt zelf dat hem ook wel wat ten laste kan worden gelegd (4:4). Maar hij laat zich niet door de kritiek beheersen of zijn identiteit bepalen. Zijn identiteit is in Christus en die staat voor hem vast.

Als leider in een gemeente, ben je ook een dienaar en rentmeester. Daarom is het je verantwoordelijkheid om hard te werken, betrouwbaar te zijn en jezelf te laten onderwijzen, om je taak goed uit te kunnen voeren. Voor gemeenteleden is het belangrijk om niet te snel te oordelen over je leiders. Veel leiders worden snel aan de kant gezet, omdat ze bijvoorbeeld niet charismatisch genoeg zijn. Maar voor God is niet succes of gevoel de maatstaf, maar de betrouwbaarheid.

2.2 Dienen van de gekruisigde Christus 4:6-13

In dit gedeelte komt Paulus op twee voorgaande thema's terug, namelijk de trots van de Korintiërs (4:6-8, 10) en de zogenaamde 'zwakte' van Paulus (4:9, 11-13). De centrale vraag van deze alinea en misschien wel van de eerste vier hoofdstukken is: 'Alles is u geschonken, dus waarom schept u dan op alsof u het zelf verworven hebt?'

Paulus begint deze alinea met het vertellen over zichzelf en Apollos als voorbeeld. De zin hier kan op twee manieren vertaald worden:

1. 'Ik heb hiervoor over Apollos en mij zelf gesproken. Dat heb ik omwille van u gedaan.'
2. 'Ik heb hiervoor over Apollos en mij zelf gesproken, maar dat was verhullende taal.'

Bij de laatste vertaling zegt Paulus dat hij zichzelf en Apollos heeft genoemd, maar dat hij eigenlijk leiders/leraren in de gemeente bedoeld. Maar om hen niet te beschamen, noemt hij hen niet bij name. Het kan ook zijn dat de leiders er zelf helemaal niet voor kozen dat mensen hun naam gebruikte. Dan is het voor Paulus ook niet nodig hen te noemen. Niet de leiders, maar de gemeenteleden die in hun naam roemen, worden dan aangesproken. Hoewel alle Nederlandse vertalingen voor de eerste optie kiezen, ligt de laatste meer voor de hand. In de eerste plaats omdat het Griekse woord dat wordt gebruikt, in andere literatuur ook gaat over het spreken in verhullende taal. In de tweede plaats komen we in de bijbel geen echter strijd tussen Paulus, Apollos en Petrus tegen. Paulus en Petrus verschillen wel van mening, zoals de brief aan de Galaten dat laat zien, maar er is hier geen spoor te bekennen van die leer. Ook hebben we geen enkele aanwijzing dat Petrus ooit in Korinte is geweest.

Het voorbeeld van Paulus en Apollos is bedoeld om een les te trekken, namelijk dat ze zich moeten 'houden aan wat geschreven staat' (4:6). Het is onbekend wat Paulus precies bedoeld met 'wat geschreven staat'. Het kan over het volgende gaan:

1. Het Oude Testament als de Schrift van de vroege kerk
2. De Schrift die Paulus eerder in de brief heeft geciteerd
3. Alles wat Paulus tot nu toe in deze brief geschreven heeft

Welke het ook is, het gaat in tegen elke vorm van zelfverheerlijking of een dieper evangelie dan die van het kruis. De Korintiërs waren namelijk van mening dat ze een dieper evangelie hadden en dat ze daarom geestelijke mensen waren. Ze dachten dat ze al in de hemel waren en voor hen alles perfect was. In 4:8-13 veegt Paulus daar de vloer mee aan. Hij doet dit vol sarcasme en ironie. Hij gebruikt de leringen en woorden van de Korintiërs tegen hen. Paulus maakt korte metten met het triomfalisme en de religieuze ervaringen van de Korintiërs. Paulus stelt dat het apostelschap juist een zware taak is, vol met lijden en worstelingen. In tegenstelling tot de Korintiërs, die denken dat ze niet meer hoeven te lijden.

Korintiërs	Paulus, apostelen
Al helemaal verzadigd	Laagste plaats
Rijk	Alsof ter dood veroordeeld
koningen	Voor de wereld een schouwspel
Zo geweldig wijs	Dwaas omwille van Christus
Geweldig sterk	Zwak
Enorm in aanzien	Worden veracht
	Lijden honger en dorst
	Nauwelijks kleren
	Worden mishandeld
	Dakloos
	Zwoegen voor eigen brood
	Bespot → zegenen
	Vervolgd → verdragen
	Beledigd → vriendelijk antwoorden
	Uitschot van de wereld
	Uitvaagsel van de mensheid (vuil onder sandalen)

We zien dat Paulus juist gaat roemen op de dingen, waardoor de Korintiërs hem zo verachten. De manier zoals ze zelf zijn, zo zou Paulus volgens hen ook moeten zijn. Maar Paulus komt met een theologie van het kruis. Hij gaat hen juist oproepen om net zoals hem te zijn. Want hij volgt Christus en als ze zijn voorbeeld volgen, volgen ze Christus. Een dienaar gaat juist de weg van het kruis.

Paulus zegt in dit gedeelte dat we alles van God hebben ontvangen en dat dit genade is. We kunnen onze redding en ook onze gaven niet verdienen. De verkonding van het kruis is op basis van genade (1:18-2:5). De openbaring en de gaven van de Geest (2:6-3:4). De basis van niet-competitief leiderschap ligt in Gods gave van apostelschap en leiderschap en roeping tot dienstbaarheid (3:5-4:5). Later stelt Paulus dat respect voor anderen is gebaseerd op wederzijdse afhankelijkheid in alles op Christus en genade, vooral in de aanbidding (H11) en in de gaven van de Geest (H12-14). Ook de opstanding is niet gebaseerd op iets dat we kunnen verdienen (H15), maar is een gave.

2.3 Paulus als vader voor de gemeente 4:14-21

Paulus sluit nu het eerste deel van de brief af. Het ging om de verdeeldheid in de gemeente en hoe dit ingaat tegen het evangelie zoals Paulus dat heeft gebracht. De reden dat Paulus hen hier over schrijft is om hen terecht te wijzen en niet om te beschamen (4:14). Hoewel hij bij dat laatste dicht in de buurt kwam op het einde (4:8-13). Paulus ziet zichzelf als hun vader, omdat hij hen het evangelie heeft gebracht (4:15). Daarom kan hij hen terecht wijzen en corrigeren. Hij doet dit met de liefde van een vader. Maar ook een vader moet zijn kind tuchtigen als het niet wil luisteren. Daarom stelt Paulus de Korintiërs voor de keuze. Gaan ze luisteren naar zijn terechtwijzingen of moet hij met de stok naar het toe komen (4:20)? Om ze te helpen zal hij Timoteüs sturen om zijn correctie in de praktijk van het gemeentelven toe te passen (4:17).

We zien hier het pastorale hart van Paulus. Hij is uiteindelijk begaan met zijn medegelowigen en doet er alles aan om hen op het rechte pad te houden. Hij geeft hen een toetssteen mee, namelijk het evangelie van het kruis (1:18-25).

Paulus zet zichzelf niet neer als een 'geestelijke vader' om de Korintiërs te manipuleren naar hem te luisteren. Dit denken sommige mensen wel en dit gebeurt ook vaak in de praktijk van leiderschap in gemeenten. Maar dit past niet bij Paulus' manier van spreken over eenheid van de wereldwijde kerk (1:2, 4:17, 7:17, 14:33). Paulus staat voor diversiteit (12:14-26) in eenheid (12:4-13). Paulus zegt ook weer niet dat iedereen gelijk is. Paulus ziet orde en hiërarchie in de schepping (11:3, 15:23-28). De basis is het kruis (3:11) en niet een sociaal systeem. Paulus als vader, gaat over zijn hart en zorg voor de gemeente, niet een positie om hen te manipuleren. Hij komt dan ook in actie. Hij laat het niet bij woorden, maar stuurt Timoteüs en zal later zelf komen. Hij wil wel eens zien hoe krachtig die wijze leiders/leraren in de gemeente zijn. Paulus zoekt het conflict niet op, maar gaat het zeker ook niet uit de weg. Liefde is ook volharden in het goede (13:7-8). Liefde bouwt op (8:1) en wordt niet moe (13:4-7). Daarom gaat Paulus onverminderd door om de Korintiërs op het juiste pad te leiden. Dat is wat een liefdevolle vader doet.

Les 5: Immoraliteit en procesvoering 5:1-6:20

Inleiding

Hoofdstuk 5 en 6 horen ook bij de reactie van Paulus op het verslag van Chloe (1:11). We kunnen deze twee hoofdstukken als volgt indelen:

- 5:1-13 – Geval van incest
- 6:1-8 – De rechtbank
- 6:9-11 – Immoreel gedrag
- 6:12-20 – Vrijheid en discipline

Het lijkt er op dat deze onderwerpen weinig met elkaar te maken hebben. Maar het onderlinge verband heeft te maken met het misbruiken van vrijheid, waardoor andere mensen en relaties uitgebuit of misbruikt worden. Het huwelijk wordt beschadigd en de reputatie van de gemeente staat op het spel in het geval van incest. Het dagen van elkaar voor de civiele rechtbank is ook een schandelijk getuigenis voor de buitenwereld, omdat mensen elkaar op een corrupte wijze benadelen. Deze dingen getuigen er van dat christenen in Korinte niks anders of beter zijn dan de heidenen.

Aan het einde van hoofdstuk 4 heeft Paulus geprobeerd zijn autoriteit als apostel te herstellen. Hij heeft dit gezag namelijk nodig om de gemeente in Korinte aan te kunnen spreken op hun gedrag. Dat is wat hij gaat doen in hoofdstuk 5 en 6. De vraag is of de gemeente in Korinte Paulus ook die autoriteit weer geeft. Dit zal zichtbaar worden in hun reactie op de komende correcties in deze hoofdstukken. Is zijn autoriteit hersteld of moet hij met de stok komen (4:21)? Je zou dus kunnen zeggen dat de reactie van de Korintiërs op hoofdstuk 5 en 6 een test is voor Paulus.

Het gedrag dat door Paulus wordt gecorrigeerd in hoofdstuk 5 en 6, komt voort uit hun theologie. De Korintiërs denken dat ze door het evangelie helemaal vrij zijn en dat dit betekent dat ze alles mogen doen (6:12, 10:23). Maar Paulus stelt dat ze een nieuwe schepping zijn en zich daar dus ook naar moeten gedragen. Door dit niet te doen beschadigen ze de integriteit en betrouwbaarheid van de gelovigen als nieuwe schepping

In deze twee hoofdstukken is het opvallend dat Paulus niet tegen de zondaren spreekt, maar tegen de gemeente. Vooral hoe ze hier mee om moeten gaan. De mensen in de gemeente, die in zonde leven, moeten ze veroordelen. Dat doet hij zelf ook (5:3, 13). Maar de mensen buiten de gemeente niet. Dat doet God (5:13).

1. Geval van incest 5:1-5

In de gemeente is er sprake van een vorm van incest. Iemand heeft een seksuele relatie met zijn stiefmoeder, de vrouw van zijn vader. Zelfs onder de ongelovigen in die tijd, was dit een gruwel. Filosofen en schrijvers als Gajus, Cicero en Catallus wezen dit ook af. In het Oude Testament wordt dit gedrag ook meerdere keren als ernstige zonde beschouwd (Lev. 18:8, 29, 20:11, Deut. 23:1). Heel bizar dus eigenlijk dat dit in de gemeente wel gebeurd en dat men er kennelijk nog trots op is ook. Dit heeft alles te maken met 3 aspecten van hun theologie:

1. Door het evangelie dacht men volledig vrij te zijn en alles te kunnen doen (6:12, 10:23). Men stelde zichzelf boven christenen die zich wel druk maakte over dit soort zonden. Dit is het gevolg van teveel nadruk op genade.
2. Vanuit de Griekse filosofie was er de gedachte dat lichamelijke zonden geen invloed hadden op het geestelijk welzijn. Men scheidde deze twee van elkaar en zagen de geest als onaantastbaar vanuit het lichamelijke. Dit staat tegenover een meer holistisch mensbeeld zoals Paulus dat heeft.
3. Het heeft ook te maken met de Grieks-Romeinse cultuur van de tijd. Zo had men de uitspraak: 'een minnares voor genot, een concubine voor het dagelijkse verzorgen en een vrouw om kinderen te baren'. Deze cultuur van de wereld, was dus de gemeente in gesloten en werd goed gepraat met een verkeerde theologie.

Paulus zegt echter dat ze geschokt en bedroefd zouden moeten zijn. De Korintiërs zien over het hoofd dat hun gedrag zichtbaar is voor ongelovigen en dat ze een levende getuige zijn. Door dit gedrag maken ze Christus belachelijk. Ze stellen zichzelf boven de opdracht om een getuige van de gekruisigde Christus te zijn (1:18-31, 2:1-5).

In I Kor. 5:9 lezen we dat Paulus al eerder in een brief had verteld dat de gemeenteleden niet met de man om mochten gaan. Kennelijk was dit niet opgevolgd en kreeg Paulus te horen dat ze dit gedrag tolereerden. In die zin is er sprake van 2 problemen:

1. Het geval van incest,
2. De manier waarop de gemeente hier mee om ging.

De man bekeert zich kennelijk niet en Paulus zegt dat de gemeente hem uit de gemeenschap moet zetten. Hij legt daarmee de verantwoordelijkheid bij de gemeente zelf. Niet hij doet dat, maar de gemeente moet deze actie ondernemen.

De man moet 'uit hun midden' worden verwijderd (*ek mesos*). Deze taal staat tegenover Mat. 18:18, waar Jezus zegt dat Hij in 'hun midden' is (*en mesos*).

Paulus zegt dat hij niet lichamelijk bij de Korintiërs aanwezig is. Hij is namelijk in Efeze als hij deze brieft schrijft. Maar hij is wel in de geest aanwezig. Daarmee bedoelt hij dat de gemeente moet handelen alsof hij wel aanwezig is. Men moet niet denken dit soort gedrag toe te kunnen staan, omdat hij er niet is. Paulus heeft de man al veroordeeld in de naam van Christus en dat zouden de Korintiërs ook moeten doen.

Paulus roept op om de man de gemeente uit te zetten. Hij gebruikt hier het synoniem 'uitleveren aan satan'. Dat is andere taal voor hetzelfde (I Tim. 1:20, Job 2:6). De gemeente is de plek waar Christus heerst, maar buiten de gemeente is het werkgebied van satan. Door hem de gemeente uit te zetten, valt hij buiten een bepaalde vorm van geestelijke bescherming en daarmee is hij uitgeleverd aan satan. In de praktijk zal dit waarschijnlijk betekend hebben dat hij niet naar de samenkomsten mocht komen en deelnemen aan het avondmaal. Het doel van dit uitzetten is tweeledig:

1. De man redden (5:5),
2. De gemeente zuiveren (5:7).

Hoe kan het uitleveren aan satan de redding voor de man zijn? Dit is een lastige kwestie. Paulus gebruikt het Griekse woord *sarx* voor vlees, waarmee hij op een negatieve manier spreekt over de zondige natuur (bv. Rom. 8:5-9). Dat betekent bij Paulus meestal dat het niet om het tastbare lichaam gaat. Hij gebruikt dan meestal *soma* om op een neutrale manier over het menselijk lichaam te schrijven.

Wanneer de man uit de gemeente is, heeft hij de mogelijkheid om zijn *sarx*, zondige natuur te laten sterven. Dat is wat elke gelovige moet doen en wat we gedaan hebben als we heilig leven. Maar deze man leeft duidelijk in zonde en dat betekent dat er bij hem sprake is van *sarx*. Het is dus niet zo dat de man lichamelijk moet sterven om gered te worden. Dat lijkt in de meeste vertalingen wel zo gesteld te worden. Wanneer de man buiten de gemeente is gezet, zal hij in het werkgebied van satan komen en merken hoe belangrijk de gemeente is en dat hij niet zonder Christus staande kan blijven. Dan heeft Paulus de hoop dat de man zich van zijn zonden zal bekeren en terug keren naar de gemeente. Dit hoeft dus niet per se te gebeuren, maar de mogelijkheid is er dat de man tot inkeer komt. Door zich te bekeren en terug te keren sterft zijn *sarx* en wordt zijn geest *pneuma*, dat is het leven met Christus, gered.

Meer praktisch laat dit gedeelte zien dat we zondig gedrag in de gemeente niet moeten toelaten. Tegelijkertijd is dit geen blauwdruk voor conflicthantering. We moeten dit wel zien in de context van de problemen in de gemeente van Korinte. Die waren ernstig en er zat een ernstig theologisch probleem achter.

Aan de ene kant is het zo dat het toelaten van zonden, hoe klein ook, effect heeft op de hele gemeente. Op de korte termijn lijkt het lastig om hier tegen op te treden, maar op de lange termijn kan het de gemeente kapot maken. Christenen die in zonde leven moeten dus gecorrigeerd worden. In de praktijk is dit best een lastige zaak. Het doel moet zijn om de ander te redden en de gemeente gezond te houden. Het moet dan ook gebeuren op een manier die de ander bemoedigt om te stoppen met zondigen. Dit is juist een vorm van liefde, zowel voor de zondaar als voor de gemeente.

2. Gevaar van 'vrijheid' 5:6-13

Paulus herhaalt nog een keer dat de gemeente zelfvoldaan of trots was dat ze deze zonde toelieten. Dit had dus alles te maken met hun eschatologie.

De tweede reden om de man uit de gemeente te zetten is het zuiver houden van de gemeente (5:7). Paulus gebruikt hiervoor een beeld uit de Exodus. Van de 14^e tot de 21^e dag van de maand van het Paasfeest (ook wel Feest van Ongezuurde broden) moesten de Israëlieten ongezuurde broodkoeken eten. Dit brood bevatte geen zuurdesem, wat een beeld was voor bederf en onreinheid. Bij het normale dagelijkse bakken van broden werd bij het verse meel gegist deeg toegevoegd. Dit was over van een vorig baksel, dus ouder deeg, dat in water werd bewaard. Door deze ongedesemde broden bij het Paasfeest te gebruiken, beeldt het uit dat er iets nieuws is begonnen en het oude voorbij is. De Israëlieten moesten in deze periode zelfs elke kruimel gedesemd brood verwijderen. Hiermee werd het radicale aspect van het nieuwe leven benadrukt.

In Christus zijn we als gelovigen nieuw brood, zonder zuurdesem, dus het oude desem moet weggedaan worden. Als gelovigen moeten we ons gedragen als ongedesemd brood. Zonder een spoor van ons oude leven. Paulus roept vervolgens op om het feest te vieren met reinheid en waarheid.

Tegelijkertijd is het een beeld van de gemeente. Het kan niet zo zijn dat er gedesemd brood in de gemeente is. Dat maakt het hele brood aan bederf onderhevig. Dit geldt ook voor de gelovigen. Het is voor beiden niet goed om zonden te tolereren, omdat het invloed heeft op het grotere geheel. Je persoonlijk geloof en/of de gemeente. Het is niet mogelijk om een nieuwe schepping te zijn en tegelijkertijd in zonden te leven.

Paulus zegt dan dat hij al eerder had geschreven dat ze niet met de ontuchtpleger om moesten gaan. Maar hij maakt gelijk duidelijk dat dit gaat om medegelovigen. Met betrekking tot ongelovigen kan het juist goed zijn om ze op te zoeken om het evangelie te laten zien. Over deze mensen oordelen we ook niet. Dat doet God. Maar over onze medegelovigen heeft Paulus een radicale boodschap, die moeten we mijden.

Paulus begint zijn beeld over het zuurdesem met de woorden: 'Weet u niet dat...' deze zinsnede komt 10 keer in deze brief voor (3:16, 5:6, 6:2, 3, 9, 15, 16, 19 (2x), 9:24). Deze woorden wijzen er op dat deze dingen eigenlijk bekend zouden moeten zijn bij de Korintiërs. Het laat iets zien van de frustratie bij Paulus dat ze nog zo onvolwassen zijn in het geloof. Het staat daarmee ook in contrast met de houding van de Korintiërs zelf, die juist van mening waren dat ze hogere wijsheid en kennis hadden.

3. De rechtbank 6:1-11

Het eerste onderwerp dat in dit hoofdstuk wordt behandeld is het dagen van elkaar voor de burgerlijke rechtbank. Het gaat hier niet om strafrecht. Dat was in het Romeinse Rijk relatief eerlijk en objectief. Maar dit was anders bij het burgerlijk recht. Zowel rechters als juryleden verwachtte van beide partijen een tegenprestatie of betaling. Als gevolg van het patronagesysteem, betekende dit dat degene met de meeste invloed bij een patron de zaak zou winnen. Het was een corrupt systeem waarbij macht en geld de grootste rol speelden. De rechtszaak werd ook nog eens gevoerd op het marktplein, zichtbaar voor iedereen. Wanneer twee gelovigen elkaar voor een corrupt systeem daagden, zag iedereen dat ze niks anders waren dan anderen. Het was dus ook nog een heel slecht getuigenis.

We zien in 6:5 dan ook dat Paulus behoorlijk boos en verontwaardigd is. Ze zouden zich moeten schamen! De verdeeldheid in de gemeente is zichtbaar voor de ongelovigen. Hoe is dit mogelijk terwijl ze er zelf prat op gingen dat ze zo wijs waren?

Paulus zegt dat het beter is om zelf benadeeld te worden, dan dat we een slechte getuige van Christus zijn. Maar het is soms ook beter om zelf de onderste weg te gaan, in plaats van de medegelovige pijn te doen en te benadelen.

De mensen die dit doen zullen geen deel hebben aan het koninkrijk van God. Paulus noemt daarbij enkele voorbeelden die deels overeen komen met de vorige alinea. Het gaat er hier om dat je je niet bekeert van dit gedrag. We maken allemaal fouten of worstelen met zonden, maar Paulus doelt op mensen die bewust in deze zonden blijven leven. We zien dit terug als Paulus zegt dat sommigen in de gemeente dit waren. Dat neemt hij ze dus niet kwalijk, maar wel als ze er in volharden.

De termen in 6:9 *malakoi* en *arsenokoitai* verwijzen naar vormen van homoseksualiteit in die periode. Oudere mannen hadden soms een schandknaap waar ze seks mee hadden. Het woord *malakoi* komt uit Lev. 20 en betekent letterlijk 'manligger', dus het gaat om elke vorm van homoseksualiteit.

Paulus maakt tussendoor twee keer een opmerking over het oordelen van de wereld (6:2) en engelen (6:3). In de rest van de bijbel wordt hier heel weinig over gezegd (wel Openb. 2:26, 20:4). Eigenlijk zo weinig dat we niet echt weten wat Paulus hier precies bedoelt. Volgens sommigen moeten we dus ook niet veel doen met deze uitspraken. Het zou eerder een ironische opmerking zijn, net zoals in 4:8-13. Het is een tegenstelling met het gedrag van de Korintiërs en het maakt de situatie des te triester. Het punt is meer dat Paulus zegt dat we als gelovigen, burgerlijke zaken en onderlinge meningsverschillen zelf op zouden moeten kunnen lossen.

Paulus eindigt opnieuw met te zeggen dat ze gered en geheiligd zijn en dat ze zich daar dus naar moeten gedragen. Het gedrag wat sommige Korintiërs nu vertonen hoort daar niet bij.

3. Vrijheid en discipline 6:12-20

Paulus gaat nu het laatste probleem in dit deel van de brief behandelen. Alle problemen die Paulus bespreekt hebben te maken met een vorm van misbruik of uitbuiting van anderen. Hier gaat het om het bezoeken van prostituees door gemeenteleden. Met dit onderwerp legt Paulus ook een verband met het tweede deel van de brief. Namelijk met de uitspraak 'Alles is mij toegestaan'. Dit is namelijk de lijfspreuk die past bij de overgerealiseerde eschatologie van de Korintiërs. Paulus verbindt de twee delen van de brief dan ook met deze uitspraak en het behandelen van dit probleem.

Paulus begint het probleem aan te kaarten met een uitspraak van de Korintiërs zelf: 'Alles is mij toegestaan'. Deze uitspraak komt voort uit de kern van het evangelie, namelijk dat we geen slaaf van de zonde meer zijn en dus vrij. De wet is vervuld, dus de regels daarin zijn niet meer de leidraad. Dus in die zin klopt de uitspraak. Maar Paulus maakt duidelijk dat dit slechts een deel van de waarheid is.

Anthony Thiselton vertaald de eerste zin als volgt:

'Vrijheid om alles te doen', maar niet alles is goed. 'Vrijheid om alles te doen', maar ik laat niet toe dat mijn vrijheid me wordt ontnomen.

Er is namelijk een woordspel tussen 'vrijheid' (*exesti*) en 'controle over hebben' (*exousiazō*). Hierdoor laat Paulus zien dat door te denken dat je vrij bent en dus alles kunt doen, je juist je vrijheid kwijt raakt, omdat je een slaaf van losbandigheid wordt. Maar ook dat je je eigen verlangens over je laat heersen in tegenstelling tot liefde voor de ander. Dit wordt ook zichtbaar in wat volgt:

Het voedsel is er voor de buik en de buik is er voor het voedsel, en God zal aan beide een einde maken.' (6:13).

Men zegt als het ware dat verlangens bevredigd moeten worden, maar gaan voorbij aan het feit dat men op die manier weer een slaaf wordt. Zo ook met seksualiteit. Als je zin hebt, dan heb je seks.

Dus in principe is alles toegestaan, maar Paulus geeft in zijn weerwoord wel twee voorwaarden:

1. Het moet ook goed zijn. Niet alleen voor het individu, maar ook voor de gemeente. Paulus schrijft namelijk aan de hele gemeente. Dus als er iemand onder lijdt, is het niet toegestaan.
2. Je mag door niets beheerst worden. Dus vrijheid betekent niet dat je vervolgens opnieuw een slaaf wordt van iets anders.

De Korintiërs dachten vanuit hun overgerealiseerde eschatologie, dat het menselijk lichaam niet meer belangrijk was, want daar zou een einde aan komen (6:13). Ze dachten al in de hemel te leven of in hemelse gewesten en dat hun geest daar, niet beïnvloed werd door het lichaam op aarde. Door hun eschatologie gedragen ze zich als mensen die vrij zijn, maar in wezen zijn ze immoreel. Hiermee tasten ze de kern van het evangelie juist aan, omdat er geen liefde voor de medemens en de schepping (het lichaam) meer bestaat. Daarnaast is men op die manier een slechte getuige van Christus, terwijl ze juist geroepen en geheiligd zijn. De Korintiërs vergeten dat Jezus juist hun nieuwe voorbeeld is, omdat ze een nieuwe schepping zijn.

Paulus komt dan met het beeld van het lichaam van Christus. Christen-zijn is niet een soort staat die je behaald, maar iets dat zichtbaar is in het dagelijks leven. Ons lichaam is juist waarmee we dat zichtbaar maken. Daar praten, denken, voelen en handelen we mee. Het is waar we mee communiceren en relatie hebben. Discipelschap is in zekere zin dus iets heel lichamelijks.

Paulus haalt ook de opstanding van Christus aan als model voor onze eigen toekomstige lichamelijke opstanding. Ons lichaam zal dus niet verdwijnen en dat is nog een reden om er goed mee om te gaan. Daarnaast zijn we als gelovigen ledematen van het lichaam van Christus, waaronder dus ons eigen lichaam. Die kun je niet verwijderen, zonder dat we het lichaam van Christus geweld aan doen.

Paulus komt in 6:15 en 16 opnieuw met de uitspraak: 'Weet u niet dat...', waarmee hij zegt dat er sprake is van basiskennis dat de Korintiërs zouden moeten weten. Ze denken namelijk zelf heel wat te zijn en hogere kennis te hebben, maar in de ogen van Paulus is dat helemaal niet het geval. Ze begrijpen de basis nog niet eens.

Door seksuele omgang met een prostituee, rukken we ons eigen lichaam los van het lichaam van Christus en worden we één met dat van de prostituee. In het Grieks wordt een woord gebruikt (*kollaomai*), dat zoiets zegt als samen lijmen of lassen. Het heeft een redelijk permanente staat en kan niet los gemaakt worden, zonder dat er schade optreedt. Dat gebeurt met het lichaam van Christus, maar ook met dat van de prostituee. Paulus verwijst net als Mat. 19:5 naar Gen. 2:24, men wordt één vlees.

Hiermee wordt niet bedoeld dat je één persoon wordt. Dat zou assimilatie zijn en dat is geen gezonde relatie. In 6:17 voegt Paulus er aan toe dat men één geest wordt, als we ons met Christus verenigen. Het Grieks dat gebruikt wordt verwijst naar intimiteit. We assimileren niet met Christus, maar blijven een eigen persoonlijkheid, maar het verandert onze geest op een manier dat we anders gaan leven. We worden in Christus ondergedompeld, is andere taal daarvoor. Door seksuele intimiteit met iemand te hebben, worden we tijdelijk letterlijk één vlees, maar we verbinden ons ook op een psychologisch en wellicht geestelijk niveau met die ander. Seksualiteit met iemand vormt onze hersenen en heeft een enorme invloed op ons denken over seksualiteit en intimiteit. Maar in plaats van dat we ons verbinden met een prostituee of met wie dan ook buiten het huwelijk, moeten we ons verbinden met Christus. Wat betekent dat we door een intieme relatie met Hem en door zijn voorbeeld te volgen, we één met Hem worden en dit wordt zichtbaar in ons leven.

Dit probleem in de gemeente van de Korintiërs is de laatste in het eerste deel van de brief en we zien dat Paulus zich hier behoorlijk over opwind. Hij gebruikt sterke taal, zoals in 6:15 'Dat nooit!' en in 6:18 'Ga ontucht uit de weg!' Met dit laatste zegt Paulus dat ze niet moeten flirten met deze zonde, maar er van weg moeten rennen. Bij dit gedrag moet je ver vandaan blijven, omdat het een ernstige zonde is, maar ook omdat de grens heel vaag kan zijn en je zonder dat je het door hebt te ver gaat. Het laat zien dat Paulus boos is en dat heeft alles te maken met het feit dat hier een ernstig probleem aan de gang is, omdat de kern van het evangelie wordt aangetast.

Paulus zegt vervolgens dat ontucht een zonde tegen het eigen lichaam is, meer dan welke andere zonde dan ook (6:18). Het wekt de indruk dat Paulus seksuele zonde als ernstiger ziet dan andere zonden. Dat is wel wat de kerkgeschiedenis vaak heeft doen denken, maar dat is niet wat hier bedoeld wordt:

1. Paulus gaat in tegen de gedachte dat het christelijk leven iets innerlijks of privé is en alleen de ziel en geest aangaat, niet het lichaam.
2. Lichaam (*soma*) gaat om het hele mens-zijn in zijn relatie met anderen en zichzelf. Bij seksualiteit is zowel de ziel als het lichaam als de geest betrokken. En het 'zelf' vormt zich door seksualiteit naar de ander. Daarom is ontucht een groter gevaar voor de mens dan veel andere zonden. Het heeft invloed op je hele wezen.
3. In de Septuagint (LXX)¹ wordt gesteld dat seksuele omgang 'een nieuwe realiteit creëert' (namelijk één vlees). Men creëert een nieuwe realiteit met seksualiteit door met de ander één te worden (Gen. 2:24). Volgens William Loader vormt deze gedachte in de LXX de basis voor Paulus' argument in 12-20.

In 6:19 komt Paulus weer met een 'weet u niet dat...'. Paulus noemt het lichaam van de gelovige een tempel van de heilige Geest en hiermee geeft hij een voorschot op hoofdstuk 12-14. Voor tempel gebruik Paulus het Griekse *naos*, dat specifiek gaat over het binnenste van een heiligdom, waar het beeld van de godheid staat. De heilige Geest vertegenwoordigt God in ons als gelovige. Het kan dus niet zo zijn, dat we daar een andere god bij plaatsen. Maar wij hebben de taak om ook met ons lichaam God zichtbaar te maken.

In tegenstelling tot 3:16, heeft dit beeld hier een meer individuele toepassing. Het lichaam van elke gelovige is een tempel van de heilige Geest. In 3:16 ging het om de gemeente als gemeenschap. De individuele toepassing, maakt ook duidelijk dat andere gelovigen een tempel van de Geest zijn. In aansluiting bij dit hoofdstuk, waar het gaat om het misbruiken of uitbuiten van ander mensen is dit een treffende opmerking. Ook de ander is een tempel, dus we kunnen het niet maken die te misbruiken of te manipuleren. Dat is ook een vorm van heiligschennis.

Paulus sluit het eerste gedeelte van de brief af met een meesterlijke uitspraak (6:20). De gelovige is vrijgekocht! We waren eerst een slaaf van de zonde, maar Christus kocht ons met zijn bloed (1:23-25). Dit betekent niet dat we helemaal vrij zijn, maar dat we een slaaf of dienaar van Christus zijn. We zijn nu zijn eigendom. We kunnen dus niet alles doen wat we willen. Maar we moeten nu Christus volgen. Dit gaat ook in tegen de uitspraak 'alles is mij toegestaan'. We dienen niet meer onze oude eigenaar, maar alleen onze nieuwe meester. Dus we moeten niet terug gaan om die oude meester te dienen.

Het zijn van een slaaf in die tijd betekende dat je afhankelijk was van het karakter en de houding van je meester (*kurios*). Sommige slaveneigenaars misbruikten hun slaven. Maar veel slaven hadden een goed bestaan, omdat hun meester goed voor hen zorgden. Maar ook de status van de meester gaf een slaaf aanzien. Verder kon je een hoge functie krijgen als slaaf. Sommige slaven handelde in naam van hun meester of waren aanwezig in plaats van hun meester bij politieke bijeenkomsten. Anderen waren verantwoordelijk voor het huishouden van de meester, wat soms zeer uitgebreid kon zijn.

¹ Dit is een oude Griekse vertaling van het Oude Testament, die veel werd gebruikt in de tijd van het Nieuwe Testament.

Zo ook zijn wij slaven van Christus. We hebben de verantwoordelijkheid alleen onze nieuwe meester te dienen en niet terug te keren. Maar ons gedrag als slaaf zijnde weerspiegelt onze meester. Daarom moeten we ons verantwoordelijk gedragen in deze wereld, omdat we daarmee Christus eren of belachelijk maken.

Les 6 Huwelijk en seksualiteit 7:1-8:13

Inleiding

Nu komen we bij het tweede gedeelte van de brief. Paulus gaat hier in op de vragen die hij heeft gekregen via een brief uit Korinte. We zien dit aan de woorden: 'Dan nu de punten waarover u mij geschreven hebt'. De onderwerpen waar de vragen kennelijk over gingen waren:

- 7:1-40 Huwelijk en aanverwante zaken
- 8:1-11:1 Voedsel geofferd aan afgoden
- 11:2-16 Vrouwen en mannen in aanbidding
- 12:1-14:20 Geestelijke gaven en geestelijke mensen
- 15:1-58 Opstanding van de gelovigen

Hoewel dit tweede deel van de brief andere onderwerpen aanstipt dan het eerste deel, staat het niet helemaal los van elkaar. De theologie van de Korintiërs heeft ook invloed op deze onderwerpen. Maar ook de cultuur van de stad en de Griekse filosofie. Als de bril waardoor we naar God en het geloof kijken niet helemaal klopt, dan heeft dit vaak invloed op bijna alles dat we geloven. Bijvoorbeeld op het huwelijk, hoe we met elkaar samen komen en op de gaven van de Geest. In deze les gaan we het hebben over het huwelijk en een aanzet over het offervlees.

1. Inleidende opmerkingen

1.1 Gevoelig onderwerp

Met betrekking tot het huwelijk² en hoofdstuk 7 van I Korintiërs is het belangrijk drie zaken op te merken:

1. Dingen aangaande het huwelijk, scheiding en hertrouwen liggen gevoelig. Velen van ons hebben of kennen iemand die hier mee te maken heeft gehad. Wat we hierover zeggen ligt dus gevoelig, dus wees daar wijs en voorzichtig in.
2. Wat Paulus hier over deze onderwerpen zegt, is niet alles wat de bijbel er over zegt. Er valt dus meer over te zeggen. We moeten de bijbel in zijn hele context lezen om recht te doen aan dit onderwerp. Kijk dus breder dan dit gedeelte en baseer je mening of oordeel niet op teksten die uit de context zijn gehaald.
3. Dingen met betrekking tot het huwelijk, scheiding en hertrouwen zijn ook ethische zaken. Die zijn niet altijd zwart-wit uit de bijbel op onze cultuur te leggen. Het is belangrijk om eerst te kijken wat de boodschap van de bijbel is en deze vervolgens in onze cultuur toe te passen. Dat betekent niet dat we onze ethiek moeten laten bepalen door de cultuur. De bijbel is het hoogste gezag en normatief, maar situaties veranderen wel door de eeuwen heen. Paulus had geen kennis van onze situatie met betrekking tot ethiek.

² Bijlage B zegt nog meer over het huwelijk en hertrouwen in een bredere context.

1.2 De visie van de Korintiërs

We hebben al gezien dat het geloof van de Korintiërs sterk beïnvloed was door de Griekse filosofie en de cultuur van Korinte als Romeinse stad. Hun 'overgerealiseerde eschatologie', de gedachte dat ze al volledig in het koninkrijk van God leefde en de nadruk op het immateriële van de Griekse filosofie, zorgden voor twee extremen:

1. Het menselijk lichaam is niet belangrijk meer en daarom kun je alles met je lichaam doen. Het heeft geen invloed op je geestelijke status.
2. Door alle lichamelijke bevrediging af te wijzen, overstijgt je het aardse en ontvang je verlichting en geestelijk inzicht. Dit leidt tot ascetisme.

Het huwelijk werd gezien alsof het bij het aardse hoorde, het immateriële. Seksualiteit werd gezien als iets lichamelijks. In de gemeente van Korinte werden zowel het huwelijk als seksualiteit door sommigen afgewezen als oefening of als bewijs van 'geestelijk-zijn'. Hierop slaat het citaat: 'U zegt dat het goed is dat een man geen gemeenschap met een vrouw heeft.' (7:1). We moeten de opmerkingen in dit hoofdstuk dus zien in dit licht. Paulus reageert op het geloof dat mensen van elkaar moesten scheiden en/of seksualiteit moesten afwijzen, omdat dit bij het aardse hoorde en daarmee niet 'geestelijk' was.

Deze gedachten in Korinte bevatten een theologisch probleem wat al eerder gesteld is. Het ene aspect van de schepping wordt als minderwaardig gezien. Het aardse, materiële is minderwaardig en het immateriële, het geestelijk als enige waarheid. Dit past niet bij de visie op de schepping in de bijbel. God maakte de schepping voor ons en deze was goed. God gaf ons de opdracht mee om voor deze schepping te zorgen. Later zullen we terugkomen op deze aarde, dus het onderhoud daarvan is erg belangrijk. We eren God juist door goede zorg voor zijn schepping te dragen.

Daarnaast ontstonden er sociale problemen in de gemeente in Korinte. Dit is een logisch gevolg van een verkeerde theologie. Mensen gingen als gevolg van seksuele onthouding juist vreemd of naar de prostituees. Omdat het simpelweg niet voor iedereen is weggelegd om een levenlang geen seks te hebben.

1.3 Meerdere categorieën

Paulus spreekt verschillende groepen in de gemeente aan. Kennelijk had elk zijn eigen gedachte over 'geestelijk-zijn'.

Verzen	Aan wie	Boodschap
1-7	Gehuwden	Blijf gehuwd met alle rechten (seks)
8-9	Weduwnaars en weduwen	Goed om ongehuwd te blijven, mag wel
10-11	Gehuwden (beiden gelovig)	Blijf gehuwd
12-16	Gehuwden (1 gelovig)	Blijf gehuwd
17-24	Tussenstuk	Slavernij als illustratie
25-38	Ongehuwden	Goed ongehuwd te blijven
39-40	Gehuwde vrouwen (en weduwen)	Eenmaal weduwen beter blijven

2. Huwelijk en aanverwante zaken 7:1-40

2.1 Gehuwden en seksualiteit 7:1-7

In de (H)SV lezen we in 7:1 dat er staat 'geen vrouw aanraken'. Dit is een eufemisme voor seksualiteit dat in die tijd veel gebruikt werd. Paulus zegt dat seksualiteit juist niet afgewezen moet worden, omdat dit kan leiden tot problemen in het huwelijk, zoals overspel. De meeste mensen hebben seksuele verlangens en dat is niet ongeestelijk. Seksualiteit is juist iets moois dat we van God hebben gekregen. Maar het is ook iets waar verantwoordelijk mee om gegaan dient te worden. Daarom hoort elke man en vrouw bij zijn eigen partner te blijven en de seksualiteit tot diegene te beperken.

De uitspraak in 7:4 over de zeggenschap over het lichaam van de ander moet in de juiste context gelezen worden. Je kunt deze tekst niet gebruiken om de ander tot seks te dwingen. We zien dat de uitspraken telkens wederzijds zijn. Seksualiteit is gericht op de behoeften van de ander en het is niet goed de ander daarin iets te weigeren, maar je kunt de ander ook niet ergens toe dwingen. Dat is het mooie en tegelijk uitdagende van seksualiteit. Verbale en non-verbale communicatie en wederzijdse liefde en respect zijn hierin eigenlijk essentieel.

Paulus geeft een uitzondering voor seksuele onthouding, namelijk gebed en vasten. Wat hij daar precies mee bedoelt weten we niet. Daarnaast zijn er uiteraard andere uitzonderingen waar aan te denken valt. Door ziekte, beperking of problemen in het huwelijk zijn er allerlei situaties te bedenken waarin seksualiteit lastig is of onmogelijk. Zeker als je rekening wilt houden met elkaar.

Paulus zegt dat hij de Korintiërs tegemoet komt. Hij betreft dit niet op seksualiteit. Dat levert een minderwaardige kijk op seksualiteit op, zoals sommige kerkvaders dat hadden. De tegemoetkoming heeft betrekking op de periode van onthouding voor vasten en gebed. Maar Paulus zegt niet dat dit een wet is. Je hoeft dus niet per se aan onthouding te doen, als je dat niet wilt.

Paulus ziet het alleenstaande-schap als een gave.³ Elk mens heeft een gave en sommigen die van alleenstaanden. Dat betekent niet dat als je geen relatie hebt dat dit je gave is, zoals sommige mensen denken of zeggen tegen alleenstaanden. Het betekent dat sommige mensen geen behoefte hebben aan een partner of aan seksualiteit in het algemeen. Of dat ze goed in staat zijn om hier zonder te kunnen. In de RKK is deze tekst te ver doorgeschoten met als gevolg dat priesters celibaat hebben. Wat desastreuze gevolgen heeft, zoals we tegenwoordig zien. In veel protestante en evangelische kerken is het andersom, waar het vreemd is als een alleenstaande een dominee of voorganger is. Paulus zegt dat in zijn ogen het celibaat beter is, maar dat is zijn eigen mening.

Paulus zegt dus eigenlijk dat als je getrouwd bent, dat seksualiteit daarin een gezonde plaats hoort te hebben. Je bent dus niet geestelijker als je aan onthouding doet. Je loopt juist eerder het gevaar dat je gaat zondigen en dat is juist niet van de Geest.

³ N.T. Wright is onlangs met de theorie gekomen dat Paulus voor zijn bekering verloofd was, maar dat de verloving door zijn bekering is verbroken. Het was ongebruikelijk voor rabbijnen en Farizeeën om alleenstaand te blijven. Paulus bekering tot het christendom zou een voor de hand liggende reden geweest kunnen zijn om de verloving te verbreken (waarschijnlijk door de familie van de vrouw). Dit is echter een theorie die ik zelf niet heb onderzocht, maar wel interessant is.

2.2 Weduwen en weduwnaars 7:8-9

De tweede categorie die Paulus bespreekt zijn de weduwen en weduwnaars. Paulus zegt dat ze beter alleen kunnen blijven, zoals hij. Maar dat als ze dat niet op kunnen brengen beter kunnen trouwen. Paulus legt opnieuw geen wet neer, maar spreekt zijn voorkeur uit. Het een is niet beter dan het ander. Het gaat er om dat niet iedereen dezelfde seksuele verlangens heeft zoals hij. Het lukt Paulus om alleen te blijven, maar dat is niet voor iedereen weggelegd. Je zou bijna kunnen denken dat Paulus tegen het huwelijk is en dat seksualiteit de enige reden zou zijn om te trouwen. Maar Paulus is niet tegen het huwelijk, maar eerder sterk gefocust op het brengen van het evangelie. Alles wat dat in zijn ogen in de weg staat, is voor hem een hindernis. Voor hem is dat het huwelijk, maar hij zegt ook nadrukkelijk dat dit zijn eigen mening is. We moeten dit ook in de context zetten van de toenmalige gedachte dat Jezus heel snel weer terug zou komen. Dat is niet het geval gebleken, dus komen dit soort uitspraken wel in een ander licht te staan. Het is goed om Jezus elk moment te verwachten, maar ook om je leven op de lange termijn stabiel en gezond te houden.

2.3 Gehuwden: beiden gelovig 7:10-11

Vanuit hun theologie dachten ze in Korinte dat het huwelijk iets negatiefs was, iets aards en niet geestelijk. Daarom had men de neiging om te gaan scheiden. Paulus gaat hier tegen in. Hij zegt nadrukkelijk dat dit niet zijn mening is, maar die van de Heer. Scheiding is niet door God toegestaan. Op basis van de bijbel is de regel in principe: niet scheiden, niet hertrouwen. Er zijn uitzonderingen en overspel lijkt de enige te zijn.

2.4 Gehuwden: ongelovig met gelovig 7:12-16

De vierde categorie gaat over gemengde huwelijken, dus een gelovige met een ongelovige. Dit heeft betrekking op het huwelijk waarvan een van hen tijdens het huwelijk tot geloof is gekomen. Als de ongelovige bij de gelovige wil blijven, dan is dat goed. 7:14 zegt dat de kinderen en de ongelovige partner in de gelovige partner zijn geheiligd. Dit betekent niet dat ze per definitie gered zijn, maar dat de gelovige partner in het huwelijk iets van Jezus en het Koninkrijk van God kan laten zien. Op die manier is het mogelijk dat de anderen ook tot geloof komen.

Als de ongelovige partner wil scheiden, dan is de gelovige partner niet verplicht om te blijven. Dit levert namelijk veel problemen op en het is in dit geval beter om in vrede te scheiden. De gelovige is niet gebonden aan het huwelijk omdat de ander ongelovig is.

Deze tekst kan overigens niet gebruikt worden voor stellen die willen trouwen en waarvan de een ongelovig is. De bijbel leert dat dit niet goed is om te doen (II Kor. 6:14-18). Maar het heeft betrekking op de situatie waarin binnen het huwelijk de een tot geloof komt en de ander niet. De gedachte in de Griekse filosofie was dat je door seksualiteit de ander kon besmetten met onreinheid. Van daar uit komt de gedachte dat seksualiteit met een ongelovige er voor zorgt dat je minder geestelijk bent. Maar Paulus zegt dat het juist andersom is. Door bij je ongelovige partner te blijven, kun je diegenen juist positief beïnvloeden en tot Jezus brengen (niet door seksualiteit uiteraard).

2.5 Tussenstuk over basisprincipes 7:17-24

Paulus komt met dit gedeelte met een aantal basisprincipes. De eerste is dat iedereen moet blijven zoals hij was. De plek en status die je hebt, hoeft je niet te veranderen omdat je tot bekering bent gekomen of om geestelijker te zijn. Je omstandigheden hebben niks te maken met de mate waarin de Geest door je heen werkt. Het gaat er juist om wat je doet in bepaalde omstandigheden. Paulus geeft de besnijdenis als voorbeeld. Dit was voor Romeinen en Grieken belachelijk, maar voor Joden juist de norm. Er waren in die tijd mensen en operaties om een besnijdenis ongedaan te maken. Een ander voorbeeld is slavernij. Als je een slaaf bent is het helemaal niet noodzakelijk om vrij te komen. Dit voegt niks toe aan het zijn van een christen. Als je vrij kan komen is dat mooi, maar het heeft geen invloed op je relatie met God of het werk van de Geest.

Soms kunnen wij denken dat het onze situatie is die we moeten veranderen om een betere relatie met God te hebben. Maar het is niet je positie, maar je relatie die maakt dat de Geest door je heen werkt. God kan ons in elke situatie gebruiken, los van onze situatie of functie.

2.6 Ongehuwden 7:25-38

De vijfde categorie zijn de ongehuwden of verloofden. Voor hen is geen regel, dus geeft Paulus zijn eigen mening. Paulus is zelf van mening dat de tijd waarin men leefde moeilijk was en hij verwachtte dat Jezus snel terug kwam. In zijn ogen brengt het huwelijk vooral lasten met zich mee. Dat maakt dat hij adviseert om niet te trouwen, maar hij benadrukt dat dit zijn mening is. Iedereen is vrij om hierin zijn of haar eigen keuze te maken.

Dit laatste gedeelte heeft betrekking op hertrouwen. Over het algemeen gebeurde het dat vrouwen weduwe waren, omdat mannen vroeger stierven. Maar wat hier gezegd wordt geldt ook andersom, zoals wel vaker in de bijbel. Een weduwe mag hertrouwen, maar wel als het iemand is die ook gelooft. Dit laat zien dat vrouwen best wel een eigen wil hadden in hun huwelijkspartner. Uithuwelijking ging niet altijd volledig buiten de wil van de vrouw om.

3. Eten van offervlees 8:1-13

Om dit hoofdstuk goed te begrijpen is de achtergrond van die tijd belangrijk. Vooral als het gaat om het offeren in heidense tempels.

Er waren veel tempels en daar konden mensen voedsel aan de goden offeren, meestal vlees. Dit werd niet verbrand, maar opgedragen aan de goden. Vervolgens werd dit ter plaatse genuttigd of verkocht op het marktplein. Door dit voedsel in de tempel te eten consumeerde je iets van die god, waardoor deze een onderdeel van jou werd of dat je een vorm van aanbidding aan die god gaf. In de tempels vonden veel sociale gebeurtenissen plaats, zoals verjaardagen, vieren van huwelijk of geboorte, etc. Dus dit vond veel plaats in het sociale leven van Korinte in die tijd.

Hoe moesten christenen hiermee omgaan? Sommige christenen beseften dat de goden helemaal niet bestonden. Dus het offeren aan deze goden was eigenlijk niet iets reëls. Daarom waren sommigen van mening dat je dit vlees gewoon kon eten. Hierin was dan weer onderscheid tussen mensen die het vlees in de tempel bij het ritueel aten en de mensen die het alleen op de markt

kochten en aten. Maar er waren ook gelovigen die wel in het bestaan van deze goden geloofden en daarom het eten van dit vlees als afgoderij zagen.

Dit onderwerp komt overigens ook weer in hoofdstuk 10 terug en ook in Rom. 14-15.

Paulus noemt twee principes:

1. Er is vrijheid in het eten van dit vlees, want die goden bestaan inderdaad niet.
2. Maar doe het niet als het geloof van een ander hiermee gevaar loopt.

De christenen in Korinte zou je, met betrekking tot dit onderwerp in twee groepen kunnen indelen:

1. De zwakken – dit zijn de mensen die nog geloven in het bestaan van de goden en dat het eten van dit vlees daadwerkelijk een offer aan hen is. Deze mensen komen hoogstwaarschijnlijk uit een heidens milieu, omdat deze gedachte daar normaal was.
2. Degenen met kennis/de sterken – deze christenen hebben de kennis dat die goden niet bestaan en dat het daarom niet erg is om dit vlees te eten.

Paulus is het op theologisch gebied, eens met degene die het vlees eten. Maar pastoraal gezien is hij het niet met ze eens. Hij zegt namelijk dat ze dit niet moeten doen als anderen hun geloof hierdoor in gevaar komt. Want dan houden ze geen rekening met hen en is de liefde ver te zoeken. De onderlinge liefde en rekening houden met elkaar is belangrijker voor Paulus. Dus Paulus geeft het advies om het vlees niet te eten waar de 'zwakke' gelovigen bij zijn.

I Kor. 10:29 wordt vaak verkeerd gebruikt. Als anderen iets lastig vinden moet je het niet doen, zegt men dan. Maar wat er staat is dat je het niet moet doen als het geloof van de ander in gevaar komt of aan twijfelen wordt gebracht. Je hoeft dus geen dingen te laten, omdat anderen daar aanstoot aan nemen. Maar als je het geloof in gevaar brengt, dan is het goed om vrijwillig iets te laten. Je beperkt dan je eigen vrijheid in Christus, omwille van de ander.

Les 7 Eten van offervlees 9:1-11:1

Inleiding

Hoofdstuk 9 en 10 horen bij hoofdstuk 8. Dit lijkt echter niet zo te zijn. Paulus lijkt een heel ander onderwerp aan te snijden. Maar dat is niet het geval. Het punt dat hij heeft gemaakt in hoofdstuk 8 gaat hij nu verder praktisch uitwerking, waarbij hij zichzelf als voorbeeld gaat nemen. Hij gaat ook het volk Israel als voorbeeld stellen, maar dan om een andere reden.

Paulus gaat vaststellen dat hij een apostel is en daarom recht heeft op financieel onderhoud. Maar hier ziet hij vrijwillig van af, omwille van het evangelie. Hij stelt zichzelf hiermee als voorbeeld voor de 'sterken'. Ook zij staan in hun recht om het offervlees op de markt te kopen en te eten, maar omwille van de liefde en het evangelie zouden ze dit moeten laten.

1. Het voorbeeld van Paulus 9:1-27

1.1 Paulus heeft als apostel rechten 9:1-12a

In dit gedeelte lijkt het er op dat Paulus weer opnieuw zijn apostelschap aan het verdedigen is. Dat is in zekere zin wel waar, maar nu anders dan hij voorheen deed. Hij doet dit nu met de insteek om verder uit te werken wat zijn apostelschap in de praktijk zou moeten betekenen.

In 9:1-3 geeft Paulus twee argumenten dat hij wel een apostel is:

1. Hij heeft de Heer gezien,
2. Hij heeft de gemeente in Korinte gesticht, wat een teken van zijn apostelschap is.

In 9:4-12a komt Paulus vervolgens met argumenten en voorbeelden dat zijn apostelschap bepaalde rechten met zich meebrengt, namelijk:

1. Zorg voor eten en drinken,
2. Het meenemen van een echtgenote op reis en verzorging daarvan.

Dit lijken normale rechten te zijn die de apostelen hadden, waar onder andere Petrus gebruik van lijkt te maken. Vervolgens komt Paulus met enkele alledaagse voorbeelden waar mensen zich niet voor niets in dienst van iemand stellen:

1. Militair in krijgsdienst – werd voorzien in eten en drinken en onderdak
2. Landbouwer in wijngaard
3. Herder met een kudde – dronk van de melk van de dieren

Alsof dit nog niet genoeg is, beroept Paulus zich op het Oude Testament. Hij haalt Deut. 25:4 aan, waar het gaat over het muilbanden van een dorsend rund. Als het al inhumain is om een dier zo te behandelen, dan zouden we toch ook goed voor mensen moeten zorgen? Als je je ergens voor inzet, dan hoor je daar voor beloond te worden of op z'n minst gebruik maken van je eigen opbrengst.

De climax van deze argumenten komt in 9:11-12. Paulus en Barnabas hebben geestelijke zaken aan de gemeente gegeven. Ze hebben het evangelie gebracht en het werk van de heilige Geest. Dan

mogen ze toch ook materiële ondersteuning terugverwachten? Daar komt nog bij dat anderen hier ook aanspraak op hebben gemaakt.

In dit gedeelte heeft Paulus dus onomstreden vastgesteld dat hij een apostel is en recht heeft op ondersteuning.

1.2 Paulus kiest er voor om zijn rechten op te geven 9:12b-18

Nadat Paulus heeft vastgesteld dat hij een apostel is en bepaalde rechten heeft, komt de volgende stap. Hij en Barnabas hebben afstand gedaan van die rechten (9:12b). Ze hebben nooit aanspraak gemaakt op die rechten (9:15).

Uit II Kor. 11:7-12 kunnen we opmaken dat Paulus geen geld heeft aangenomen, zelfs toen hij het financieel moeilijk had. Het is onwaarschijnlijk dat de gelovigen in Korinte hem geen hulp hebben aangeboden. Maar Paulus lijkt dit geweigerd te hebben. In onze cultuur lijkt dit niet veel omhanden te hebben, maar voor die tijd en cultuur wel. Er is hier meer aan de hand. Als apostel had Paulus recht op ondersteuning, maar hij heeft dit geweigerd. De reden hiervoor lijkt het patronagesysteem te zijn. Door geld aan te nemen, zou Paulus zich als cliënt onder de gelovigen zetten, die dan zijn patron zouden worden. Hiermee zou hij hen iets verschuldigd zijn. Ze zouden iets van hem terug kunnen eisen. Paulus lijkt dit niet gewild te hebben en daarom hulp te hebben geweigerd. Hiervoor lijken drie redenen te zijn:

1. Wanneer Paulus geld had aangenomen en hij de Korintiërs iets verschuldigd zou zijn, kon hij hen niet meer op hun zonden aanspreken.
2. Maar dit zou ook de verspreiding van het evangelie in de weg hebben kunnen staan. Paulus zou de boodschap van de gekruisigde Christus niet meer kunnen brengen, omdat dit in contrast stond met de cultuur van Korinte.
3. Paulus ziet zijn werk als apostel als een roeping. Daarom wil hij er niet voor betaald worden. Hij is God zo dankbaar, dat Paulus dit als het ware terug wil betalen door zich voor het evangelie in te zetten. Zijn loon is dat het evangelie verspreid wordt en daarom geeft hij zijn rechten op. Dit geeft hem vreugde, zoals je een geliefde een cadeau geeft, dat je iets heeft gekost.

Het weigeren van hulp of een cadeau in die tijd was een belediging. Dat maakte het patronagesysteem ook zo corrupt en manipulatief. Je kon hulp eigenlijk niet weigeren en dus stond je bij iemand in de schuld.

Dat de verspreiding van het evangelie in gevaar zou komen was voor Paulus het hogere doel om hulp te weigeren. Maar dit is exact wat hij de sterken voorhoud (8:7-13). Hoewel de sterken inhoudelijk gelijk hebben. Net zoals Paulus recht had op hulp, kan het gebeuren dat dit de verspreiding van het evangelie juist in de weg staat. Dat is veel belangrijker voor Paulus dan je rechten opeisen.

In 9:14 wordt naar een uitspraak verwezen, maar we weten niet zeker welke. Vermoedelijk naar Mat. 10:5-15, Luc. 9:58 en 10:1-11. Hier zend Jezus respectievelijk de 12 en 70 uit om het koninkrijk van God te verkondigen. Jezus zegt dat ze geen voorraden moeten meenemen. Dit gaat waarschijnlijk over het gebruik om rondtrekkende predikers te voorzien van voedsel en onderdak.

In 9:15-18 wordt Paulus erg emotioneel over het loslaten van zijn rechten. Dit was kennelijk een belangrijk punt voor hem. In bijbelvertalingen is dit niet goed te merken, maar in het Grieks wel. Paulus kapt zijn zin ook half af. In 9:15 zou zoiets moeten staan als: 'Ik zou liever sterven, dan... wacht, niemand zal me deze roem ontnemen'. Het is alsof hij zijn uitspraak onderbreekt, om weer terug naar het onderwerp te gaan.

1.3 Flexibiliteit voor het evangelie 9:19-27

Nadat Paulus zijn apostelschap met bijbehorende rechten heeft vastgesteld, heeft hij ze opgegeven omwille van het evangelie. Dit schrijft hij als voorbeeld voor de sterken in Korinte. Nu gaat hij zich over de zwakken bekommeren. Hij geeft aan dat de sterken, net als hij flexibeler zouden moeten zijn omwille van het evangelie. De liefde voor de zwakkeren in de gemeente moet voorop staan. Niet of je inhoudelijk gelijk hebt of niet.

Daarnaast namen de zwakken het de sterken en wellicht ook Paulus kwalijk dat hij zo makkelijk met alle winden mee leek te gaan. Maar Paulus stelt dat hij flexibel is. Hij past zich aan de situatie aan, om op die manier het evangelie zo goed mogelijk te kunnen verspreiden. Sommigen zouden dit hypocriet kunnen noemen, maar Paulus noemt het flexibel, maar je zou ook kunnen zeggen dat Paulus zich aanpast aan de context. Dit aanpassen gaat voor Paulus overigens niet op voor morele zaken, maar op de culturele normen en waarden. Het evangelie en heiligheid staan voor Paulus altijd voor op.

Paulus stelt vervolgens in 9:20-22 enkele groepen tegen over elkaar. Elke groep is in de ogen van de ander een buitenstaander. Maar uit liefde voor hen, gaat Paulus met elk van hen mee.

We zien dit ook bij Jezus. Hij spreekt en handelt op verschillende manieren in de evangeliën. Hij vertelt in verhalen en gelijkenissen. Hij rouwt of viert feest met de mensen. Hiervoor is inlevingsvermogen en gevoeligheid nodig.

Paulus begrijpt ook wel dat deze flexibiliteit en de omgang met anderen best heel moeilijk kan zijn. Maar het is noodzakelijk voor het evangelie. Daarom is er oefening en zelfdiscipline nodig om hierin te groeien. Zonder dit, kan geen mens op deze manier leven. Paulus gebruikt het voorbeeld van de atleet. Deze moet volharden en oefenen om de prijs te kunnen betalen. We zullen offers moeten brengen om Christus te kunnen volgen. Dit voorbeeld moet de Korintiërs aanspreken omdat er om het jaar de Istmische Spelen werden gehouden. Ze zagen wat atleten moesten doen om een prijs te behalen. Maar ze zagen ook wat de overwinning hen opleverde. Een erekrans, die echter weer verging. Zo ook moet de gelovige zich trainen en volharden, maar wij krijgen een erekrans die nooit vergaat, namelijk het eeuwige leven.

Dit (voor)beeld van de atleet moet overigens niet te ver doorgetrokken worden. Elke gelovige behaalt natuurlijk deze prijs. Het is niet zo dat we tegen elkaar hoeven te strijden. Dat is niet het punt.

2. Voorbeeld van Israel 10:1-22

2.1 Israel als voorbeeld 10:1-13

In hoofdstuk 8 ging het om de sterken en de zwakken met betrekking tot het eten van offervlees. De zwakken vonden dit een groot probleem, maar de sterken niet. Paulus is het theologisch grotendeels eens met de sterken. Maar pastoraal gezien vindt hij dat de sterken rekening moeten houden met de zwakken. Liefde gaat boven theologisch gelijk. Soms moet je het eigen gelijk vrijwillig afleggen om de ander liefde te betonen. In hoofdstuk 9 geeft Paulus hiervan zijn eigen voorbeeld. Als apostel heeft hij er recht op om financieel ondersteund te worden. Maar de gemeente in Korinte heeft hem niks gegeven. Paulus beroept zich daar niet op, omdat het evangelie en de verspreiding daarvan belangrijker zijn. Paulus stelt zijn eigen gedrag dus als voorbeeld voor de sterken in Korinte. Hij eindigt hoofdstuk 9 met de oproep om niet alleen heilig te zijn, maar ook zo te leven. Dus met liefde voor elkaar. Dat is niet makkelijk, zoals hij met het voorbeeld van de atleten duidelijk maakt. Het punt dat Paulus wil maken, is dat we wel gered zijn, maar dat we ons daar ook naar moeten gedragen.

In hoofdstuk 10 gaat Paulus nog een voorbeeld geven, namelijk van het volk Israel. Dit moeten we ook zien in het licht van de discussie over het eten van offervlees. Zij waren het voorbeeld van het niet gedragen naar hun status. Ze waren namelijk gered uit Egypte, maar gedroegen zich nog als slaven. Het gevolg daarvan was dat ze niet het beloofde land in mochten trekken.

Het voorbeeld van Israel laat twee dingen zien. In de eerste plaats staat de gemeente in lijn met hen. We kunnen het Oude en Nieuwe Testament niet los van elkaar zien. In de tweede plaats is Israel een model voor de gemeente (10:6). De verhalen en geschiedenis van Israel geven ons lessen over God en onze relatie met elkaar. Die moeten we ter harte nemen. Het is niet goed om alles enkel te betrekken op onze eigen situatie en/of alleen te steunen op eigen hedendaagse ervaringen. Paulus wijst ons terecht op het historische perspectief.

In 10:1-5 komt vijf keer het woord 'allemaal' voor (NBV). Ze werden allemaal door de wolk beschermd, trokken allemaal door de zee, allemaal laten dopen, aten allemaal het voedsel, dronken allemaal hetzelfde drinken. Maar in 10:5 komt er een wending: 'de meesten' wees God af. Ze hadden allemaal voordeel van de bevrijding uit Egypte. Allemaal waren ze onderdeel van hetzelfde volk. Maar dat betekende niet dat ze allemaal het beloofde land zagen. Paulus stelt een scherp contrast dat de Korintiërs moet raken in het hart. Ze moeten niet denken er al te zijn als ze zich zo ongeestelijk gedragen tegenover hun medegelovigen.

De beelden die Paulus gebruikt zijn lastig en we weten niet precies wat hij overal bedoeld. Het voedsel en drinken verwijzen naar het manna en het water uit de rots. Maar ze verwijzen ook naar iets wat dieper is. Waarschijnlijk het avondmaal, waardoor Christus met ons is.

Paulus zegt dat de rots Christus was. Hier zijn meerdere visies op:

1. Rabbijnen – er was een legende op basis van Num. 21:16-18, die stelde dat de rots waar water uitkwam, de hele reis met hen mee ging (die noemden ze de bron van Mirjam). Zo konden ze altijd water krijgen.

2. A.T. Hansen - Paulus zou hiermee kunnen zeggen dat de werkelijke aanwezigheid van Christus in de hele geschiedenis van Israel is. Paulus zou dan geloven dat het Gods wijsheid was die het volk Israel hielp. In de brief stelt Paulus dat Christus Gods wijsheid is.
3. James Dunn – Paulus geeft Christus de rol in het Oude Testament, waar over Goddelijke Wijsheid wordt gesproken. Daar waar in het OT die wijsheid wordt benoemd, ziet Paulus Christus. Deze gedachte vinden we terug bij Philo van Alexandrië, hoewel hij een allegorie op de rots maakt.
4. Gordon Fee – Paulus zegt niet dat Christus de rots IS, maar dat in de rots, Christus op de een of andere manier aanwezig was bij het volk. Fee is het oneens met Dunn, dat Paulus de Goddelijke Wijsheid van het OT als Christus identificeert. Fee denkt dat het een verwijzing is naar het Lied van Mozes in Deut. 32:4, 15, 18, 30, 31, waar Mozes God identificeert als DE rots, maar die werd afgewezen. Het punt van Paulus is net zoals in het Lied van Mozes, dat hoewel God hen geestelijk voedsel had gegeven, men God afwees door afgoderij.

Paulus ziet een overeenkomst tussen het doortrekken van de Rode zee en het eten van het manna, met de christelijke doop en het avondmaal. Zo ook ziet hij een overeenkomst tussen de afval van de Israëlieten en de Korintiërs. Het leven van de christen begint met de doop, zo ook de bevrijding van de Israëlieten met het doortrekken van de Rode zee. Desondanks vielen ze in afgoderij en dat kan ons ook overkomen.

De afwijzing van een groot deel van Israel door God, heeft te maken met hun hunkering of verlangen naar meer. Wat God hen had gegeven was telkens niet genoeg. In 10:7-13 zien we deze grondhouding ook terug komen. Net als Israel, willen de Korintiërs ook meer van God hebben dan ze al gekregen hebben. Daarom zoeken ze naar een dieper evangelie, naar hogere wijsheid en kennis. Maar hiermee gaan ze over een grens, net zoals het volk Israel. Aan de andere kant van die grens ligt Gods oordeel.

Daarom geeft Paulus een waarschuwing aan de Korintiërs. Net zoals de Israëlieten vielen, zo moeten de Korintiërs dit voorkomen. Ze moeten volhouden in hun heilige gedrag, opdat ze niet vallen. Het meedoen aan rituelen zoals de doop en het avondmaal, maken niet dat je gered bent. Je zult je ook naar je redding moeten gedragen.

Zonde is vaak gerelateerd aan het verlangen naar meer, naar ondankbaarheid. We richten ons verlangen op het verkeerde, namelijk op onszelf in plaats van god of de ander. Paulus geeft vier voorbeelden van dit verlangen naar meer:

1. Afgoderij (10:7) – in de ogen van de zwakken in Korinte, hielden de sterken zich bezig met afgoderij, door van het offervlees te eten. Paulus gaat hier straks nog op terug komen. De parallel met Israel is de afgoderij van het gouden kalf (Ex. 32:1-6). De mensen dansten, aten, dronken en er vond een seksuele orgie plaats.
2. Immoraliteit (10:8) – Dit verwijst naar het overspel van Israëlieten met Moabitische vrouwen. Maar ook naar het geestelijke overspel door de eeuwen heen. De terugkerende afgoderij van Israel wordt vaak overspel genoemd. In de Grieks-Romeinse wereld vonden er orgieën plaats in tempels van Bacchus/Dionysus, Apollo, Afrodite en in de culten van Isis en Serapis. Het verwijst mogelijk naar de sociale maaltijden die in de tempels in Korinte werden gehouden en sommigen kennelijk aan meededen. Paulus zegt dat er 23.000 mensen omkwamen, maar

in Num. 25:1-9 staat dat het er 24.000 waren. Het punt is echter dat het om een groot aantal mensen ging.

3. Twijfel aan Christus (10:9) – Dit verwijst naar Num. 21:5-6. Hier is Israel opnieuw ontevreden met God. De bevrijding uit Egypte was hen niet genoeg en ze werden ongeduldig. Als reactie hierop liet God giftige slangen komen om hen te bijten. De overeenkomst met de Korintiërs is dat ze geen genoegen nemen met wat God hen al gegeven heeft. Ze hunkerden/verlangden naar meer.
4. Wanhoop, klagen, mopperen (10:10) – Ex. 16:2-3, Num. 14:2, 36-38 vertellen over het geklaag van Israel in de woestijn en het ongeloof om het land in te kunnen nemen. Het gevolg hiervan was dat, behalve Jozua en Kaleb, niemand het beloofde land in mocht trekken. Hun zonde was die van ongeloof en ondankbaarheid en hiermee stelden ze God op de proef. Op een gegeven moment overschreden ze een grens en moesten ze de gevolgen hiervan ondervinden.

Al deze voorbeelden zijn een voorbeeld voor de Korintiërs. Deze verhalen zijn opgeschreven om ook ons te waarschuwen. Het is belangrijk om te beseffen dat ook wij tussen de tijden leven. Dat heeft twee gevolgen:

1. Omdat we in een gevallen wereld leven, we op onze hoede moeten zijn voor een verkeerd Godsbeeld en zondig gedrag.
2. Maar we horen ook bij een nieuwe tijd, dus hebben we toegang tot Gods definitieve openbaringen en de genade van Christus.

Dus we moeten de waarschuwingen serieus nemen, maar we hoeven niet te twijfelen of bang te zijn op onze pelgrimsreis van zelfdiscipline en groei.

Tegelijkertijd is God trouw. Dit is de andere kant van de medaille. Wanneer in de bijbel Gods trouw wordt benoemd, staat dit vaak in de context van volharding en beproeving. Met datgene dat ons overkomt in het leven, is God bij ons en zal Hij ons helpen om die dingen aan te kunnen. Vaak wordt deze tekst gebruikt door christenen in hun persoonlijke zonden en omstandigheden. Maar hier staat het in de context van geloofsafval, apostasie. Ondanks alles zal God ons helpen het geloof te behouden en te volharden. Het betekent dus niet dat we elke moeite in het leven aankunnen.

Het heeft ook betrekking op de sterken in Korinte. Zij denken dat alles is toegestaan, vanwege Gods genade. Maar daarmee handelen zij in strijd met de liefde. Daardoor zondigen ze eigenlijk weer. De zonde zit niet in het doen of laten van iets per se in dit geval, maar in de mate waarin het liefdevol is naar je medegelovige. Dat is wat de sterken in Korinte over het hoofd zien en daarmee afvallig worden. Israel is voor hen een voorbeeld daarin. Het vrijwillig afzien van dingen kan best moeilijk zijn. De ander liefhebben is soms een hele opgave. Maar God geeft hierin een uitkomst. Dat is waar 10:13 over gaat. Het doel hiervan is dat we groeien in volwassenheid.

2.2 Avondmaal als raamwerk van verbondstrouw 10:14-22

Paulus bouwt verder op het voorbeeld van Israel en daarmee wordt hij ook specifiek. Afgoderij is iets dat moet worden afgewezen. Hiervoor was Paulus vooral gericht op het oude verbond, maar nu gaat hij verder met het nieuwe verbond, want ook daarin kan men ontrouw zijn.

Paulus gebruikt het avondmaal als een sleutelmodel of een raamwerk van de gemeenschap in het bloed van Christus en het lichaam van Christus (10:16). Het argument van Paulus lijkt op dat van 6:12-20. Je kunt niet gelovig zijn, maar een levensstijl hebben die daarmee in contrast staat. Dan scheur je als het ware het lichaam van Christus kapot (6:20). Je kunt dus niet uit de beker van Christus drinken en uit die van demonen (10:21a). Als gelovigen zijn we door Christus gekocht en we beamen dat door bij het avondmaal uit de beker te drinken en van het brood te eten. Maar als we ons tegelijkertijd met afgoderij in laten, dan maken we God jaloers (10:22).

De sterken in de gemeente van Korinte, vonden zichzelf wijs en vol kennis. Daarom spreekt Paulus hen aan op hun gezond verstand. De Korintiërs dachten dat kennis een excuus was om van het offervlees te kunnen eten. Maar Paulus gebruikt dit juist tegen hen. Ze moeten nu juist hun verstand gebruiken om naar hem te luisteren.

In 10:19-20 lijkt het alsof Paulus zichzelf tegensprekt met 8:4-6. Hier beaamt hij dat de afgoden eigenlijk niks zijn. Maar het ging daar voor Paulus om het pastorale perspectief. Hier brengt hij een nuance aan. De afgoden in de tempels en de aanbidding daarvan zijn eigenlijk demonen. Door deel te hebben aan afgoderij in de tempel, aanbid men die demonen. Praktisch gezien was het voor Paulus geen probleem om het vlees te eten buiten de rituelen om. Bijvoorbeeld als het op de markt verkocht werd. Maar niet in de tempel zelf, als onderdeel van een ritueel. Als het vlees afkomstig van de marktplaats gegeten wordt, denk er dan om dat een zwakkere broeder hier mee niet in problemen komt.

Het is opvallend dat Paulus alleen hier spreekt over demonen. In de rest van de brieven is hij juist gericht op Gods realiteit van zijn liefde en de kracht van Christus. Deze balans is belangrijk om voor ogen te houden. Hoewel Paulus wel geloofd in de realiteit van demonen. En dat de aanbidding in heidense tempels daar onderdeel van is. Daarom moeten christenen daar geen deel aan hebben. Met andere woorden: niet van beide bekers drinken. Daarmee breken ze het verbond met God, net zoals Israel dat deed door het gouden kalf te aanbidden.

10:22 is het einde van deze alinea en Paulus eindigt met een retorische vraag. De Korintiërs denken toch niet sterker te zijn dan God? Ze denken namelijk wel sterker te zijn dan andere gelovigen, die kennis missen. Paulus beaamt dat tot op zekere hoogte, maar dat betekent nog niet dat de sterken ook God kunnen tergen. Dit doen ze namelijk door toch van het vlees te eten, terwijl de zwakken hier moeite mee hebben. Maar ook door deel te hebben aan de rituelen in de tempels.

Dit is in wezen het einde van de argumentatie van Paulus over het offervlees. In 10:23-11:1 gaat hij echter nog een samenvatting geven.

3. Samenvatting en conclusie voor de praktijk 10:23-11:1

Dit gedeelte herhaald en vat samen wat al eerder gezegd is in 8:1-10:22. Paulus komt met twee praktische voorbeelden hoe zijn onderwijs in de praktijk zou moeten werken:

1. Vlees kopen op de markt, afkomstig uit de tempel, is geen probleem.
2. Als christen in een heidens huis waar vlees geserveerd wordt en wellicht uit de tempel komt (heel vaak wel). Dit is geen probleem, tenzij iemand er op wijst dat het uit de tempel komt. In dat geval is het beter om te laten staan. Dit om te voorkomen dat mensen denken dat je offervlees eet.

De slogan uit 6:12 wordt herhaald. We zijn vrij om te eten wat we willen, maar we zijn niet vrij om een ander aanstoot te geven of het geloof van de ander in gevaar te brengen. Het is juist vrijheid om vrijwillig afstand van je eigen rechten te doen, omwille van de ander.

Het laatste gedeelte, 10:31-11:1, geeft criteria voor beslissingen en handelingen:

1. Belangrijkste positieve criterium – wat je ook doet, doe het voor de glorie van God (31b)
2. Belangrijkste negatieve criterium – voorkom dat je andere schade doet, wie ze ook zijn (32)
3. Tweede positieve criterium – hou de belangen van alle anderen in acht (33a), respect voor de andersheid van anderen (Paul Ricouer)
4. Tweede negatieve criterium – zoek geen voordeel voor jezelf (33b)
5. Doel of slotzin – Zoek het goede voor velen, met het oog op hun redding (33c)
6. Oorzaak: neem Paulus als voorbeeld, zoals hij Christus als voorbeeld neemt (11:1)

Voorbeeld van Paulus is dat hij als apostel niet op zijn eigen recht ging staan (H9). Dat is een model van handelen in dit soort situaties, waarin je niet je eigen recht/voordeel op eist. Dit is niet goed omdat Paulus dit deed, maar omdat dit is wat Christus deed. Christus gaf namelijk zijn eigen leven op voor ons (Fil. 2:1-11).

Les 8 De samenkomst 11:2-34

Inleiding

In deze les gaan we kijken naar hoofdstuk 11, maar ook een begin maken met hoofdstuk 12-14. In zekere zin vormen de hoofdstukken 11-14 een eenheid, omdat ze allemaal gaan over de samenkomst. In hoofdstuk 11 gaat het over haar/klederdracht en in 12-14 over de gaven van de Geest.

Hoofdstuk 11 valt in twee hoofddelen uiteen. Beiden hebben ze te maken met de samenkomst. Het eerste deel gaat over de hoofdbedekking van de vrouw. Het tweede deel over het avondmaal.

1. Hoofdbedekking van de vrouw 11:2-16

Dit bijbelgedeelte is erg moeilijk en we gaan er geen passend antwoord op krijgen. Eigenlijk is het zelfs zo moeilijk dat wanneer men met zekerheid zegt waar het precies over gaat, dit laat zien dat men te snel conclusies trekt. Van een aantal sleuteltermen, weten we namelijk niet wat er mee bedoeld wordt. Dit zijn vooral:

- Het Griekse woord *Kephale* – hoofd, bron/oorsprong of autoriteit
- Soort hoofdbedekking – sjaal, hoofddoek, haardracht

Als we kijken naar de manier waarop de woorden met betrekking tot hoofdbedekking gebruikt worden en naar de context van de cultuur van die tijd, dan lijkt de hoofdbedekking te gaan over haardracht. Maar dit is niet met zekerheid te zeggen.

Anders dan nu en in onze cultuur, is het in veel andere culturen en tijden gebruikelijk dat je sociale status zichtbaar was aan je haardracht. Iemand met meer geld kon een beter kapsel veroorloven. Het liet ook zien wat je gehuwde staat was. Was je vrijgezel of getrouwd? Prostituees hadden vaak ook een specifieke haardracht. Maar ook het verschil tussen man en vrouw was hier onder andere aan te zien. In die tijd was het gebruikelijk dat vrouwen lang haar hadden. De manier waarop ze dit droegen, liet hun status zien, maar was ook een uiterlijke schoonheid. Mannen die lang haar droegen in die tijd, zag men als 'verwijfd', als niet echt mannelijk. De norm was in principe dat mannen kort haar hadden en vrouwen lang haar.

Wat de norm voor hoofdbedekking exact was in welke tijd en cultuur, weten we ook niet precies. Dat wisten de Korintiërs en Paulus kennelijk wel en dat is waar het in principe over gaat. De boodschap met betrekking tot hoofdbedekking lijkt het volgende te zijn. De Korintiërs gedroegen zich soms losbandig, omdat ze dachten vrij te zijn en dat daarom alles toegestaan is. We zagen dit al in eerdere hoofdstukken. Ook hier lijkt het zo te zijn dat de mensen, vanwege hun nieuwe vrijheid, zich niet meer hoefden te houden aan culturele gebruiken en normen met betrekking tot haar- en klederdracht. Maar Paulus zegt dat dit niet zo is. Het lijkt hem niet eens zozeer te gaan om de haar- en klederdracht op zich, maar om wat dit laat zien. Hij heeft het over schande. Door zich op een bepaalde manier te kleden, maakt men zichzelf te schande. En door zichzelf te schande te zetten, zet men ook de partner en God ten schande. Dat is wat Paulus wel belangrijk vindt, zoals we dat in de rest van de brief zien en ook in andere brieven.

Daarnaast lijkt het zo te zijn dat in die tijd van het Romeinse Rijk, de grenzen tussen man en vrouw werden betwist en aangetast. Unisex werd op een gegeven moment een modegrill. Maar Paulus is van mening dat man en vrouw verschillend zijn. Dit verschil moeten we niet gaan verminderen door dezelfde kleding te gaan dragen. Het gaat Paulus dus opnieuw niet om de klederdracht, maar om wat dit zichtbaar maakt. Namelijk een gebrek aan respect voor de scheppingsorde, zoals God die heeft ingesteld. God schiep man en vrouw en daar had Hij een bedoeling mee. Het is niet aan de mens om die ordening te gaan veranderen als het men niet zint. De relatie tussen man en vrouw, zowel qua geaardheid als in het huwelijk, zijn een zichtbare weerspiegeling van God zelf. Zoals er een ordening is in de drie-eenheid, zo ook bij de mens. Het huwelijk laat dan weer iets zien van de relatie tussen God en de mens. Het is niet zo dat de een meer is als de ander, maar dat men elkaar nodig heeft. Men vult elkaar aan, binnen een ordening waarin ieder zijn eigen plek mag hebben. Het gaat niet om die taakverdeling op zich, maar om wat het betekent.

Deze teksten zijn dus geen mal voor hoe we ons moeten kleden of hoe we de man-vrouw rol moeten invullen. Waar het om gaat is dat God man en vrouw verschillend heeft geschapen en daar een bedoeling mee heeft en dat wij niet de positie hebben om die te veranderen. Maar dat is hoogstwaarschijnlijk wel wat men in Korinte probeerde te doen. Op het moment dat we die ordening geweld aan gaan doen, maar ook gaan bidden en profeteren ontstaat er een probleem. We keren ons tegen Gods ordening, maar gaan toch met Hem praten of namens Hem praten. Dat is in de ogen van Paulus ook een probleem. We maken ons daarmee ten schande.

Het is voor deze tijd anders dan in die tijd. Het is niet ongebruikelijk dat vrouwen kort haar hebben. Dat is niet de boodschap van dit gedeelte. Mannen mogen ook best lang haar hebben. Maar het is niet goed om de door God gegeven grenzen tussen man en vrouw te overschrijden. Per cultuur zijn er andere normen, dus ook andere grenzen om te overschrijden. In onze tijd speelt veel meer de discussie over transgender. Mag een man zich kleden en/of ombouwen naar een vrouw en vice versa? Dit is een tekstgedeelte dat we daarin mee moeten nemen. Dit tekstgedeelte lijkt in ieder geval te zeggen, dat het niet aan ons als mensen is om dat wat God in de schepping bepaald heeft te veranderen. Dat betekent niet dat we alles maar moeten laten gebeuren, omdat het Gods wil is. Maar er moet een goede reden zijn om van geslacht te veranderen. Niet enkel omdat men zich niet lekker voelt in een lichaam. Maar sommige kinderen worden bijvoorbeeld geboren met twee geslachtsdelen of met een soort mix. Bij de geboorte moet dan bepaald worden wat iemands geslacht is. Zowel op papier als met betrekking tot een medisch ingreep. Als later blijkt dat dit kind zich anders voelt, is er een hele lastige ethische discussie te voeren, waar we niet te snel over moeten oordelen. Het gebeurt ook dat in de genen van iemand zowel mannelijke als vrouwelijke genetisch materiaal te vinden is. Ook dit kan bij de geboorte of ontwikkeling in de baarmoeder gebeurd zijn. De keuze man/vrouw lijkt voor velen een makkelijke keuze en de meeste mensen voelen zich hier ook prima bij. Maar er zijn uitzonderingen en daar moeten we zorgvuldig en liefdevol mee omgaan.

De vraag in deze discussie zou in ieder geval moeten zijn: Waar eren we God mee? Op het moment dat we ons heel anders gaan gedragen en kleden dan gebruikelijk is, trekken we de aandacht naar onszelf toe in de samenkomst. Dit hele gedeelte gaat immers over de samenkomst. Terwijl de aandacht naar God uit moet gaan. We leiden elkaar af en dat is niet de bedoeling in de samenkomst.

Dat is ook een belangrijke les voor de samenkomst in onze tijd. Er is sprake van respect en liefde als we elkaar niet afleiden door bijvoorbeeld onze haar-en klederdracht.

Paulus zegt ook veel over de verhouding tussen God als drie-eenheid en man en vrouw. Hieruit zouden we een soort hiërarchie kunnen maken. Maar de Griekse woorden die gebruikt worden gaan dan niet om autoriteit op een negatieve manier. Maar meer over leidinggeven, verantwoording nemen. Er wordt gezegd dat de man het hoofd is van de vrouw, zoals God van Christus. Maar er is ook een hele grote overeenkomstige verhouding tussen God en Christus. De man is dus niet meer dan de vrouw of een heerser. We zien in de tekst ook veel wederkerigheid. Ik kan me daarom ook nog steeds vinden in de uitspraak: 'Man en vrouw zijn gelijkwaardig, maar niet gelijk'. Man en vrouw zijn simpelweg verschillend geschapen door God. Daar mogen we van genieten en elkaar mee helpen. Dat principe van eenheid in verscheidenheid en elkaar helpen en opbouwen in liefde, vanuit onze verschillen zien we ook mooi terug in wat Paulus zegt over de gaven in H12-14.

Iets heel anders wat dit tekstgedeelte laat zien is dat ook vrouwen dus in de gemeente bidden en profeteren. Dat vrouwen in de samenkomst zouden moeten zwijgen is eenzijdig als we deze tekst ook meenemen. Als Paulus dat een probleem had gevonden, had hij geen tips gegeven over hoe het bidden en profeteren door vrouwen in de samenkomst dan zou moeten.

2. Avondmaal 11:17-34

Paulus zegt dat de samenkomsten niet goed lopen. Er is namelijk partijdigheid. Eerder in de brief liet hij al weten dat dit een groot probleem is. Maar er zit ook iets onvermijdelijks aan. Namelijk dat door middel van partijdigheid ook zichtbaar wordt wie betrouwbaar is. Om een gemeente zuiver te houden is er ook discussie of gesprek nodig. Door de discussie kun je toetsen welke leer de juiste is. Maar er wordt ook zichtbaar wie zich op een fatsoenlijke, geestelijke manier gedraagt. Daar waar we anders denken, wordt zichtbaar wie 'geestelijk' is. Zowel qua gedrag als qua inhoud. Discussie, conflict, partijdigheid zijn dus zowel onvermijdelijk, omdat we in een gebroken wereld leven, als noodzakelijk om de gemeente zo zuiver mogelijk te houden.

Er is nog een probleem, namelijk de viering van het avondmaal. Dit heeft tegelijk ook met de partijdigheid te maken. Het probleem van het avondmaal komt voort uit de partijdigheid.

Het avondmaal werd in die tijd anders gevierd dan dat wij dat nu doen. Men had een complete maaltijd (de liefdesmaaltijd), waarbij dan een moment werd genomen om stil te staan bij het sterven van Jezus. Zo lijkt het in ieder geval gegaan te zijn. Dit past beter bij de manier waarop de Joden het Pesachmaal vierden. De partijdigheid in de gemeente werd echter zichtbaar in het avondmaal. Iedereen nam iets mee voor de maaltijd, maar de rijken aten hun eigen eten op. Waardoor de armen weinig tot niks hadden. Een ander probleem was dat men dronken werd van de wijn die geschonken werd. Door dit gedrag vernederde de rijken de armen.

Paulus geeft dan basisuitleg over het avondmaal. Het avondmaal is juist bedoeld om de eenheid in Christus te vieren. Juist door het offer van Christus zijn we een eenheid geworden en horen we naar elkaar om te kijken. En vallen de grenzen qua waarde tussen onder andere arm en rijk weg. Maar door het avondmaal op deze manier te vieren, gaat men in tegen waar het avondmaal voor bedoeld is. Het avondmaal is veel meer dan eten en drinken. Het is een verkondiging van eenheid in Christus.

Paulus noemt de manier van avondmaal vieren van de Korintiërs daarom ook onwaardig. Hij bedoelt hiermee niet dat we zonder zonden moeten zijn. Of dat we bang moeten zijn om onwaardig aan het avondmaal te gaan. Met het avondmaal staan we juist ook stil bij het offer van Christus waardoor we vergeving ontvangen. Het is ook juist een verkondiging van het feit dat we zondaars zijn, maar ook vergeven. Maar de onwaardigheid zit er in dat we ons gedragen in strijd met het offer van Christus. Als we de eenheid van de gemeente geweld aan doen, door anderen te vernederen of conflicten te maken, dan zijn we eigenlijk niet waardig om dit avondmaal te vieren. Het avondmaal is dan ook een moment om onszelf te toetsen of we bijdragen aan de eenheid van de gemeente of niet. Maar ook of we nog in een conflict zitten met iemand.

Het is belangrijk om de culturele gebruiken met betrekking tot eten bij de Romeinen te begrijpen. Arm en rijk werden altijd gescheiden van elkaar. Dus dat dit in de gemeente ook gebeurd is niet vreemd. Maar Paulus is van mening dat de eenheid in Christus dit culturele gebruik overstijgt. Ironisch gezien was men in Korinte wel bezig om culturele gebruiken met betrekking tot kleding en fatsoen aan hun laars te lappen.

Door het avondmaal ten schande te maken, roept men een oordeel over zichzelf af. Wat dit oordeel precies is weten we niet, maar als men geoordeeld wordt, heeft men dit in ieder geval aan zichzelf te danken.

Een manier waarop dit oordeel zichtbaar wordt is het feit dat er zieken in de gemeente zijn en er mensen sterven. Er staat niet dat dit gebeurt, OMDAT men onwaardig aan het avondmaal gaat. We kunnen het ook niet omkeren; als er zieken zijn, dan gaan we kennelijk onwaardig aan het avondmaal. De manier waarop het hier staat, lijkt er op dat Paulus inzicht heeft gekregen waarom er in Korinte zieken zijn. Namelijk omdat men onwaardig aan het avondmaal gaat. Alsof hij een profetisch inzicht heeft gekregen over de situatie. Het is ook niet dat het een-op-een is. Maar dat de gemeente ziek is of dat er mensen in de gemeente ziek zijn. Dus niet dat degene die ziek is, onwaardig aan het avondmaal is gegaan. Maar de hele gemeente wordt geraakt door het onwaardige gedrag.

Verder weten we te weinig over de gemeente in Korinte om hier iets over te zeggen. Maar het is een lastige passage, maar niet bedoeld om angstig te worden. Het is eerder een bemoediging en prikkeling om aan zelfreflectie te doen of men waardig aan het avondmaal gaat. Dat is bewaren van de eenheid en het sterven en opstaan van Jezus verkondigen in gedrag.

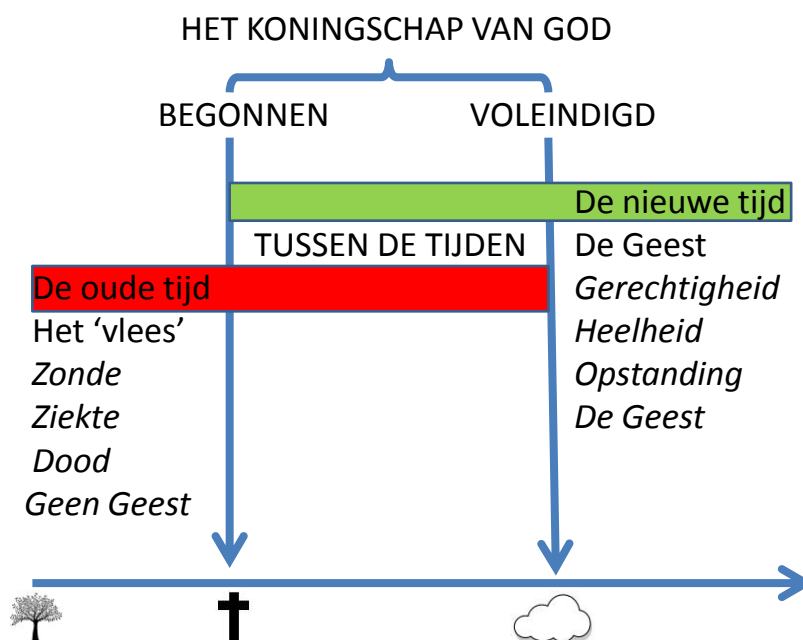
Hoe moet het avondmaal wel gevierd worden? Door gastvrij te zijn voor elkaar. En het avondmaal niet te gebruiken om honger en dorst te stillen. Dat moet thuis gebeuren.

3. Inleiding H12-14

Hoofdstuk 12-14 vormen een eenheid. Soms worden ze apart gelezen of halen we teksten uit deze hoofdstukken uit hun verband. Het is belangrijk om ze als geheel te lezen en te begrijpen.

Maar het is ook belangrijk om ze te zien in het verband van de hele brief. Er is namelijk een verschil van mening tussen Paulus en de Korintiërs over het begrip 'geestelijk-zijn' en wat dit in de praktijk betekent. Voor de Korintiërs betekende 'geestelijk-zijn', dat men al in een andere realiteit leefde. Hierdoor was men onaantastbaar door het lichamelijke, materiële. Men verachtte dit dan ook, met als gevolg het afwijzen van het huwelijk en seksualiteit (H7). Maar ook dat men zich in liet met demonische rituelen in heidense tempels (H8-10). Het bewijs voor dit 'geestelijk-zijn' zag men in de aanwezigheid van de gaven van de Geest. Vooral het spreken in tongen, dat men zag als de taal van engelen. Men was nu net als de engelen onderdeel van een andere, geestelijke realiteit.

Voor Paulus heeft 'geestelijk-zijn' te maken met de aanwezigheid van de Geest in de gelovige en in de gemeente. Hieruit komt voort dat men elkaar lief heeft. Die liefde zou zich moeten uiten in de samenkomsten. Maar dit is helaas niet het geval in de gemeente. Er is juist chaos, doordat mensen door elkaar heen praten (H14) en men viert het avondmaal op een onwaardige wijze (H11). Er is zelfs sprake van incest en prostitutiebezoek (H6). Voor Paulus is 'geestelijk-zijn' niet het leven in een totaal andere realiteit, maar het door de Geest bekrachtigd worden, om in de huidige aardse realiteit een getuige van Christus te kunnen zijn. Dit getuigen van Christus, door de inwoning van de Geest is mogelijk gemaakt doordat Christus voor ons stierf aan het kruis en opstond uit de dood. Het uit zich in eerste instantie door de onderlinge liefde, die ook weer mogelijk wordt gemaakt door de heilige Geest. Er is wel een nieuwe realiteit en die is begonnen met de opstanding van Christus, maar deze is nog niet volledig gerealiseerd. De twee realiteit lopen naast elkaar, in plaats van dat de ene de andere volledig vervangt. In de huidige aardse realiteit, mogen we leven door de Geest, waarmee we al iets proeven van de nieuwe geestelijke realiteit.

Vanuit dit meningsverschil, komen veel problemen voort. We zien dus dat de gaven van de Geest en met name tongentaal voor de Korintiërs heel erg belangrijk waren. Maar hiermee bouwen ze de gemeente niet op, maar zijn ze op zichzelf gericht. Daarom gaat Paulus de misstanden, die hier uit zijn ontstaan, corrigeren. Wat Paulus in H12-14 zegt over de gaven moeten we dus zien als corrigerende opmerkingen op een probleem in de gemeente. Wat dat probleem precies is en hoe de Korintiërs precies over de gaven dachten weten we niet. Maar het bovenstaande is de meest waarschijnlijke achtergrond. Van hier uit moeten we H12-14 als geheel zien.

Als we dan kijken naar dit gedeelte vanuit het uitgangspunt dat tongentaal te hoog wordt ingeschat in de gemeente in Korinte, gaan we de rest ook beter begrijpen. Hoofdstuk 12 is dan een inleidend gedeelte over de gaven in algemene zin. Hoofdstuk 13 is een tussenstuk, waarbij de liefde als essentiële voorwaarde voor de gaven wordt gesteld. Hoofdstuk 14 is de climax, waar Paulus de probleemgave, tongentaal gaat aankaarten.

Het is overigens niet zo dat Paulus tegen tongentaal is, maar wel dat het misbruikt wordt. Dit gebeurt door het niet te vertalen, waardoor anderen niet opgebouwd worden. De bedoeling van de gaven is juist de opbouw van de gemeente en dat is ware liefde.

Wat opvalt is dat alleen tongentaal in elk lijstje van gaven voorkomt (12:8-10, 28, 29-30, 13:1-3, 8, 14:6, 26). In H12 staat het elke keer aan het einde. In H13 en 14 aan het begin (behalve 14:26, dan aan het einde). Dit is ook een aanwijzing dat dit het probleem is. Dit is niet omdat het de minste gave zou zijn, maar het probleem.

Les 9 Geestelijke gaven en geestelijke mensen 12:1-14:20

Inleiding

Hoofdstuk 12-14 horen bij elkaar. Soms worden ze apart gelezen of halen we teksten uit deze hoofdstukken uit hun verband. Het is belangrijk om ze als geheel te lezen en te begrijpen. In de vorige les is al een inleiding gegeven op deze hoofdstukken. In deze les gaan we daarom direct naar de tekst, nadat we naar de structuur hebben gekeken.

Structuur

Geestelijke gaven en geestelijke mensen 12:1-14:20

12:1-31	De gaven van de Geest
12:1-3	Voorwaarde: Jezus is Heer
12:4-11	Verscheidenheid vanuit 1 Geest
12:12-27	Vele leden, 1 lichaam
12:28-30	God geeft verscheidenheid aan gaven
12:31-13:13	De hogere weg
12:31-13:3	Zonder de liefde is het niets
13:4-7	De liefde kan alles aan
13:8-13	De liefde blijft altijd
14:1-40	Profetie en tongentaal
14:1-25	Noodzaak van verstaanbaarheid in de gemeente
14:26-40	Ordering in de gaven

1. De gaven van de Geest 12:1-31

1.1 Eerste voorwaarde 12:1-3

Paulus gaat nu toekomen aan een van de belangrijkste onderwerpen van zijn brief, de gaven van de Geest. Een belangrijk meningsverschil tussen Paulus en de Korintiërs was de vraag wat het betekent om geestelijk te zijn. Voor de Korintiërs speelden de gaven van de Geest hierin een heel belangrijke rol. Voor Paulus is dit ook zo, maar voordat hij hier over begint, zet hij als het ware een voorwaarde neer.

Paulus laat de Korintiërs terug kijken op hun heidense verleden. Ze aanbaden goden van hout en steen, die niet konden praten. Maar God is een sprekende God en Hij doet dit door de heilige Geest. Omdat de heilige Geest in elke gelovige woont, kan de gelovige zeggen dat Jezus zijn Heer is. Geestelijk zijn heeft dus in de eerste plaats te maken met het zijn van een kind van God. We horen bij God, omdat de Geest in ons woont. Vanuit die Geest kunnen we spreken over God en handelen naar Gods leiding in ons leven. Paulus vat hiermee samen wat hij de hele brief al zegt. Geestelijk zijn, gaat in eerste instantie over hoe je met elkaar om gaat. Wat je zegt en doet moet een weerspiegeling zijn van Jezus. Pas daarna is het belangrijk of de Geest door je heen werkt in de gaven.

1.2 Eenheid in verscheidenheid 12:4-11

Vervolgens gaat Paulus over naar de gaven van de Geest. Maar ook dat doet hij met een kwinkslag waarbij hij de Korintiërs aanspreekt op hun probleem. Zij maken namelijk ruzie en er heerst verdeeldheid. Paulus benoemt de gaven, maar zegt tot driemaal toe dat er achter elke gave dezelfde God zit. De drie-eenheid is het voorbeeld voor de gemeente: Geest, Heer en God: juist de Geest maakt hen tot een eenheid. Het kan dus helemaal niet zo zijn, dat er gaven van de Geest zijn, maar dat er toch verdeeldheid is. De gaven komen van één Geest die hen één maakt.

Het is deze Geest die in iedere gelovige zichtbaar aan het werk is. Dat laat zien dat het bij de gaven niet enkel om wonderbaarlijke of spectaculaire dingen hoeft te gaan. Want veel gelovigen werken door de Geest op een onopvallende manier. Maar de Geest is in elke gelovige zichtbaar aan het werk. We kunnen bij de gaven soms de lat te hoog leggen en opkijken naar mensen die spectaculaire dingen doen. Maar deze woorden spreken dat tegen. De Geest werkt in elke gelovige, onopvallend of spectaculair, dat is niet waar het om gaat.

Het is de Geest die de gaven geeft zoals Hij dat wilt. Dat betekent dat we het niet kunnen opeisen of claimen. God heeft een plan voor ons, een manier waarop wij Hem mogen dienen. De Geest geeft vervolgens de gaven die volgens Hem daarvoor nodig zijn. Het is dus belangrijk dat we loslaten en aan God overgeven wat we wel of niet ontvangen. Maar ook dat we flexibel mogen zijn in de dingen die we doen. Als we ergens geen gave voor hebben ontvangen, moeten we ons niet laten opleggen (door anderen of onszelf) dat we iets moeten doen. De andere kant van de medaille is dat we ons mogen uitstrekken naar de gaven, maar dat komt later. Maar deze twee zaken moeten we wel in balans houden. Het mag niet leiden tot enerzijds claimen en opeisen van gaven, maar ook niet tot een calvinistisch determinisme waarin we niks meer zelf hoeven te doen.

De lijst van gaven die Paulus geeft is er een van velen in het Nieuwe Testament. Elke lijst is anders en dat maakt dat we niet teveel aan deze lijst moeten ophangen. Er bestaan veel meer gaven dan deze. We gaan de gaven niet per stuk behandelen in deze studie, omdat we dat al doen in de preken-serie die we als gemeente volgen op dit moment.

1.3 De gaven en de gemeente als lichaam 12:12-27

De gaven zijn niet het doel op zich, maar de gaven zijn een middel om de gemeente op te bouwen en om als gemeente een eenheid te worden. Elk gemeentelid heeft een gave en daarmee kan hij of zij een aandeel leveren in het opbouwen van de ander. Dat maakt ons tot een eenheid, omdat iemand iets kan wat ik niet kan. Dat maakt dat we moeten samenwerken en de ander moeten opzoeken. We gaan de ander waarderen en bedanken voor de opbouw.

Paulus komt weer met zijn metafoor van het lichaam. Hij ziet de gemeente als een lichaam dat uit veel lichaamsdelen bestaat. Elk lichaamsdeel heeft een taak en doet alleen zijn of haar taak en niet die van de ander. Ze werken elkaar niet tegen en kunnen niet zonder elkaar. Zo zou de gemeente ook moeten functioneren.

Zoals een lichaam een eenheid is, zo is de gemeente een eenheid. Hiermee zet Paulus het weer op scherp omdat er zoveel verdeeldheid is bij de Korintiërs. Die eenheid komt door de Geest, die mensen van alle talen en volken tot één volk heeft gemaakt. Doordat we ons hebben bekeerd tot Christus, behoren we tot hetzelfde volk. De uitspraak van Paulus 'gedoopt in één Geest' wordt door sommigen gezien als een uitspraak over de doop met de heilige Geest als een apart ervaring. Hier zijn de meningen echter over verdeeld. Volgens anderen gaat het hier gewoon over het tot geloof komen. De doop, is dan een beeld voor die bekering. Het dopen en doordrenken is dan het moment dat de heilige Geest in ons komt wonen bij onze bekering. De uitleg van deze tekst heeft invloed op hoe we over de doop met de heilige Geest denken. In die zin is het dus belangrijk, maar het strekt te ver om daar in deze studie aandacht aan te geven.

Het beeld van het lichaam laat ook weer zien, dat het God is die ons een plek geeft in zijn plan en dat Hij ons de gaven geeft die daarbij horen. Zo spelen we allemaal onze eigen rol en dat maakt dat we elkaar nodig hebben. Daarom moeten we in de gemeente niet tegenover elkaar gaan staan, maar naast elkaar en samen zoeken naar wat Gods wil is. Zoals een lichaam samen naar een bepaalde plek toe gaat en handelt.

12:22-25 is een opmerkelijk gedeelte. De vraag zou kunnen zijn welke lichaamsdelen Paulus bedoeld. In 12:22 lijkt het om de interne organen te gaan en in 23-24 om de seksuele organen. Maar dat is waarschijnlijk niet het punt. Wat Paulus wil zeggen is dat de lichaamsdelen die we niet zien of die kwetsbaar zijn, net zo belangrijk zijn of misschien nog wel belangrijker dan de opvallende spectaculaire gaven. Jürgen Moltmann zei hierover: 'Gelovigen die met zich een handicap, beperking, beschadiging of negatieve levenservaring mee brengen, zouden wel eens de meest belangrijke en 'charismatische' delen van het lichaam kunnen zijn. Want elke kerk heeft deze mensen nodig om de kern van het evangelie zichtbaar te maken.' Deze organen lijken kwetsbaar, omdat ze beschermd moeten worden. Maar ze zijn juist heel belangrijk. Uiterlijk misleid, zou je kunnen zeggen. Maar het lichaam functioneert ook beter in het beschermen van deze lichaamsdelen, want dat moet wel

gebeuren. Daardoor wordt de eenheid zichtbaar, maar ook wat Moltmann bedoeld, dat de ogenschijnlijk zwakken in de gemeente, veilig zijn. Dat er naar ze wordt omgekeken en dat ze gewaardeerd worden. Dat doen en zichtbaar maken, is een kern van het evangelie, waar iedereen onderdeel van mag zijn. Wat je status ook is en hoe beperkt je ook bent. Dat de gemeente actief optreedt in het omarmen van deze mensen is de kern van het evangelie.

Wanneer echter een lichaamsdeel pijn heeft of niet functioneert, heeft dit invloed op de hele gemeente. Daarom is het belangrijk om naar elkaar om te kijken en de ander niet te verachten.

1.4 Verscheidenheid 12:28-31

Paulus komt opnieuw met een lijstje van gaven. Het is onjuist om deze ineens een andere naam te geven. Ook de functies van apostel, profeet en leraar zijn onderdeel van de gaven. Paulus als apostel stelt zich daarmee niet hoger op dan de Korintiërs, omdat hij ook dat als een gave ziet en dus als onderdeel van het lichaam. Tegelijkertijd zet hij er toch een soort rangorde in. Het is echter niet duidelijk of dit met belang te maken heeft of bijvoorbeeld met chronologie. Daarover zijn de meningen verdeeld. Het punt dat Paulus in ieder geval wil maken is de verscheidenheid en dat deze nog groter is dan hij eerst al aangaf, omdat hij met nog meer gaven komt.

Het laatste vers 12:31 is een scharniervers naar hoofdstuk 13 toe. De manier waarop dit vers in het Grieks is geschreven, maakt dat het gaat om actief en blijvend uitstrekken naar de gaven. Dit is wat de Korintiërs eigenlijk al dezen. Maar Paulus gaat hier een draai aan geven. Dat actief zoeken naar de gaven zouden ze namelijk eerst op een ander gebied moeten doen, namelijk de liefde. Zo vormt dit vers een scharnier naar hoofdstuk 13. Hiermee zegt Paulus voor de zoveelste keer dat de gaven in eerste instantie om de liefde gaan. Eerst gericht op de ander en de opbouw van de gemeente. Pas daarna wat de Geest op wonderbaarlijke manier door jou heen kan doen. Of eigenlijk zouden die samen op moeten gaan. Als je echt geestelijk wilt zijn, dan moet je de liefde hebben!

2. De hogere weg 13:1-13

Dit hoofdstuk is bij veel mensen bekend en wordt vaak in verband gebracht met het huwelijk. Dit gedeelte gaat niet over het huwelijk, maar is daar wel op toepasbaar. Paulus schrijft dit gedeelte tussen de gaven in, omdat de liefde ontbreekt bij de Korintiërs. Hij gaat daarmee in tegen de problemen in de gemeente en dat doet hij op een niet mis te verstane en directe manier. De Korintiërs denken superchristenen te zijn vanwege de gaven, maar ze hebben niet eens de liefde.

2.1 Het is niks zonder de liefde 13:1-3

Paulus noemt de gaven die de Korintiërs belangrijk vinden, maar zegt vervolgens dat ze zonder de liefde niks voorstellen. Dat is een klap in het gezicht van de Korintiërs. 13:3 is een opvallend vers dat in sommige vertalingen anders wordt vertaald. De woorden na: 'al gaf ik mijn lichaam prijs...' kan gevolgd worden door:

1. '...om verband te worden' (HSV, NBG, BGT) – dit gaat over de marteldood waarbij mensen verbrand werden
2. '...en kon ik mij daarop beroemen' (NBV, WV, GNB) – dit gaat om mensen die als martelaar sterven en zich er op beroemen

Sommige manuscripten stellen het ene en andere manuscripten het andere. In het Grieks is er één letter verschil. Anthony Thiselton gaat met de eerste optie mee en Gordon Fee met de tweede optie. Het punt is echter, dat je alles op zou kunnen geven, zelfs je eigen lichaam en leven, maar dat ook dat nutteloos is zonder de liefde. In die zin is dit voorbeeld het meest extreme dat je zou kunnen doen. Het is geen oproep of iets dergelijks.

2.2 De liefde kan alles aan 13:4-7

We moeten bij dit gedeelte niet denken dat dit een definitie van de liefde is. Het is vooral een reactie op de dingen die er in de gemeente van Korinte mis waren. Een aantal uitspraken passen bij de problemen die eerder in de brief aan bod kwamen, zoals het opscheppen, onfatsoenlijke gedrag en op mensen roemen.

We zouden diep in kunnen gaan op elk aspect, maar dat hebben we grotendeels al gedaan in de preken serie over de vrucht van de Geest. Het komt er vooral op neer dat we gericht zijn op de ander en dat we die in zijn of haar waarde laten. Niet onze manier, stijl, norm of snelheid opleggen, maar rekening houden met de ander. We leven ons in in de ander en proberen te begrijpen waarom iemand zo is. We zien de context waarin de ander zich bevindt of vandaan komt en zo groeit onderlinge liefde. We stellen ons niet boven de ander, maar zien elkaar als gelijkwaardig, als kinderen van dezelfde God en als gelovigen die dezelfde Geest hebben ontvangen.

De climax zit in de laatste opsomming, liefde:

- Verdraagt alles
- Gelooft alles
- Hoopt alles
- Volhardt in alles

Dit lijkt sterk op hoe Paulus zelf met de Korintiërs omgaat. Getuige ook zijn latere brief en bezoek aan de gemeente in Korinte. Maar Paulus heeft dit voorbeeld weer van Jezus. In dat opzicht is Paulus een leider in het volgen van Jezus en roept hij anderen op hem daarin te volgen.

Moltmann zegt over liefde dat het gaat om jezelf kwetsbaar opstellen. Een God die niet kan lijden, kan ook niet liefhebben.

2.3 De liefde blijft altijd 13:8-13

Paulus stelt de liefde tegenover de gaven die de Korintiërs zo belangrijk vinden, zoals tongentaal, kennis en profetie. De gaven zullen een keer ophouden, maar de liefde is het enige dat overeind blijft. Hiermee zet Paulus de dingen weer op scherp, maar ook in een groter perspectief. Dit relativeert het belang van de gaven. Ze zijn enorm belangrijk, maar de liefde is nog véél belangrijker! Er is niet alleen een verschil in duur, maar ook in kwaliteit. De gaven zijn een voorschot op wat komen gaat. Daarom zijn de gaven beperkt en niet perfect. Ze helpen ons en geven kracht, maar we hebben nog steeds te maken met de beperkingen van de gevallen wereld. Dat heeft ook effect op de gaven.

De gaven zijn dus beperkt, maar houden ook op te bestaan met de wederkomst. Met de liefde is dit niet het geval. Dat is juist het hogere doel en de gaven dienen dat doel. De gaven zijn het middel en de liefde het doel.

Met betrekking tot bv. kennis, zegt Paulus dat we in delen weten. Niet dat het een proces is, maar dat we in dit leven slechts fragmenten van de volle waarheid kunnen kennen.

Over de opmerking van Paulus over kind en volwassen zijn bestaan meerdere visies. Het betekent niet dat het kind-zijn te maken heeft met profetie en tongentaal en dat Paulus daar afstand van heeft genomen (14:20). Augustinus stelde dat het kind-zijn ook onschuldigheid betekende en op zich zelf gericht zijn. En dat volwassenheid gericht is op de ander en lange-termijn. Volgens Anthony Thistelon bedoelt Paulus dat in de uitvoering van de gaven, de Korintiërs niet als een kind moeten zijn, namelijk op zichzelf gericht. Liefde is gericht op de ander en als de gaven met liefde gepaard gaan, bouwt men anderen op. Het metaforische kind gebruikt de gaven voor eigen doeleinden. In die zin past het bij 13:1-3, waar de gerichtheid op de ander ook het centrale punt is.

Het beeld van de spiegel is opvallend. In Korinte werden namelijk de beste spiegels in die tijd gemaakt, namelijk van gepolijst brons. Maar het punt is niet de kwaliteit van de spiegel, maar het contrast met oog in oog staan. Dat blijft een contrast, ongeacht de kwaliteit van de spiegel. God van aangezicht tot aangezicht kennen is een belangrijke term in de bijbel. Het is de meest intieme manier om God te leren kennen. Het verschil tussen liefde en kennis is dan niet meer, want kennen wordt bepaald door gekend worden en de liefde is dan wederzijds. Günther Bornkamm zegt: 'De kloof tussen God kennen en gekend worden door God is afgeschaft.' Dit past bij I Joh. 3:2: 'We weten dat we aan hem gelijk zullen zijn wanneer hij zal verschijnen, want dan zien we Hem zoals hij is.'

Wat rest is geloof, hoop en liefde, maar de liefde is de grootste daarvan. De hoop verdwijnt, als komt wat we hopen (Rom. 8:24). Geloof staat in zekere zin tegenover wat we zien (II Kor. 5:7). En aangezien we zullen zien, hoeven we niet meer te geloven, maar zien/weten we. Voorgangers, sprekers, theologen zullen geen baan meer hebben na de wederkomst. Maar wie leert om lief te hebben, is nooit overtallig.

3. Profetie en tongentaal 14:1-40

In de kern gaat dit hoofdstuk over het verschil tussen de gaven van profetie en tongentaal. Profetie is gericht op de opbouw van de ander. Tongentaal daarentegen is alleen voor de opbouw van jezelf. Tenzij deze wordt uitgelegd, want dan eigenlijk weer een vorm van profetie is. Nog meer tot de essentie is het verschil tussen enerzijds het opbouwen van de ander, op de ander gericht zijn en dus liefde en anderzijds jezelf opbouwen en op jezelf gericht zijn. Dat is eigenlijk nog belangrijker dan wat Paulus over de gaven op zich zegt. In zekere zin zijn de gaven profetie en tongentaal voorbeelden van dit principe. In die tijd en plaats waren het deze gaven waar het om draaide. Maar voor alle tijden en plaatsen geldt dat de gaven gericht zijn op de opbouw van de ander en niet van jezelf. Dat is de essentie van de gaven en van de liefde.

Het eerste deel van dit hoofdstuk gaat over het belang van verstaanbaarheid in de samenkomst (14:1-25). Het tweede deel gaat over orde in samenkomst bij de uitvoering van de gaven (14:26-40).

3.1 Noodzaak van verstaanbaarheid in de gemeente 14:1-25

Tongentaal was volgens de Korintiërs een hele belangrijke gave. Men zag dit als de taal van engelen en als bewijs dat men geestelijk was. Als je de taal van engelen sprak, was je als een engel en hoorde je dus bij de geestelijke wereld. Paulus zegt dat geestelijk zijn met liefde te maken heeft. Liefde bouwt de ander op en daarom moeten de gaven van de Geest ook vooral op de ander gericht zijn. Tongentaal is dat niet, want het is onverstaanbaar. De enige uitzondering is als het vertaald wordt, want dan is het weer voor iedereen begrijpelijk. Profetie daarentegen is altijd opbouwend en voor iedereen verstaanbaar. Daarom is profetie veel meer een gave die geestelijk is, want ze is gericht op de opbouw van de ander.

De verstaanbaarheid is belangrijk voor medegelovigen, want die worden er door opgebouwd (14:1-19). Voor de ongelovigen die in de samenkomst op bezoek zijn is het belangrijk, omdat ze dan misschien tot bekering komen (14:20-25). Als ongelovigen niet begrijpen of verstaan wat er in de samenkomst gebeurt, zal dit eerder leiden tot verwijdering in plaats van bekering.

Over tongentaal lezen we in dit hoofdstuk dat het een taal is, die is onbegrijpelijk is voor mensen, maar wel begrijpelijk is voor God. Dit komt door de heilige Geest. De gelovige die in tongen spreekt bouwt zichzelf op. Paulus is positief over tongentaal en zou graag willen dat iedereen dit deed. Hij vindt de gave van profetie echter nog belangrijker.

Als we in tongen bidden, dan gebruiken we onze geest, maar niet ons verstand. Dat is op zich prima, maar Paulus roept op om het verstand ook te gebruiken, namelijk bij een andere gave zoals openbaring of profetie. Als we dat doen, dan kunnen anderen ook horen wat God te zeggen heeft.

Kennelijk is het mogelijk om tongentaal uit te leggen. We zien echter nergens in de bijbel dat dit gebeurt of dat daar iets over gezegd wordt. Mogelijk is een latere profetie, openbaring of woord van kennis een uitleg van de eerder gegeven tongentaal. Dit kan kennelijk door dezelfde persoon gebeuren, want Paulus roept op dat mensen met de gave van tongentaal ook bidden dat ze die kunnen uitleggen.

I Kor. 14:20-25 is een lastig gedeelte. Vooral omdat Paulus zichzelf lijkt tegen te spreken.

In 14:20-21 maakt Paulus eerst onderscheid tussen kinderlijk en kinderachtig. Kinderlijk zijn betekent dat je onschuldig bent, in de zin dat je nog niet bent aangetast door het kwaad. Maar kinderachtig is dat we ons verstand niet gebruiken. Een volwassen christen in het denken, begrijpt dat onverstaanbare tongentaal niet opbouwend is voor ongelovigen. Ze zouden zich niet thuis voelen. Deze tekst is sowieso interessant voor christenen die zich verzetten tegen het gebruik van het verstand in het geloof.

20 Stelling: Verander je denken omtrent tongentaal

21 OT tekst: Tongentaal leid mensen niet tot gehoorzaamheid

22 Toepassing: dus

Tongentaal is een teken	niet voor gelovigen	A	
	Voor ongelovigen		B
Profetie is een teken	niet voor ongelovigen		B
	Voor gelovigen	A	

Voor Paulus gaat het om het onverstaanbare aspect van tongentaal en hij is gericht op de ongelovigen. Onverstaanbare tongentaal bouwt andere gelovigen niet op (14:6-12), maar ook ongelovigen hebben er niks aan. Eerder het tegenovergestelde (14:23). Ze komen niet tot bekering, net zoals het volk Israel dat niet deed (Jes. 28:11-12). Door in tongentaal te spreken in de samenkomst, zonder uitleg, vervullen de Korintiërs de profetie van Jesaja. Profetie heeft echter een ander effect, want het kan leiden tot bekering van een ongelovige.

In 14:22 lijkt Paulus in te gaan tegen de gedachte van de Korintiërs, dat tongentaal een teken was dat ze geestelijk waren. Paulus gaat hier tegen in en stelt dat tongentaal inderdaad een teken is voor ongelovigen, alleen dat ze er niet bij horen. Het is dus een negatief teken. De manier waarop 'teken' bij Paulus functioneert is Joods, namelijk dat een 'teken' iets over het oordeel van God zegt, zowel positief als negatief. Omdat tongentaal geen openbaring geeft, heeft een ongelovige er niks aan. Hij ontvangt geen openbaring van God. Als ze de christenen als gek verklaren, stellen ze zich onder het oordeel, net als de tekst uit Jes. 28. Daarom moeten de Korintiërs stoppen om kinderachtig te denken en gericht zijn op de ongelovigen en zich daar op afstemmen.

Over profetie zei Paulus eerder dat dit verstaanbaar is en daarom de andere gelovigen opbouwt. Door profetie worden de ongelovigen geoordeeld, want ze krijgen openbaring van God. Ze ervaren Gods aanwezigheid en worden uitgedaagd zich te bekeren. Wanneer ongelovigen zich zo bekeren is dit een teken voor gelovigen, dat God in hun midden is.

Tongentaal en profetie zijn dus 'tekenen', maar die tekenen functioneren op verschillende manieren. Namelijk gericht op het effect op de ongelovige in de samenkomst. Door tongentaal worden ongelovigen niet bereikt. Ze voelen zich juist niet welkom en denken dat christenen gek zijn. In die zin is het een slecht teken voor ongelovigen. Maar door profetie kunnen ze een openbaring van God ontvangen, zich bekeren en belijden dat God in de gemeente is. Dat is vervolgens een goed teken voor de gelovigen.

3.2 Ordening in de gaven 14:26-40

Paulus gaat in dit gedeelte enkele dingen samenvatten en herhalen. Opnieuw zegt hij dat de dingen in de samenkomst ter opbouw van anderen moeten zijn. Dat opbouwen gebeurt doordat iedereen in de gemeente iets mag bijdragen. Elke gelovige heeft immers een gave ontvangen en kan dus een ander dienen in de samenkomst. Opbouwen gebeurt ook door te voorkomen dat de samenkomst een chaos is. Orde is tot op zekere hoogte belangrijk. Met betrekking tot tongentaal stelt Paulus dat dit twee of drie mensen mogen zijn en dat het ook vertaald moet worden. Als niemand kan vertalen moet er niet hardop in de samenkomst in tongen gebeden worden. Dit is iets dat van te voren bekend moet zijn dus. Als gemeente moet je weten wie de gave van uitleggen heeft. Als diegene aanwezig is, dan kan er hardop in tongen gebeden worden, anders niet.

Ook profetie moet beperkt zijn tot twee of drie. En de profetie moet beoordeeld worden. Men is ook aanspreekbaar op wat in een profetie gezegd wordt. Daarom zegt Paulus dat een profeet de macht heeft over zijn geest. Men raakt dus niet in trance of kan zich aan zijn verantwoordelijkheid onttrekken.

Paulus zegt nogmaals dat er orde in de samenkomst dient te zijn, want het gaat om een God die ook van orde en vrede is. Paulus stelt dat dit in andere gemeenten ook zo is en dat de Korintiërs niet moeten denken beter of geestelijker te zijn dan hen. Hiermee zet Paulus het weer even op scherp. Hij sluit af met de oproep om vooral te profeteren en in tongen te spreken. Maar wel op een gepaste/liefdevolle en ordelijke manier.

I Kor. 14:34-35 valt een beetje uit de toon in dit hoofdstuk. Volgens sommigen is dit gedeelte er pas later bij gekomen. Je zou dus vanaf 14:33 door kunnen lezen naar 14:36. Tijdens het overschrijven van manuscripten zou deze tekst vanuit de kantlijn als aantekening in de tekst zelf zijn gekomen. Men stelt dan ook dat Paulus zichzelf tegen spreekt met I Kor. 11:2-16 met betrekking tot vrouwen in de samenkomst. Anderen zeggen dat het er wel gewoon bij hoort en dat het thema ook past bij het hoofdstuk, namelijk orde in de samenkomst.

De eerste visie wordt ondersteund, omdat dit gedeelte in sommige handschriften aan het einde van hoofdstuk 14 staat. Dat laat zien dat het er later in is gekomen. De tweede visie stelt dat de oplossing van dit gedeelte ligt in de beoordeling van profetie in 14:29. Het lijkt er dan op dat vrouwen in de samenkomst hun man onderbraken met vragen ter toetsing. Hierdoor werden gezinszaken onderdeel van de beoordeling van de profetie. Zowel in de Romeinse als in de Joodse cultuur zag men dit als een schande. Daarom zegt Paulus dat dit niet moet gebeuren. Het is niet correct om op die manier profetie te toetsen, het is niet liefdevol om zaken door elkaar te laten lopen en het is chaotisch als men tijdens de samenkomst elkaar gaat onderbreken.

Les 10 Opstanding en afsluiting 15:1-16:24

Inleiding

In deze laatste les gaan we kijken naar de laatste twee hoofdstukken van het bijbelboek. Het onderwerp van de opstanding lijkt los te staan van de rest van het boek, maar dat is niet het geval. De opstanding is voor Paulus de climax. Het geeft ons hoop voor dit leven. Het is een logisch gevolg van de opstanding van Jezus en daarom de basis van het christelijk geloof. Het heeft ook alles met liefde te maken, omdat het ons zal samen brengen met God. De opstanding is niet alleen de climax van ons geloof, maar ook de climax qua theologisch onderwerp van deze brief. Paulus gaat in tegen de gedachte van de Griekse filosofie van die tijd dat het lichamelijke, slecht en tijdelijk is. Paulus ziet dat ons lichaam onderdel uit maakt van Gods schepping en dat het in ere hersteld zal worden.

1. De opstanding 15:1-58

1.1 Herinnering christelijk geloof 15:1-11

Paulus herstelt eerst het overeenkomstige geloof. Datgene waar zowel Paulus als de Korintiërs in geloven, namelijk dat Christus uit de dood is opgestaan. Paulus is bezig te bewijzen dat Jezus is gestorven en uit de dood is opgestaan. Hij voert o.a. ooggetuigen aan. Maar er komen ook twee thema's terug uit voorgaande hoofdstukken:

1. 14:33-38 – Dit is wat alle anderen ook geloven en verkondigen
2. Dat zijn eigen apostolische bediening de bron is van het christelijk geloof van de Korintiërs en hun leven met Christus

1.2 Opstanding van Christus en de gelovigen 15:12-34

Paulus gaat in op twee zaken die voor hem tegenover elkaar staan:

1. Het geloof in de opstanding van Christus
2. En hun eigen opstanding

Hij laat de logica zien dat deze twee verband houden met elkaar en daarmee hoe absurd het is dat ze dit niet geloven. Dit gedeelte is in drie delen die draaien rondom de hypothetische aannamen van hun mening; wat als de doden niet zullen opstaan:

1. 12-19 – Dat zou moeten betekenen dat Christus ook niet was opgestaan (omkering van 1-11). En als Christus niet is opgestaan is alles onwaar. Dan is men helemaal geen christen meer. Hun verleden en toekomst staan of vallen bij wat ze geloven over de opstanding.
2. 20-28 – Hij keert de gedachte om. Omdat Christus wel is opgestaan, is het onvermijdelijk dat de gelovigen ook zullen opstaan. Christus is de eersteling van de oogst. Zijn opstanding is het begin van de nederlaag van de dood geweest
3. 29-34 – Paulus neemt nogmaals hun mening en laat zien hoe absurd het is. Alles wat Paulus en de Korintiërs op dit moment doen, slaat dan nergens op. Alles bij elkaar is het noodzakelijk om te geloven dat er een opstanding zal plaats vinden.

1.3 Hoe worden de doden opgewekt? 15:35-58

Hoe worden de doden dan opgewekt? Niet bij welke macht of welke manier, maar in welke vorm? Het antwoord: lichamelijk, maar een lichaam dat is aangepast aan de omstandigheden van de toekomst. Er is continuïteit en discontinuïteit. Het huidige lichaam is aards, natuurlijk, onderwerp van vergankelijkheid. Het opgewekte lichaam is hemels, geestelijk and onvergankelijk. Het resultaat is een glorieus opstandingstransformatie van zowel de doden als de levenden, waarin de uiteindelijke vijand, de dood vernietigd is.

Als de apostelen en eerste kerkleiders praten over de dood van Jezus, doen ze dat meestal samen met de opstanding. Dit laat zien dat we in het heden mogen leven vanuit het verleden, wat Jezus voor ons gedaan heeft. Maar ook vanuit de toekomst, namelijk de opstanding die we zullen ervaren.

Een eikel is een zaad en kan een grote eik worden. Een eikel is geen eik, maar kan het wel worden. Veel dingen in de natuur hebben eerst een fase waarin ze anders zijn dan dat ze gaan worden. Zaden, eieren, foetussen, etc.

De eerste christenen zochten taal om de opstanding van Jezus en hun ontmoeting met hem woorden te geven. De Jezus die ze ontmoette was in veel opzichten dezelfde. Ze herkende zijn gezicht, had de littekens in zijn handen en zij. Jezus at vis en praatte met ze. Maar Hij was ook anders. Zoals zijn lichaam dat niet meer kon sterven. Het was materieel, maar ook anders, want Hij kon ineens ergens anders zijn. Wij kunnen dat niet. Toch was het dezelfde Jezus.

Als je een eikel uitlegt wat hij gaat worden, snapt hij dat niet. Zo is het ook voor ons moeilijk om te begrijpen wat we precies gaan worden. We hebben geen referentie of voorbeeld, behalve Jezus.

De opstanding begrijpen is moeilijk, maar het is essentieel voor het christelijk geloof. Het lijden en sterven van Jezus is onzinnig als er geen opstanding zou zijn geweest.

Kennelijk waren er vragen over de opstanding in Korinte. Paulus legt uit dat iets wat je plant eerst moet sterven om te kunnen leven. Als je iets plant, dan plant je niet datgene wat het gaat worden, maar een zaad, bv een eikel. Ons lichaam zal vergaan, maar er komt iets uit voort dat onvergaanbaar is. Het menselijke lichaam wordt ziek, sterft en vergaat. Dat is niet het einde van de mens. De bijbel zegt niet dat het lichaam verdwijnt en de geest ergens anders heen gaat. Die indeling van de mens, kent de bijbel sowieso niet. Maar het sterven van ons lichaam is het begin van een nieuw fysiek bestaan. Maar wat is dat voor bestaan? Paulus weet dat zelf ook niet precies, maar hij heeft er wel één ontmoet, Jezus. Die toekomst, dat bestaan na de opstanding is waar het hele christelijk geloof op gericht is. Dat is waar we heen gaan.

I Kor. 15:50 wordt door veel moderne christenen niet of verkeerd begrepen. Wat Paulus in de laatste paragraaf bedoelt te zeggen is het volgende. Wat nu is, zal anders worden en Paulus gebruikt twee beelden: vlees en bloed en het (on)vergankelijke. Maar wat God voor ons in petto heeft is zijn koninkrijk en het onvergankelijke. Alles is dan eeuwig, omdat het in direct contact staat met de bron, waar we uit komen, God. Maar het lichaam dat we nu hebben is niet in staat om deel te hebben aan dat onvergankelijke. Ons lichaam moet veranderen, zodat het geschikt is voor het onvergankelijke.

Wat veel christenen denken is dat het lichamelijke verdwijnt en we alleen geestelijk verder leven. We maken vaak een scheiding tussen het lichamelijke en het geestelijke (dit past heel erg bij de Griekse filosofie van de Korintiërs). Maar wat moet gebeuren is dat het lichamelijke aangepast wordt, zodat het bruikbaar is voor de nieuwe wereld. Vaak denken we ook dat deze wereld helemaal vernietigd zal worden en er een andere voor in de plaats komt. Dat is niet wat Paulus hier verteld.

Jezus is toch vooral hetzelfde, maar ook anders. Het is niet iets anders, maar er is wel een verband. Paulus ziet niet dat alles zal vergaan. Dat is wat hij bedoelt met het beeld van het zaad. Waarom kan vlees en bloed het koninkrijk van God niet binnengaan, waarom het vergankelijke niet naar het onvergankelijke? Vlees en bloed zijn een beeld van het zondige en dat maakt alles vergankelijk. De zonde kan niet bij God komen, omdat Hij heilig is. Daarom moet ons vergankelijke lichaam getransformeerd worden, zodat we op een Nieuwe Aarde, samen met God kunnen leven.

Dit is wat er zal gebeuren als we sterven en weer uit de dood opstaan. In de tussentijd is het zaak om dicht bij God te blijven. Dat is niet makkelijk en daarom roept Paulus op om standvastig en onwankelbaar te blijven (15:58). Het is ook niet de bedoeling dat we rustig afwachten tot ons overlijden. Paulus zegt dat we ons altijd volledig in moeten zetten voor het werk van de Heer. Als we dit doen mogen we weten dat we zullen opstaan en voor eeuwig met God mogen zijn. Onze inspanningen, onze moeiten en ons lijden zijn dan dus niet tevergeefs geweest.

2. De collecte 16:1-4

2.1 Collecte voor Jeruzalem

Een belangrijk onderdeel van Paulus werk, was het financieel ondersteunen van de arme gelovigen in Jeruzalem. Het is hiervoor belangrijk om te beseffen wat voor consequenties het volgen van Jezus had in die tijd. Jezus was door de joden en Romeinen gedood, omdat hij een gevaar vormde voor de gevestigde orde. Zijn volgelingen konden dus hetzelfde lot verwachten. Maar voordat men een eventuele doodstraf zou krijgen, zou er sprake zijn geweest van uitsluiting uit de samenleving. Familie, vrienden en collega's zouden je willen mijden, omdat je behoorde tot een groep die niet gewenst was. Dit had gevolgen voor je financiële en sociale status. Geen vrienden of werk, betekende geen inkomsten en geen familie die voor je zorgde als dat nodig was. Het is dus niet vreemd dat er in Jeruzalem, veel armen onder de gelovigen waren. Dit kwam dus onder andere door de gevolgen van het christen zijn. Maar waarschijnlijk ook omdat het evangelie een boodschap is waar armen zich thuis kunnen voelen. Het gaat namelijk niet om status of iets dergelijks.

2.2 Afspraak Apostelconvent

In Handelingen lezen we niks terug over dit aspect van Paulus' werk, maar wel in een aantal van zijn brieven, zoals Romeinen, I en II Korintiërs en Galaten. Uit de teksten in die brieven kunnen we het volgende zeggen (Rom. 15:25-32, I Kor. 16:1-4, II Kor. 8:1-15, 9:1-15, Gal. 2:10). Tussen Paulus en de apostelen was er de discussie of en hoe de heidense gelovigen zich verhielden tot de Joden. Moesten zij zich aan de Wet houden (Hand. 15:1, 5)? Konden zij gedoopt worden met de heilige Geest (15:8)? Paulus verteld over zijn ervaringen in het zendingsveld op het Apostelconvent (Hand. 15:12). Men

maakte de afspraak dat Paulus mocht werken onder de heidenen. Hun enige verplichting was dat ze de armen in Jeruzalem zouden steunen (Gal. 2:1-10). Het gevolg was dat Paulus geld liet inzamelen in gemeenten in Griekenland. De gemeente in Korinte stuurde hij dit in een brief ongeveer 2,5 jaar voor hij daar aankwam (I Kor. 16:1-4). Men moest elke week geld inzamelen en hij zou dat dan naar Jeruzalem brengen. De gemeenten in Griekenland deden dit overigens vrijwillig, hoewel Paulus er wel onderwijs over gaf hoe hij er over dacht (Rom. 15:25-32, II Kor. 8:1-15, 9:1-15).

Die collecte was voor Paulus belangrijk. Deels omdat het deel uitmaakte van zijn belofte aan de apostelen (Gal. 2:10). Maar ook omdat het onderdeel was van de eenheid tussen joden en heidenen. Het joodse geloof en de boodschap van Jezus, waren een geestelijke zegening voor de heidenen. In zekere zin mochten de heidenen blij zijn, met de privilege dat het evangelie ook hen was. Dat is in ieder geval de sfeer van gedachte die uit het Nieuwe Testament naar voren komt. De heidenen konden op hun beurt een financiële zegen voor de joden in Jeruzalem zijn (Rom. 15:25-32). Op deze manier zegenen ze elkaar. Dat zorgt voor eenheid, maar is ook een gevolg van eenheid. Omdat jood en heiden in Christus samen een geloofsgemeenschap vormen, horen ze voor elkaar te zorgen.

2.3 Gevangenschap en lijden

Het zendingswerk van Paulus onder de heidenen bracht wel een gevaar met zich mee. In het Romeinse Rijk was het zo, dat elke religie toegestaan was, mits men de (oud-)keizer vereerde als god. Men kon verplicht worden voor (een beeld van) de keizer te buigen en hem te aanbidden. Enkele oude religies waren hiervan uitgezonderd, waaronder het Jodendom. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het respect dat de Romeinen hadden, voor het Joodse geloof, dat monotheïstisch was en al heel oud. De Romeinen kwamen erg seculier over, maar waren eigenlijk heel bijgelovig. Het risico dat de God van de Joden echt bestond en zich tegen hen zou keren, nam men liever niet. De enige voorwaarde om dit privilege als Jodendom te krijgen, was de belofte niet te proseliteren, het bekeren van niet-gelovigen naar het Jodendom. De joden deden dit ook niet actief, maar de christenen wel. Dit waren dan in het geval van Paulus, joodse christenen.

Dus Paulus werd als Jood niet verplicht om voor de keizer te buigen, maar hij proseliteerde/evangeliseerde wel. Daarmee overtrad hij de afspraak met de Romeinen en kon hij in problemen komen. Niet alleen hij, maar ook andere joden. Die werden hier namelijk op aangesproken. De afspraak tussen de Romeinen en de joden kwam in gevaar door het evangeliseren van de christenen. De Romeinen maakte in het begin namelijk geen onderscheid tussen joden en christenen. Zij zagen de christenen als een joodse sekte. Deze achtergrond zet de oproep van Jezus om het evangelie aan alle volken bekend te maken (Mat. 28:19-20) in een heel ander daglicht. Het ging regelrecht in tegen de Romeinse wet van die tijd.

Voor het zendingswerk van Paulus had dit ook grote gevolgen. Deze achtergrond verklaart ook de reactie van de Joden soms. Enerzijds omdat ze de boodschap als ketters zien, maar ook wat het betekent voor hun privileges in het Romeinse Rijk. Paulus loopt om meerdere redenen gevaar en dat weet hij ook. In Hand. 20:24 zegt hij dan ook dat hij bereid is om voor het evangelie te sterven. Als hij na zijn derde zendingsreis het verzamelde geld naar Jeruzalem wil brengen, wordt hij gewaarschuwd door de profeet Agabus. Hij voorziet dat Paulus in Jeruzalem gevangen genomen zal worden. Men adviseert Paulus om niet te gaan, maar de collecte, het houden van zijn afspraak, de betekenis van

de collecte voor de eenheid tussen jood en heiden en het ingecalculeerde risico van zijn werk, maken dat Paulus toch gaat. Hij zegt opnieuw dat hij bereid is om voor het evangelie te sterven (Hand. 21:13). Misschien had Paulus wel in de gaten dat een eventuele gevangenschap ook een enorme kans zou kunnen zijn. Hij wordt in Jeruzalem gevangen genomen (Hand. 21:27-36) en Paulus beroept zich op zijn Romeinse staatsburgerschap (Hand. 22:25-29). Dat betekende dat hij niet zomaar gestraft kon worden, maar dat er een proces moest komen. Paulus speelt het zo dat hij uiteindelijk naar Rome moet gaan voor een proces (Hand. 25:1-12). Dat wilde hij altijd al (Rom. 15:22-26). Op die manier gebeurd wat hij al wilde en geloofde dat er moest gebeuren. Misschien kon hij nu wel dichter bij de keizer komen, dan hij ooit voor mogelijk had gehouden. Dit laat zien dat Paulus echt bereid is om te lijden en te sterven voor het evangelie.

Een belangrijk onderdeel van dat evangelie is de eenheid van het Lichaam van Christus, dat bestaat uit joden en heidenen (Ef. 1:10, 3:6). Juist het lijden voor deze opdracht laat zien hoe serieus Paulus zijn eigen opdracht ziet. Hij spreekt niet alleen over eenheid, maar spant zich er ook voor in. Door zich hard te maken voor de heidenen als Jood zijnde. Door de Joden er van te overtuigen dat de heidenen delen in de erfenis: de doop met de heilige Geest en de opstanding uit de dood. Door de heidenen de joden financieel te laten ondersteunen en door als jood naar de heidense keizer te gaan om het evangelie te vertellen. Dit laat zien hoe Paulus het verband tussen theorie en praktijk en tussen theologie en ethiek ziet. Hij doet echt wat hij gelooft!

3. De afsluiting 16:5-24

Het was gebruikelijk in die tijd om een brief op een bepaalde manier af te sluiten. Je vertelde iets over je plannen, bracht groeten over en je kwam met nog een paar laatste samenvattende opmerkingen. Paulus doet dat hier ook.

3.1 Toekomstplannen 16:5-12

Paulus geeft aan dat hij van plan is de gemeente te gaan bezoeken. Hij is nog niet zeker wanneer precies en voor hoe lang. We zien dat Paulus plannen maakt. Hij is iemand met een visie en probeert die uit te voeren. Toch staat niet alles bij hem vast. Hij staat open voor veranderingen. Die kunnen komen door omstandigheden, maar ook door de leiding van de heilige Geest. We zien dat Paulus een gezonde balans heeft tussen het maken van plannen en openstaan voor Gods leiding. Uit zijn plannen in de brieven, zien we een ijverige Paulus. Zijn hele leven staat in het teken van de verspreiding van het evangelie. In mijn ogen is dat iets dat ons mag inspireren. We hoeven het niet te doen zoals Paulus, maar op onze eigen manier en in onze eigen omgeving. Maar de inzet van Paulus mag een voorbeeld voor ons zijn.

Paulus zegt ook een aantal dingen over zijn medewerkers: Timoteüs en Apollos. Hij is een leider die achter zijn mensen staat. Hij komt voor ze op, ook al is hij het niet per se met alles eens. Hij is dus geen dictator die zijn mensen beveelt. Het is belangrijk in leiderschap om achter je mensen te gaan staan. Om ze te steunen, voor ze op te komen, maar ook om ze te inspireren om het juiste te doen. We zien hier dat Paulus dat doet bij Timoteüs en Apollos.

3.2 Samenvattende vermaningen 16:13-18

In deze verzen geeft Paulus een samenvatting van de brief. Hij waarschuwt de gemeente in Korinte dat ze waakzaam moeten zijn. Verkeerde leringen, verdeeldheid en zondig gedrag kunnen een gemeente binnensluipen zonder dat we het door hebben. De dingen die ze doen als gemeente, moeten ze echter met liefde doen. Liefde is de rode draad in de brief. Het probleem in de gemeente, kwam door een verkeerde visie op 'geestelijk-zijn'. Je bent geestelijk als je vanwege de kruisdood van Christus genade hebt ontvangen, waardoor de heilige Geest in je kan wonen. Door die Geest groeien we naar het voorbeeld van Christus. Door die Geest ontvangen we kracht om het evangelie te verspreiden. Door die Geest in ons, zullen we net als Christus opstaan uit de dood, om voor eeuwig samen met God te zijn. In dit alles is de liefde de bron. De liefde van God voor ons, om zijn Zoon naar deze aarde te sturen, de liefde van Jezus om voor ons te lijden en te sterven en de liefde van de Geest om elke dag opnieuw in ons te wonen en door ons heen te werken. De liefde van de drie-enige God om dit alles te doen, zodat we voor eeuwig met elkaar samen mogen zijn. Dit is wat wij als mensen mogen ontvangen en vanuit liefde met elkaar mogen delen.

Dat betekent dat we een verantwoordelijkheid hebben naar elkaar. Daarom moeten we geestelijk volwassen zijn. Kinderen zijn op hun eigen wereld gericht, doen de dingen voor zichzelf. Maar als je geestelijk volwassen bent, dan richt je je op de ander.

Paulus geeft een voorbeeld van dit gedrag, namelijk Stefanus. Daarom is hij hun leider en moeten ze hem gehoorzamen. Opnieuw zien we dat Paulus een medewerker, een andere leider steunt. Het is belangrijk om elkaar te bemoedigen.

3.3 Laatste groeten 16:19-24

In deze laatste verzen zien we de liefde weer twee keer voorkomen (16:22, 24). Dit bevestigt en beëindigt de rode draad van de brief. Liefde uit zich in oprechtheid. Een gebruikelijke manier om elkaar in die tijd te groeten, was een kus op de wang. Dat was een teken van respect en eer. Maar Paulus roept op tot een heilige kus. Dat is een kus waar geen verdeeldheid en hoogmoed achter schuil gaat. Het is een oprechte kus. Een kus vanuit de samenbindende liefde.

In de laatste verzen zien we dat iemand anders de brief daadwerkelijk op papier heeft gezet. Zo iemand noemen we een amanuensis. Paulus dicteerde of vertelde de brief en iemand anders schreef deze op. Dat was gebruikelijk in die tijd. Paulus sluit de brief af met een paar zelfgeschreven woorden. Misschien vanwege de beladen woorden. Hij zegt dat als iemand de Heer niet liefheeft, hij vervloekt is. Een heftige opmerking, maar wel de waarheid. Het liefhebben van Jezus is noodzakelijk om gered te zijn. Daar getuigt de hele bijbel van. Als je niet gered bent, ben je automatisch vervloekt. Oftewel je kunt niet in Gods aanwezigheid verkeren. Dan val je dus onder de vloek, die er al vanaf het begin van de schepping op de mensheid rust. Dit is geen leuke boodschap, maar wel een logische. We kunnen niet bij God zijn, zonder Hem lief te hebben. Deze woorden van Paulus gaan ook in tegen de alverzoeningsleer. Die leer stelt dat uiteindelijk iedereen gered zal worden. Dat is dus niet het geval. Het is ook niet zo dat mensen die Jezus niet als messias zien, gered zullen worden. Dat gaat weer in tegen een leer die we ook vaak tegenkomen, namelijk dat joden gered zullen worden als ze zich aan de Wet houden, zonder dat ze Jezus als messias aanvaarden. Dit soort leringen gaan in tegen wat we in de bijbel lezen. Wie er wel en niet gered zullen worden is een lastige zaak. Uiteindelijk gaat

God daarover. Maar omdat we graag willen dat iedereen gered zal worden, moeten we niet met leringen komen, die dit voor ons makkelijk maakt. Uiteindelijk is het aan God en dat is maar goed ook.

Paulus gebruikt ook het woord 'maranatha', wat een roep is die betekent: 'Kom Heer!' Paulus zegt dit, omdat hij wil dat we uitkijken naar de wederkomst. De reden hiervoor is dat we die hoop nodig hebben, om in de tussentijd staande te blijven. De wederkomst geeft ons hoop, omdat we weten dat dit gaat gebeuren en we dan uit de dood zullen opstaand. Uit die toekomst mogen we in het heden leven. Van daar uit kunnen we standvastig blijven.

Het laatste vers stelt de liefde weer centraal. Daar sluit Paulus mee af. Liefde van God is wat ons als gelovigen samenbindt. Die liefde moeten we ook voor elkaar hebben. Dat maakt ons één met elkaar en met Christus.

Literatuurlijst

Boeken

- Bruggen, Jakob van. *Paulus. Pionier voor de Messias van Israel*. Commentaar op het Nieuwe Testament, derde serie. Kampen: Kok, 201
- Fee, Gordon D. *God's Empowering Presence. The Holy Spirit in the Letters of Paul*. Peabody: Hendrickson Publishers, 1995
- Fee, Gordon D. *De Heilige Geest in de Gemeente*. Hoenderloo: Novapress, 1999
- Fee, Gordon D. *The First Epistle of Paul to the Corinthians*. The New International Commentary on the New Testament. Grand Rapids: Eerdmans, 2014
- Hollander, H.W. *I Korintiërs. Een praktische bijbelverklaring*. Tekst & Toelichting. Kampen: Kok, 2007
- Morris, Leon, *I Corinthians*. Tyndale New Testament Commentaries. Leicester: Intervarsity, 1985
- Thiselton, Anthony C. *First Corinthians. A Shorter Exegetical and Pastoral Commentary*. Grand Rapids: Eerdmans, 2006
- Thiselton, Anthony C. *New Horizons in Hermeneutics. The Theory and Practice of Transforming Biblical Reading*. Grand Rapids: Zondervan, 1992
- Wright, Nicholas Thomas. *Surprised by Hope. Rethinking Heaven, the Resurrection, and the Mission of the Church*. New York: HarperCollins, 2008

Online

- Mounce, Bill. Academy; New Testament Survey: Its Structure, Content, and Theology, lecture 17-18 op www.biblicaltraining.org
- Schreiner, Thomas. Institute; New Testament Survey: Acts-Revelation, lecture 6-11 op www.biblicaltraining.org
- Mackie, Tim. Spotify Podcast 'Exploring my Strange Bible': Resurrection as a Way of Life, Part 1-5 (2-4 oktober 2017)
- Bible Project, Overview: I Corinthians, Youtube

Bijlage A: Handoplegging en impartatie

Deze bijlage heb ik geschreven naar aanleiding van een vraag uit de groep. Ik denk dat dit onderwerp relevant is omdat handoplegging een praktijk is die in onze gemeente voorkomt. Impartatie is een praktijk die de laatste jaren populair is geworden en in sommige kringen gebruikt wordt. In mijn ogen heeft het gebruik van impartatie geen bijbelse grond en moet daarom vermeden worden.

De laatste jaren komt de term 'impartatie' steeds vaker voor. Met name in de meer charismatische pinkstergemeenten. Is dit hetzelfde als handoplegging? Is impartatie iets dat in de bijbel geleerd wordt?

1. Oude Testament

In het Oude Testament komt handoplegging bij twee soorten gebeurtenissen voor:

1. Offers:
 - a. Brandoffer (Ex. 29:15, Lev. 1:4, 8:18, Num. 8:12)
 - b. Vredeoffer (Lev. 3:2, 8:13)
 - c. Wijdingsoffer (Ex. 29:19, Lev. 8:22)
 - d. Zondoffer (Ex. 29:10, Lev. 4:4, 15, 24, 29, 33:8, 14, Num. 8:12, II Kron. 29:23)
 - ➔ Met handoplegging op het dier dat geofferd werd, wordt de bereidwilligheid uitgebeeld, het eigendom volledig aan God te geven.
 - ➔ Men draagt symbolisch het plaatsvervangende aspect van het offer uit. Niet de persoon zelf, maar het eigendom van die persoon wordt geofferd, waarmee de zonden van de persoon worden vergeven (of waar het offer dan ook op gericht is).
2. Gewijd karakter zonder offer (Lev. 16:21, 24:14, Num. 8:10, 27, 18:23, Deut. 34:9)
 - ➔ Er is sprake van overdracht:
 1. Van zonden (Lev. 16:21, 24:21)
 2. Van de verplichting om eerstgeborene af te staan (Num. 8:10)
 3. Van wijsheid (Deut. 34:9)

2. Nieuwe Testament

Plaatsvervanging van zonden heeft in Christus plaats gevonden. Handoplegging met betrekking tot offers komt daarom niet meer voor (1.). Ook de overdracht van zonden niet meer (2.1).

Handoplegging als symbool van overdracht blijft er wel in het Nieuwe Testament. Het symboliseert de overdracht van de genade die door God geschonken is. Die genade kan zich bijvoorbeeld uiten in een functie in de gemeente of de gaven van de Geest. (Hand. 8:17 (vgl. Mat. 19:13-16, Hand. 19:6). We hebben in genade iets van God ontvangen en dat wordt uitgedrukt in handoplegging. Het wordt dus niet van de ene op de andere persoon overgedragen. Voorbeelden:

1. Inzegenen van diakenen (Hand. 6:6)
2. Bidden voor genezing (Hand. 9:12)
3. Bidden voor de doop met de Geest (Hand. 8:17, 19:6)
4. Bidden voor zegen (Mat. 19:13-16)

I Tim. 5:22 – medeverantwoordelijk zijn

Leg iemand niet te snel de handen op, maak jezelf niet medeverantwoordelijk voor zijn zonden, zorg ervoor dat je rein blijft.

Dit betekent niet dat je medeverantwoordelijk bent door de handoplegging zelf. Maar wanneer je iemand de handen oplegt bij bijvoorbeeld het inzegenen van oudsten of diakenen, stem je er mee in dat zij deze functie gaan uitoefenen. Daar geef je toestemming voor en sta je achter. Maar als zij niet geschikt zijn, omdat ze in zonden leven, ben je medeverantwoordelijk voor wat diegenen in die functie doet. Voorbeelden zijn oudsten die in zonden leven. Maar je weet niet altijd van iemand wat hij of zij doet. Dat moet je eerst onderzoeken voor je iemand als oudste inzegt. Daarom: 'leg iemand niet te snel de handen op..'. Dit past bij de adviezen in I Tim. 3:6 dat een oudste niet kort gelovig mag zijn. En I Tim. 3:10 dat een diaken een soort proefperiode moet hebben.

Het is dus niet zo dat je door handoplegging een geest of de Geest door kan geven of een verkeerde geest kan ontvangen, zoals sommigen geloven.

I Tim. 4:14 – ontvangen van genade(gave)

Veronachtzaam de genade die je geschonken is niet; je dankt haar aan de profetische woorden die de raad van oudsten over jou, onder handoplegging, heeft uitgesproken.

In de Griekse taal is het niet duidelijk wat het verband is tussen de drie componenten:

1. De genade(gave) van Timoteüs,
2. De profetische woorden
3. De handoplegging van de oudsten

Vanuit het Grieks is het niet mogelijk om te stellen dat de gaven zijn ontvangen als gevolg van de handoplegging. Dat zien we verder in het NT ook niet voorkomen. In Hand. 13:1-3 zien we wel iets gebeuren dat past bij deze tekst. Er wordt gebeden en gevast. Als gevolg hiervan wijst de Geest Paulus en Barnabas aan als zendelingen. Hierna werden hen de handen opgelegd en voor hen gebeden, waarna ze werden uitgezonden. Het ligt meer voor de hand dat wat Paulus zegt in I Tim. 4:14 een vergelijkbare situatie is geweest als in Hand. 13:1-3. Dan zou je kunnen zeggen dat de handoplegging een bevestiging is van wat de Geest eerder heeft geopenbaard. Er worden dus geen gaven of ambten o.i.d. doorgegeven.

Hebr. 6:1-2 – eerste beginselen

We moeten de eerste beginselen van de leer over Christus hier toch maar laten rusten en ons richten op wat voor volwassenen bedoeld is. We willen niet nog eens het fundament leggen en spreken over het zich afkeren van daden die tot de dood leiden, over het geloof in God, de leer over het dopen en de handoplegging, en over de opstanding van de doden en het laatste oordeel.

De beginselen van de leer waar naar wordt verwezen is geen basis voor een fundamentencursus, of de basis van ons geloof. Maar er wordt verwezen naar wat bij de joden gebruikelijk was. Deze joodse gebruiken werden door deze kerk overgenomen (waar de brief aan geschreven is).

De brief aan de Hebreeën, moeten we in de context lezen van Joodse christenen die als gevolg van verdrukking, weer terug naar het Jodendom wilden gaan. De schrijver van Hebreeën is bezig hen te overtuigen dit niet te doen. De zes genoemde leringen hebben een overeenkomst met zowel het Jodendom als het christendom. Dat is waarschijnlijk de reden dat zij (de lezers van Hebreeën) die als onderwijspunten maakten. Maar dat betekent niet dat dit de leringen voor onderwijs moeten zijn. Dan maken we teveel van een enkele tekst die we uit zijn verband halen.

Hand. 18:18-19 – magische handeling

Toen Simon zag dat de mensen door de handoplegging van de apostelen vervuld raakten van de Geest, bood hij Petrus en Johannes geld aan en zei: ‘Geef ook mij deze macht, zodat iedereen wie ik de handen opleg de heilige Geest ontvangt.’

Simon de tovenaars legt een verband tussen de handoplegging en het vervuld raken met de Geest. Hoewel de bijbel dus niet leert dat hier een causaal verband tussen zit, past het wel bij het denken van de mensen in die tijd om bovennatuurlijke werking te verbinden aan een rituele handeling. Maar dit is in de kern magisch denken. Of een godheid iets wel of niet doet, hangt voor hen af van het juist uitvoeren van een rituele handeling. In dit geval is dat de handoplegging. Simon bood er vervolgens ook nog geld voor om deze truc te leren. Maar het is geen truc. Gods Geest komt over wie Hij wil. Daar mogen wij in ons gebed de handen bij opleggen. Maar daarmee drukken we uit dat de vervulling, doop, genezing, functie of wat dan ook, genade is dat we van God ontvangen en aan de mens wordt gegeven. Dat is dus niet magie, want de werking is daar niet afhankelijk van. De handoplegging is een symbool of ritueel dat we gebruiken om zichtbaar te maken wat we geloven. Handoplegging is geen middel om voor elkaar te krijgen wat wij graag willen.

I Kor. 12:11 – zoals de Geest dat wil

Al deze gaven worden geschonken door een en dezelfde Geest, die ze aan iedereen afzonderlijk toebedeelt zoals hij wil.

Het zijn dus geen mensen die gaven doorgeven, maar het is de Geest die de gaven geeft. Aan iedereen afzonderlijk en zoals Hij dat wil. Dit past bij het hele onderwijs van handoplegging en genade in de bijbel.

3. Impartatie

Impartatie is een term die wordt gebruikt en is overgenomen vanuit het Engels, ‘impartation’ van ‘to impart’. Dit betekent ‘overbrengen’ of ‘geven’. Qua taal is er al een verschil met handoplegging. Handoplegging gaat over een handeling. Je legt je handen op iets of iemand. Impartatie gaat over wat er gebeurt. Namelijk iets overbrengen. Hier zit al een groot verschil in. In de bijbel komen we niet echt tegen dat er iets wordt overgebracht. Als dit al zo is dan wordt er iets door God overgebracht, namelijk van Hem naar de mens. Degene die bidt of de handen oplegt, heeft daar in die zin niks mee te maken. Die is slechts een priester of middelaar. Maar wat er gebeurt onder handoplegging komt van God in genade en wordt gegeven aan een mens. Handoplegging en impartatie zijn dus niet hetzelfde. Het verschil is wezenlijk.

Bij de stroming waar impartatie een rol speelt en onderwijs over wordt gegeven, is er sprake van het doorgeven van gaven. Iemand die een gave heeft imparteert zijn gaven aan de ander. Diegene die imparteert is zijn gave dan niet kwijt, maar het wordt vermenigvuldigd. Dit werkt volgens hen alleen als die intentie er is om gaven door te geven. Het is niet zo dat als je iemand aanraakt dat je er dan een gave bij hebt.

Men legt ook een verband met zalving in het OT. Zoals de zalving er was in het OT, zo is er de impartatie in het NT. Dit verband is echter erg dun en kan in mijn ogen niet zo gelegd worden. Ook zalving is overigens een rituele handeling die iets uitdrukt en geen magische handeling, waarmee iets bereikt kan worden. Maar bij deze stroming zie je dat van zalving ook veel meer gemaakt wordt, dan wat de bijbel in mijn ogen leert.

Daarnaast beroept men zich op Hebr. 6:2 om te stellen dat handoplegging een verloren gegane doctrine is, die in ere hersteld moet worden. Men hecht hierbij te veel waarde aan de tekst om er een soort basis van het geloof van te maken. Daarnaast is er sprake van een vorm van restorationisme, de gedachte dat alles van de tijd van de eerste gemeente hersteld moet worden. Dit wordt ook gezegd over de vijfvoudige bediening bijvoorbeeld. In de ogen van sommigen moeten deze verloren gegane doctrines hersteld worden, omdat Jezus anders niet terug kan komen. Zowel deze gedachte over de wederkomst, als de uitleg van die betreffende doctrines (vijfvoudige bediening en impartatie) zijn in mijn ogen niet bijbels.

4. Samengevat

- Handoplegging komt in het Oude Testament voor, maar de functie daarvan is voor een groot deel vervuld in Christus. In plaats van de offers die men bracht, is Christus degene die onze zonden droeg.
- De functie van handoplegging in het Oude Testament dat overblijft, heeft te maken met het uitdrukken van de van God ontvangen genade, die door Hem aan mensen wordt gegeven.
- Dit laatste is ook zoals het in het Nieuwe Testament functioneert. Wij bidden voor genezing, bevrijding, bemoediging, doop of vervulling met de Geest, zegenen mensen in als oudste of diaken. Dat we dit mogen doen en God hierin voorziet is genade. Dit drukken we uit door de handen op te leggen. Het is dan een symbool dat uitdrukt wat we geloven. Dit is goed en mooi om te doen en daar zit de kracht ook in.
- De kracht zit niet in de handeling zelf. Als we bovennatuurlijke kracht aan een handeling of ritueel gaan verbinden is dit magie. De kracht zit in de soevereiniteit van God en ons vertrouwen hierop. Daarnaast door als dienaren en priesters van God voor anderen te zorgen en te bidden. Daar verleent God zijn kracht aan.
- Wat er gebeurt onder handoplegging is uiteindelijk aan God. Hij is een soevereine koning die wij niet kunnen manipuleren door rituelen.
- Impartatie gaat echter in tegen Gods soevereiniteit. Niet wij geven iets door, maar de Geest geeft zoals Hij dat wil.
- Er wordt met impartatie van een mooie handeling/ritueel iets magisch gemaakt
- Het idee van doorgeven van gaven is niet bijbels, wel het bidden voor de gaven, onder handoplegging.
- De leer van impartatie is gebaseerd op losse bijbelteksten die uit hun verband zijn gehaald. Afhankelijk van wat je manier van bijbeluitleg is, kun je met deze leer wel of niet mee gaan.

Bijlage B: Ethiek en praktijk omtrent huwelijk, scheiding en hertrouwen in de gemeente

Deze bijlage is gebaseerd op een lecture van Bill Mounce, te vinden op de website www.biblicaltraining.org. Het betreft hier het onderwijs van Mounce, niet van mijzelf of van de gemeente. Deze bijlage heb ik toegevoegd om zijn mening en gedachten hierop te zien. In mijn ogen zijn ze waardevol, hoewel ik het niet met alles per se eens ben.

Inleiding

Met betrekking tot dit soort ethische kwesties zijn er twee dingen erg belangrijk om voor ogen te houden:

1. Wat is je ethische denkkader? Waar baseer je dit op? Hoe ga je om met de teksten in de bijbel? Zorg dat je hier een consistente visie op hebt. Je kunt niet ineens van bijbeluitleg veranderen, omdat een bijbeltekst anders niet meer bij jouw denkbeeld past.
2. Wat de bijbel zegt over een bepaald onderwerp moet je in de context lezen:
 - a. Welke andere teksten zijn er over dit onderwerp te vinden?
 - b. Wat was de situatie van die tijd? Zijn die vergelijkbaar met nu of van totaal andere orde? Pas niet alles 1 op 1 toe in onze tijd.

Andere belangrijke teksten met betrekking tot het huwelijk zijn bijvoorbeeld: Mat. 5:31-32, 19:3-12

Twee basisprincipes

In de bijbel zijn twee basisprincipes over dit onderwerp te vinden:

1. Als christen is er geen dwangmatige reden om te scheiden. In het Jodendom was dat wel zo, namelijk overspel. Bij overspel is scheiding wel toestaan, maar niet gedwongen.
2. Scheiding is niet Gods plan, maar helaas in de praktijk soms onvermijdelijk. Dit past bij de gevallen wereld waar we in leven.

Lastige aspecten

Vier problemen met betrekking tot dit onderwerp:

1. Marc. 10:2-9 – Mozes gaf scheidingsbrieven, maar dat was niet Gods bedoeling. Maar omdat mensen zo eigenwijs zijn dat ze zondigen en scheiden. Als scheiding dan toch gebeurt, heeft God voorzien in een goede afhandeling voor de kwetsbare partij in die tijd, de vrouw. Als je alleen deze passage leest, lees je geen ontsnappingsclausule. Je mag niet scheiden.
2. Mat. 5:32 – seksuele immoraliteit is een reden om te scheiden. Als je het toch doet, pleeg je overspel als je toch gaat scheiden. (Mat. 19:9 ook). Deut. 24:1 – onzedelijkheid als reden.
 - a. Maar wat is seksuele immoraliteit (*porneia*). Dat is een heel brede term. Het is meer dan overspel, want daar is een specifieke term voor. Is porno dit ook? Sommigen denken van wel. Een aanhoudende verslaving aan porno is een breuk van het huwelijk zegt men. Want dat is seksuele immoraliteit.
3. Hoe zit het met mishandeling? Fysieke of psychische? Als dit ernstige vormen aanneemt, is scheiding dan ook uitgesloten?

4. Volgens Paulus is scheiding wel goed als de niet-gelovige partner de ander verlaat. Maar andersom niet.

Leestip van Mounce:

Craig Keener, *And marries another: Divorce and Remarriage in the Teaching of the New Testament*

Hij schreef dit boek, nadat hij zelf in een scheiding terecht kwam. Hij stelt onder andere de vraag: 'Wat is getrouwd zijn?' Volgens Keener: de belofte, het verbond. Als je dat verbreekt, verbreek je het huwelijk. Dus het huwelijk draait om trouw zijn aan je huwelijksbeloften.

Hertrouwen

Over hertrouwen enkele opmerkingen:

1. Legitieme reden om te hertrouwen is als je partner is overleden (I Kor. 7, Rom. 7). Het verbond is geldig als allebei de partijen in leven zijn. Volgens sommigen mag een vrouw niet hertrouwen na de dood van haar man. Geen idee waar dit op gebaseerd is.
2. Is hertrouwen toegestaan na een scheiding? Een aantal teksten lijken er duidelijk op te wijzen dat het antwoord 'nee' is. Marc. 10:11-12 – overspel als je hertrouwd na een scheiding, Mat. 5:32. Het is echter lastig om ze consistent met elkaar te maken. Bill Mounce – de 'onschuldige' partij is vrij om te hertrouwen lijkt het. De 'schuldige partij' is niet vrij om te hertrouwen. Dat is 1 positie. Als je het zo ziet, dan kun je alle teksten tot hun recht laten komen.
3. Hoe zit het met vergeving? Sommigen zeggen dat als je niet om bijbelse reden bent gescheiden en je hertrouwd, dan pleeg je overspel. Wat als je ongelovig bent, overspel pleegt, gaat scheiden, tot geloof komt, in een kerk zit, hertrouwd met iemand? Pleeg je dan overspel? Zijn je kinderen dan bastaards?
4. Is het voor God een scheiding als je volgens de wet gescheiden bent? Sommigen denken van niet. Mounce denkt van wel.
5. Wat als iemand trouwt voor hij/zij tot geloof komt? Ben je dan echt getrouwd? Ook als het in de kerk/voor de wet gebeurt? Mounce denkt van wel.
 - a. Enerzijds ben je getrouwd/gescheiden als dit voor de wet zo is.
 - b. Je kunt niet iemand aan een bepaalde standaard houden, waar hij het zelf toendertijd niet mee eens was.

Is een scheiding een scheiding als ze allebei geen christen zijn? Mounce denkt van wel.

Mounce verteld een verhaal van een man die zijn vrouw sloeg. Erg en vaak en een gokverslaving had en alles wat ze hadden vergokte. Dat soort verhalen zetten je aan het denken. Je moet echt weten waar je het over hebt om hier harde uitspraken over te doen. Het is echt heel moeilijk. We willen graag zwart/wit antwoorden hebben, maar dat is hier heel moeilijk. Focus je niet alleen op Marc. 10.

Dit hele onderwerp is erg moeilijk en gevoelig. Mounce geeft ook maar zijn mening. Als je voor een bepaalde positie kiest, levert dat vaak weer nieuwe problemen op. Er zijn geen makkelijke antwoorden bij dit soort onderwerpen.

Als twee vrouwen met elkaar trouwen is het nooit een echt huwelijk zegt Mounce. God maakte geen Adam en Evert. Volgens hem is homoseksualiteit *porneia*.

Omtrent zaken over het huwelijk, scheiding en hertrouwen speelt de gemeente een grote rol. Gemeentetucht komt steeds minder voort. Al snel willen we mensen tegemoet komen, maar gaan we tegen de bijbel in. Dingen kunnen begrijpelijk zijn, maar dat betekent niet dat ze goed zijn. Begeleiding, onderwijs en pastoraat spelen een hele belangrijke rol hierin en de gemeente heeft hier een essentiële taak in.

Het inzegenen van een huwelijk waarbij een van de partners gescheiden is, moet door de gemeente goed overwogen worden. Als een van hen een ongeoorloofde scheiding heeft gehad, zou een gemeente dit niet in moeten zegenen.

In het geval van een scheiding zou de gemeente beide partners hier op aan moeten spreken. Het doel moet zijn om de scheiding te voorkomen. Degene die wilt scheiden zal zich moeten bekeren. Als dit niet gebeurt gaat diegene in tegen wat de bijbel leert. Je zou dan kunnen zeggen dat iemand bewust zondigt en niet tot inkeer wilt komen. Is iemand dan nog een gelovige? Dan kan die ander een scheiding aanvragen en is het huwelijk niet meer bindend voor de gelovige. Gemeentetucht prikkelt dus tot bekering of juist tot verwijdering, maar dat is de keuze van de echtgenoten.

Als mensen eenmaal getrouwd zijn, hoewel dit eigenlijk niet geoorloofd was, moet dit niet ontbonden worden. Maar men moet er alles aan doen om dit huwelijk wel te laten slagen.

Tom Schreiner (collega van Mounce) zou iemand die overspel heeft gepleegd ook niet hertrouwen. Diegene is kennelijk niet in staat om een verbond te onderhouden. Als diegene hertrouwt is er sprake van overspel volgens hem.

Bijlage C: Genadegaven en bedieningen

Het onderstaande is een uitwerking van mij die ik heb gemaakt ten behoeve van de Denktank in Bethel. Deze is als bijlage toegevoegd, omdat het in mijn ogen een interessante en andere kijk geeft op hoe we vaak naar de gaven en bedieningen in de Pinksterbeweging kijken.

Charismata

Het woord 'charisma' komt van het Griekse woord *charis*, gave. Het is iets dat iemand ontvangen heeft. *Charismata* is dan het meervoud en heeft in de bijbel vaak betrekking op de gaven van de Geest (niet altijd). In de bijbel worden verschillende Griekse woorden gebruikt voor gaven van de Geest:

1. Pneumatikoon – 'geestelijk' in het algemeen. M.b.t. de gaven: Rom. 1:11, I Kor. 12:1, 14:1
2. Charismata – 'gaven' in het algemeen. Met betrekking tot geestelijke gaven: Rom. 1:11, 12:6, I Kor. 12:4, 9, 28, 30-31, I Tim. 4:14 (twijfelachtig of het over een geestelijke gave gaat of algemene 'gave'), II Tim. 2:6 (zelfde als bij Titus), I Petr. 4:10
3. Diakonion – 'dienende taken' in het algemeen. Komt veel voor als dienende taak. Minder als specifieke gave van de Geest expliciet: Luc. 10:40, Hand. 1:17, 25, 6:1, 4, 11:29, 12:25, 20:24, 21:19, Rom. 11:13, 12:7, 15:31, I Kor. 12:5, 16:15, II Kor. 3:7-9, 4:1, 5:18, 6:3, 8:4, 9:1, 12-13, 11:8, Ef. 4:12, Kol. 4:17, I Tim. 1:12, II Tim. 4:5, 11, Heb. 1:14, Openb. 2:19.
4. Energema – 'uitingen van bijzondere kracht': I Kor. 12:6, 10

Het interessante is dat alle woorden gebruikt worden in de eerste verzen van I Kor. 12. Paulus begint met te stellen dat hij het over de 'geestelijke gaven' (*pneumatikoon*) gaat hebben. Vervolgens geeft hij een drieslag in 12:4-6: *charismata*, *diakonion* en *energema*. Vaak worden hier verschillende gaven in gezien. Dan maakt men op basis van deze termen verschillende sublijstjes. Als dat zo zou zijn dan zou bij elke term een lijst moeten staan die door heel de bijbel consequent zou moeten zijn. De verschillende termen zijn echter niet te koppelen aan de verschillende gaven die er zijn.

Lijstjes met gaven:

1. Rom. 12:6-8 (charismata en diakonion)
 - a. Profeteren, bijstand verlenen, onderwijzen, troosten, weggeven, leidinggeven, barmhartigheid
2. I Kor. 12:4-6 (charismata, diakonion en energema)
 - a. Heel I Kor. 12
3. I Kor. 12:8-10 (charismata, diakonion, energema)
 - a. Verkondigen wijsheid, overdragen kennis, groot geloof, genezen, wonderen verrichten, profeteren, onderscheiden van geesten, klanktaal spreken en uitleggen
4. I Kor. 12:28-30 (charismata)
 - a. Apostelen, profeten, leraren, wonderen verrichte, genezen, bijstand verlenen, leiding geven, klantaak spreken en uitleggen
5. Ef. 4:11 (diakonion)
 - a. Apostelen, profeten, herders, leraren, evangelisten
6. I Petr. 4:10-11 (charismata)
 - a. Het woord voeren, anderen helpen

In plaats van hiernaar te kijken op een analytische manier (welke gave is wat?), is het wellicht beter te kijken op een contextueel onderwijzende manier. Hiermee bedoel ik dat de woorden die de auteurs (Paulus en Petrus) gebruiken voor de gaven (*pneumatikoon*, *charismata*, etc.) geen betrekking hebben op de gaven, maar op de reden van de gaven, het doel. Paulus zegt dan dus over de gaven (allemaal) dat ze:

1. *Pneumatikoon* - Van de Geest zijn (in tegenstelling tot van mensen)
2. *Charismata* - Dat het gaven (cadeaus/onverdiend) zijn (in tegenstelling tot iets waar we ons op kunnen beroemen)
3. *Diakonion* - Dat ze bedoeld zijn om te dienen (in tegenstelling tot het opblazen van jezelf)
4. *Energema* - Dat ze krachtig zijn (in tegenstelling tot krachteloze praatjes)

Dit past in de context van de eerste brief aan de Korintiërs. Want dit is wat er mis is in de gemeente daar. Paulus maakt dus geen lijstjes, maar geeft onderwijs over wat de gaven zijn. Dit is dan ook waar het om gaat bij de gaven en hoe we ze kunnen toetsen.

We moeten dus niet spreken over 'genadegaven' of 'bedieningen' etc. Dan zijn we gericht op de gave. Maar we zouden gericht moeten zijn op dat we het gekregen hebben, dat het door de Geest is, dat we anderen er mee dienen en dat het met kracht gebeurt! Dan gaat het om houding en om onze relatie met God, anderen en onszelf. En dat is waar de gaven om draaien. De gaven zijn slechts een middel, God is het doel.